

**Strategia de dezvoltare locală a Comunei Batoș pentru perioada
2021 – 2027**

Cuprins

Capitolul I: Cadrul strategic european și național.....	7
1 Direcții strategice la nivel european.....	7
1.1 Politica de coeziune 2021-2027.....	7
2. Direcții strategice la nivel național.....	14
2.1 Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030.....	14
3. Direcții strategice la nivel regional și județean.....	32
3.1 Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru.....	32
4. Programe și surse de finanțare 2021 – 2027.....	66
Capitolul II: Analiza socio-economică a Comunei.....	84
1. Prezentare generală.....	84
1.1. Localizare geografică.....	84
1.2. Scurt istoric.....	84
1.3. Suprafața comunei.....	87
1.4. Cadrul natural.....	87
2. Mediul înconjurător.....	89
2.1. Factorii de mediu.....	89
2.2. Factorii de risc.....	90
3. Demografie.....	91
3.1. Populația comunei Batoș.....	91
3.2. Evoluția populației. Procesul de migrare.....	92
3.3. Forța de muncă și șomajul.....	92
4. Infrastructura serviciilor de educație, sănătate și sociale.....	92
4.1. Educație.....	92

4.2. Sănătate și servicii sociale.....	92
5. Infrastructura.....	93
5.1. Infrastructura de transport.....	94
5.2. Dotări tehnico-edilitare.....	94
6. Activitatea economică.....	95
6.1. Agricultură.....	95
6.2. Alte activități economice desfășurate pe raza comunei.....	96
6.3. Operatorii economici.....	96
7. Cultură, sport și agrement.....	97
7.1. Infrastructura culturală.....	97
7.2 Agenda culturală.....	101
7.3 Sport și agrement.....	101
8. Turismul.....	102
9. Administrația publică locală.....	103
9.1 Structura administrației publice locale.....	103
9.2 Cooperare internațională.....	103
9.3. Cooperare intercomunitară.....	103
Capitolul III: Analiza SWOT.....	104
Capitolul IV: Strategia de dezvoltare locală.....	117
1. Misiunea administrației publice locale.....	117
2. Viziunea de dezvoltare a comunei.....	117
3. Principii și valori.....	117
4. Obiectivul general.....	119
5. Obiectivele specifice, prioritățile și măsurile asociate.....	120

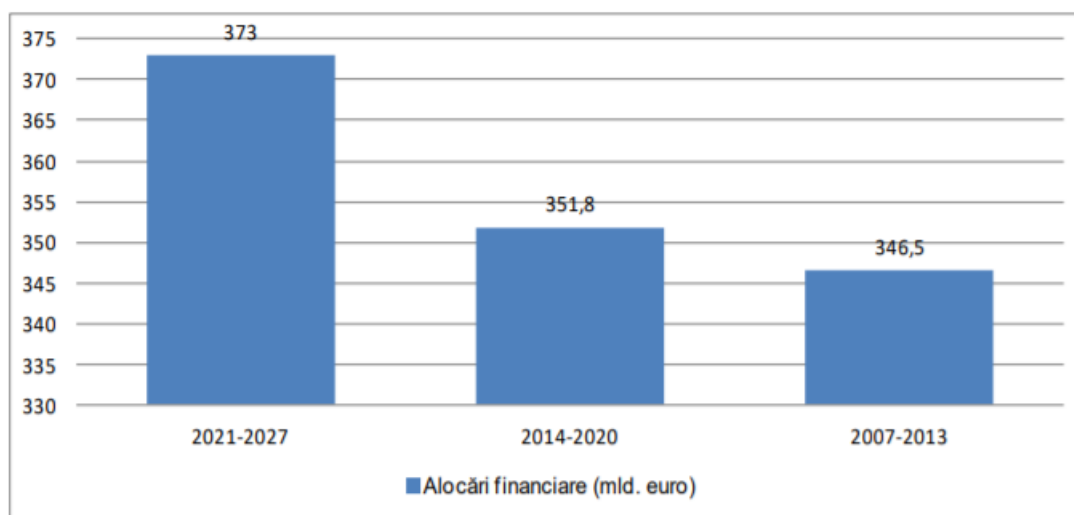
6.	Planul local de acțiune.....	122
7.	Portofoliul de proiecte prioritare.....	141
Capitolul V: Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei de dezvoltare locală.....		157

Capitolul I: Cadrul strategic european și național

1. Direcții strategice la nivel european

1.1. Politica de coeziune 2021-2027

În cadrul următorului buget pe termen lung al UE, pentru 2021-2027, Comisia propune modernizarea politicii de coeziune, principala politică de investiții a UE și una dintre cele mai tangibile expresii ale solidarității.

Sursa: https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/rcr_cohesion/rcr_cohesion_en.pdf.

Dezvoltarea regională și coeziunea după 2020: noul cadru pe scurt

Cinci priorități investiționale mijlocite optim de UE

Investițiile în dezvoltare regională se vor axa mai ales pe obiectivele 1 și 2. Acestor priorități li se vor aloca 65 % - 85 % din resursele FEDR și ale Fondului de coeziune, în funcție de prosperitatea relativă a statelor membre.

Europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii. Europă mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice. Europă conectată, cu rețele strategice de

transport și digitale. Europă mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate. Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

O abordare mai personalizată a dezvoltării regionale

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a 3 categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

Simplificare: reguli mai scurte, mai puține și mai clare

Pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE, noul cadru oferă mai puțină birocrație și modalități mai simple de solicitare a plăților, prin utilizarea opțiunilor simplificate în materie de costuri. Pentru facilitarea sinergiilor, un cadru unic de reglementare acoperă în prezent 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu statele membre („gestionare partajată”). Comisia propune, de asemenea, controale mai relaxate la programele cu istoric bun, o mai mare încredere în sistemele naționale și extinderea principiului „auditului unic”, pentru a evita suprapunerea verificărilor.

Un cadru mai flexibil

Noul cadru reunește stabilitatea necesară planificării investițiilor cu nivelul corespunzător de flexibilitate bugetară, pentru a face față unor evenimente neprevăzute. O evaluare intermediară va determina dacă este nevoie de modificarea programelor pentru ultimii doi ani ai perioadei de finanțare, pe baza priorităților emergente, a executării programelor și a celor mai recente recomandări specifice fiecărei țări.

În anumite limite, se vor permite transferuri de resurse în cadrul programelor fără a fi necesară o aprobare oficială a Comisiei. O dispoziție specifică facilitează mobilizarea de fonduri UE începând din prima zi, în caz de dezastru natural.

O legătură mai strânsă cu Semestrul European și cu guvernarea economică a Uniunii

Politica de coeziune sprijină reformele pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, în care întreprinderile pot să prospere. Se va asigura deplina complementaritate și coordonare cu Programul de sprijin al reformei, în forma sa nouă și consolidată.

În perioada bugetară, recomandările specifice fiecărei țări (RST) formulate în contextul semestrului european vor fi luate în considerare de două ori: la început, pentru conceperea programelor din cadrul politicii de coeziune, și apoi în cadrul evaluării intermediare. Pentru a stabili condițiile propice creșterii economice și creării de locuri de muncă, noile condiții favorizante vor contribui la înlăturarea obstacolelor din calea investițiilor. Aplicarea lor va fi monitorizată pe întreaga perioadă financiară.

Mai multe oportunități pentru sinergii în setul UE de instrumente bugetare

Cadrul de reglementare unic care acoperă fondurile politicii de coeziune și Fondul pentru azil și migrație vor facilita crearea de strategii de integrare a migranților la nivel local sprijinite prin resurse UE utilizate în sinergie. Fondul pentru azil și migrație se va concentra pe nevoile pe termen scurt ale migranților în momentul sosirii, în timp ce politica de coeziune va sprijini integrarea lor socială și profesională. În afara cadrului unic de reglementare, vor fi facilitate sinergii cu alte instrumente UE, cum ar fi politica agricolă comună, Orizont Europa, programul LIFE sau Erasmus +.

Interreg: eliminarea obstacolelor transfrontaliere și sprijinirea proiectelor interregionale pentru inovare

Cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni.

Noua generație a programelor de cooperare interregională și transfrontalieră („Interreg”) va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune. Comisia propune un nou instrument pentru regiunile de frontieră și pentru țările dornice să-și armonizeze cadrele juridice, denumit Mecanismul transfrontalier european.

Pornind de la succesul acțiunii pilot din 2014-2020, Comisia propune crearea Investițiilor interregionale pentru inovare. Regiunile cu active corespunzătoare de „specializare inteligentă” vor fi sprijinite mai mult pentru alcătuirea clusterelor paneuropene în sectoare prioritare precum datele masive (big data), economia circulară, sistemele avansate de fabricație sau securitatea cibernetică.

Norme consolidate pentru investițiile UE cele mai performante

Toate programele își vor menține cadrul de performanță cu obiective cuantificabile (numărul de locuri de muncă create sau accesul suplimentar la rețele în bandă largă). Noul cadru instituie un bilanț anual al performanței, sub forma unui dialog politic între autoritățile programului și Comisie. Performanța programelor va fi evaluată și cu ocazia evaluării intermediare. Din motive de transparență și pentru ca cetățenii să poată urmări progresele înregistrate, statele membre vor trebui să raporteze toate datele de implementare o dată la două luni, iar platforma de date deschise privind coeziunea va fi actualizată automat.

Utilizarea mai intensă a instrumentelor financiare

Subvențiile singure nu pot face față nevoilor semnificative de investiții. Ele pot fi completate eficient de instrumente financiare, care au un efect de pârghie și sunt mai aproape de piață. În mod voluntar, statele membre vor putea transfera o parte din resursele politicii de coeziune noului fond InvestEU administrat central, pentru a accesa garanția oferită de bugetul

UE. Combinarea subvențiilor și instrumentelor financiare este mai ușoară, iar noul cadru include și dispoziții speciale pentru a atrage mai mult capital privat.

Mai multe eforturi de comunicare pentru a îmbunătăți vizibilitatea politicii de coeziune

Pentru o Europă tot mai apropiată de cetățeni, se pune mai mult accent pe necesitatea de a comunica mai bine rezultatele pozitive ale politicii de coeziune. Statele membre și regiunile au consolidat cerințele de comunicare, de exemplu în ceea ce privește organizarea de evenimente pentru inaugurarea proiectelor mari cu finanțare de la UE și dezvoltarea unor planuri de informare prin rețelele sociale.

În același timp, comunicarea pe tema proiectelor finanțate de la UE se simplifică, introducându-se un singur branding pentru toate fondurile UE, un portal unic unde apar toate finanțările disponibile pentru întreprinderi și o bază de date unică pentru proiecte gestionată de Comisie.

”Noua Politică de Coeziune a Cadrului Financiar Multianual 2021-2027 devine un motor de inovare pentru Europa Centrală și de Est, pentru cei care vor ști să facă saltul spre o nouă etapă de dezvoltare.

Cadrul Financiar Multianual (CFM) pentru perioada 2021-2027, inclusiv Politica de Coeziune reformată, descrie viitorul Uniunii Europene, el însuși supus unor negocieri extrem de intense de la lansarea propunerii Comisiei Europene pentru un nou buget pe termen lung în 2018. Totuși, Consiliul European a ajuns finalmente la un acord în 2020, iar, înaintea negocierilor finale cu Parlamentul European, este esențială stabilirea ultimelor detalii legislative.

Este important de amintit că, în anul 1950, Robert Schuman făcea cunoscut idealul european, într-un moment în care cele șase state fondatoare ale Uniunii Europene își reuneau resursele în vederea clădirii unei solidarități de facto. Câteva decade mai târziu, secolul al XXI-lea a început să se remarce prin eterogenitatea provocărilor Europei, de la criza migrației din 2015, schimbările climatice, Brexit, recenta pandemie de coronavirus, dar și nevoia de digitalizare.

Pentru Europa Centrală și de Est, accelerarea inovării reprezintă soluția pentru întărirea ritmului de convergență cu țările avansate, ca urmare a crizei financiare din anii 2007-

2008. Viitoarea Politică de Coeziune va contribui la stimularea acestui nou model de creștere economică pentru regiune, în pofida reducerii bugetului alocat acesteia, datorită concentrării tematice pe inovare și digitalizare ca prioritate investițională („o Europă mai inteligentă”) și măsurilor de simplificare și facilitare a cooperării și sinergiilor.

Cu toate acestea, reducerea cofinanțării UE pentru proiectele aflate sub umbrela Interreg, dar și reprioritizarea investițiilor de la cele tangibile (infrastructură) la cele intangibile (inovare) vor fi problematice pentru acele state unde consolidarea capacității de absorbție a fondurilor structurale și reformele instituționale sunt încă necesare, precum România. În plus, în lumina schimbărilor socio-economice specifice procesului de robotizare, noua Politică de Coeziune cheamă și susține autorităților locale, regionale și naționale să dezvolte proiecte orientate către o nouă abordare educațională, bazată pe dezvoltarea unor noi competențe ce nu pot fi automatizate – adaptabilitate, creativitate și gândire critică.

De asemenea, noua condiționare a fondurilor europene de statul de drept va mări nivelul de protecție a intereselor financiare ale Uniunii Europene. Tot aceasta ar putea duce la accentuarea diviziunilor dintre statele membre, atât cele tradiționale, cât și cele afiliate unor grupări strategice, cum este cea a „Prietenilor Coeziunii”. În acest sens, fragmentarea poate fi potențată și de viitoarele alocări contrastante ale fondurilor structurale, Cehia și Ungaria fiind afectate de reduceri majore, în timp ce România și Bulgaria pot fi câștigătoare. Astfel, noul cadru de reglementare al Politicii de Coeziune va avea impact diferit asupra statelor Europei Centrale și de Est. Pasul următor este să ne îngrijim colectiv de interdependențele dintre economiile regiunii noastre, o condiție esențială pentru viitoarea noastră dezvoltare economică centrată pe inovare și digitalizare în Europa Centrală și de Sud-Est.

Așadar, adoptarea formei finale a CFM 2021-2027 este bine să includă un mecanism de condiționare a fondurilor europene de statul de drept bazat pe criterii clare, transparente și obiective, pentru a nu intensifica retorica eurosceptică și, implicit, diviziunile interstatatele. În egală măsură, diferențele cu privire la capacitatea de absorbție trebuie atenuate prin resurse umane competente și motivate în cadrul Programelor Operaționale, parteneriate între sectorul public și cel privat și o coordonare interinstituțională adecvată în regiunea ECE. Pe termen lung, digitalizarea economiilor Europei Centrale și de Est va depinde în mare măsură de combaterea disparităților sociale și a noilor forme de diviziune, cum este

fenomenul de brain drain, dar și de cooperarea transfrontalieră”. (Bianca Petre, expert <https://inaco.ro/>)

Priorități investiționale pentru perioada 2021-2027

Fondurile europene structurale și de investiții sunt principalul instrument prin care UE oferă sprijin financiar Statelor Membre și regiunilor pentru finanțarea investițiilor generatoare de creștere economică și ocuparea forței de muncă și a obiectivelor strategiei Europa 2020.

Prioritățile de investiții ale României pentru perioada 2021-2027 sunt stabilite prin Acordul de parteneriat între Guvernul României și Comisia Europeană, România identificând un număr de 8 programe de fonduri europene, cu alocările de bani aferente, prin care se vor finanța proiecte de investiții, inclusiv pentru antreprenori, în România, în perioada de programare 2021-2027 7 programe vor fi gestionate de MFE ca autoritate de management:

- Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027: 2,143 miliarde euro;
- Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027: 4,615 miliarde euro;
- Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027: 7,722 miliarde euro;
- Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027: 2,594 miliarde euro;
- Programul Operațional Sănătate 2021-2027: 4,73 miliarde euro;
- Programul Operațional Asistență Tehnică 2021-2027: 597 milioane euro;
- Programul Operațional Tranziție Justă 2021-2027: 1,76 miliarde euro.

Acești bani fac parte din Fondurile structurale și de coeziune, care totalizează 31 de miliarde de euro de la Bruxelles pentru România, în perioada de programare 2021-2027, cuprinzând și cofinanțarea națională, pe lângă banii europeni.

Alocarea celor 31 de miliarde de euro din viitoarea perioadă de programare este împărțită astfel:

- 19 miliarde de euro (55% din buget) provin din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), fiind dedicate în special digitalizării, dezvoltării durabile, incluziunii sociale ori sănătății;

- 6,07 miliarde (26%) reprezintă Fondul Social European (FSE+), prin care vor fi sprijinite incluziunea socială, sănătatea, educația și ocuparea forței de muncă;
- 4,49 miliarde de euro (14% din buget) provin din Fondul de Coeziune și sunt alocați pentru a dezvolta domeniul transportului și va sprijini dezvoltarea durabilă;
- 1,76 miliarde euro (5%) vor fi alocați pentru Fondul European Tranziție Justă pentru a sprijini diversificarea economică a celor mai afectate regiuni.

În total, României îi vor reveni circa 80 de miliarde de euro, sprijin financiar european, în perioada 2021-2027. Restul până la această sumă sunt fondurile din Mecanismul de redresare și reziliență (circa 30 miliarde euro) și Politica Agricolă Comună a UE (circa 20 de miliarde de euro).

Next Generation EU – răspunsul Uniunii Europene la criza provocată de Covid-19

În contextul măsurilor de răspuns la criza provocată de pandemia Covid-19, UE va acorda sprijin suplimentar Statelor membre prin intermediul Next Generation EU. Din fondurile suplimentare puse la dispoziția Statelor membre vor fi finanțate măsuri de sprijin pentru ieșirea din criză și redresare economică, dar în egală măsură pentru asigurarea tranziției ecologice și digitalizare.

Pentru a sprijini teritoriile cele mai vulnerabile să facă față impactului socio-economic al tranziției, asigurarea rezilienței climatice și atingerea obiectivului neutralității climatice până în anul 2050 a fost instituit Fondul pentru Tranziție Justă.

Direcții strategice la nivel național

2.1 Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030¹

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile

¹ <https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-Rom%C3%A2niei-2030.pdf>

Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Cei trei piloni prin care Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă se structurează au fost definiți în Raportul Comisiei Brundtland (1987):

1. ECHITATEA SOCIALĂ – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;
2. CREȘTEREA ECONOMICĂ – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;
3. MEDIUL – cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile.

Această abordare a fost posibilă prin punerea în evidență a conceptului de „depășire a limitelor”. S-a conștientizat că resursele naturale, de care societatea are nevoie și care sunt limitate, au fost depășite, creând în același timp un dezechilibru ecologic la nivel planetar, prin creșterea economică iresponsabilă. Astfel, s-a constatat că numai prin susținerea simultană a celor trei piloni – social, economic și de mediu – se poate ajunge la o dezvoltare durabilă și la un viitor comun la nivel global.

Alături de statele membre și respectând principiul subsidiarității UE s-a angajat să devină lider în punerea în aplicare a Agendei 2030 și, implicit, a celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD).

Contextul European Al Dezvoltării Durabile

Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „Pașii următori pentru un viitor european durabil”. Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la

Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „să asigure o viață demnă pentru toți respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea și eficiența economică, societăți pașnice, incluziunea socială și responsabilitatea față de mediu”. Răspunsul UE la Agenda 2030 este de a integra cele 17 ODD în politicile publice ale Uniunii, în scopul sprijinirii efortului global de construire a unui viitor durabil în colaborare cu partenerii săi. Cele 17 ODD sunt deja urmărite de multe dintre politicile Uniunii Europene, iar România, ca membră a acestei comunități, își propune prin această strategie abordarea integrată a obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Perspectiva României asupra Dezvoltării Durabile

Pentru ca dezvoltarea durabilă să reușească în România și, prin urmare Agenda 2030, împreună cu angajamentele Uniunii Europene, această strategie este construită în jurul cetățeanului și nevoilor generațiilor viitoare. Strategia pleacă de la premisa că, dezvoltarea durabilă prezintă un cadru de gândire care, odată însușit de către cetățean, va ajuta la crearea unei societăți mai echitabile, definită prin echilibru și solidaritate și care să poată face față schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale, inclusiv scăderea demografică. Grija statului față de cetățean și respectul cetățeanului față de instituții, față de aproapele său, de valorile morale și diversitatea culturală și etnică vor duce la o societate durabilă.

Pe plan economic este nevoie de garantarea unei creșteri economice pe termen lung de care să beneficieze cetățenii României. Deși economia unei țări adeseori se măsoară prin cifre, care nu iau în considerare potențialul cetățeanului, transformarea economiei într-una durabilă și competitivă necesită un nou mod de acțiune care să se centreze pe inovație, optimism și reziliența cetățenilor. O asemenea abordare va crea o cultură a antreprenoriatului în care cetățeanul se poate realiza material și aspirațional.

Sub aspect social este nevoie de o societate coezivă, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducerea inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, care să conducă la promovarea unei societăți deschise, în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți. E nevoie de cultivarea rezilienței populației, în

așa fel încât cetățeanul, într-un cadru instituțional echitabil, să își poată realiza visurile acasă. În același timp, statul trebuie să ajute la sporirea potențialului cetățeanului prin abordarea problemelor legate de sănătate, de educație și de limitele pieței libere, probleme la care se poate răspunde prin politici publice, rezultatul fiind un nivel de trai cât mai ridicat pentru toți cetățenii. Sporirea capitalului social – crearea unui simț civic definit prin încredere între cetățeni - va conduce la deblocarea potențialului cetățenilor români pentru a se realiza prin forțe proprii, asigurând totodată și dezvoltarea durabilă a comunităților lor.

Conștientizarea importanței mediului a crescut semnificativ în ultimii ani, atât în ceea ce privește mediul natural, cât și la cel antropic. Protejarea naturii este responsabilitatea tuturor datorită impactului biunivoc om – mediu, dar și o oportunitate a cetățenilor de a se uni într-un scop nobil, prin conștientizarea acestei responsabilități. Realizarea unui mediu antropic durabil poate fi atins prin cultivarea unui sentiment de apartenență și de comunitate, care să elimine simțul singurătății cetățeanului, factor de risc în realizarea potențialului personal și, în ultimă instanță, a funcționării comunitare.

OBIECTIVE STRATEGICE

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Strategia își propune reducerea numărului cetățenilor care trăiesc în sărăcie severă și relativă în toate dimensiunile acesteia, potrivit definițiilor naționale. Strategia are în vedere reducerea numărului de persoane care trăiesc sub pragul de sărăcie, stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă, dezvoltarea sistemului de protecție și asistență socială.

ȚINTE 2030:

- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;
- Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorificarea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată

ȚINTE 2030:

- Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014;
- Finalizarea cadastrului agricol;
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018;
- Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite;
- Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone;
- Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole;
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană;
- Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

ȚINTE 2030:

- Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri;
- Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile

medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor;

- Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate;
- Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE;
- Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați;
- Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor;
- Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile;
- Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale;
- Reducerea mortalității cauzate de boli cronice;
- Reducerea consumului de substanțe nocive.

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Strategia se adresează în principal următoarelor domenii: accesul tuturor copiilor la educație timpurie, învățământ primar și secundar echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea la locuri de muncă decente și antreprenoriatul. Asigură faptul că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile.

ȚINTE 2030:

- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional;

- Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;
- Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă;
- Accentuarea rolului, în procesul educațional, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli;
- Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional;
- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu mediul de afaceri;
- Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE;
- Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointeresării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;
- Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul;
- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor;

- Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile.

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

ȚINTE 2030:

- Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe;
- Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare;
- Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți ²

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

ȚINTE 2030:

- Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare;
- Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față

² <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/obiective/odd6/>

deficitului de apă • Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%;

- Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate;
- Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură;
- Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile.

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

TINTE 2030:

- Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vedea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile;
- Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;
- Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;
- Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi;
- Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor;

- Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură.

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe cap de locuitor și susținerea sectoarelor productive și diversificarea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, remunerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la finanțare. Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

TINTE 2030

- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației
- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin startup, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare
- Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă
- Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică
- Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijloci în lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea eficientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifice și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

ȚINTE 2030:

- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți;
- Îmbunătățirea siguranței rutiere;
- Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora;
- Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere;
- Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare;
- Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare;
- Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe.

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fiscale, salariale, educaționale și de protecție socială.

ȚINTE 2030:

- Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate;
- Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile;
- Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului.

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Strategia vizează asigurarea condițiilor pentru o viață demnă a cetățenilor din comunitățile urbane și rurale prin accesul la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile; accesul la transport public eficient, la prețuri echitabile și accesibile pentru toți; promovarea conceptului de smart-city; consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural; reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

ȚINTE 2030:

- Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii;
- Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ;
- Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o

atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate;

- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;
- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic;
- Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului;
- Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului;
- Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural;
- Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului.

Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ceea ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

ȚINTE 2030:

- Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs;

- Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare
- Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;
- Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);
- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025;
- Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024;
- Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene.

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrele naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la schimbările climatice și dezastrele naturale atât în strategiile cât și în politicile naționale și în planificarea și creșterea nivelului de educație și conștientizare privind schimbările climatice.

ȚINTE 2030:

- Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale;
- Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate;
- Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie;
- Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, reziliență la schimbările climatice și pentru

integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE.

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil.

ȚINTE 2030:

- Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți;
- Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile;
- Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement;
- Atragerea celorlalte state riverane Mării Negre în actul de management durabil a resurselor acvatice vii.

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Strategia are în vedere conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor terestre, managementul durabil al pădurilor, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații, dezvoltarea infrastructurii verzi, conservarea și protejarea zonelor umede, asigurarea conservării ecosistemelor montane, susținerea cercetării în domeniu, gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, tranziția către o economie circulară.

ȚINTE 2030:

- Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede;
- Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial;
- Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă;
- Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare, dezvoltare de interes național și European pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural;
- Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice;
- Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului
- Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații.

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalului social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență,

reducerea semnificativă a corupției, dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente la toate nivelurile, asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale.

ȚINTE 2030:

- Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție;
- Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice;
- Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe;
- Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor;
- Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată
- Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;
- Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile;
- Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line).

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația

pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional.

ȚINTE 2030:

- Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv țintă atingerea procentului de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030;
- Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate;
- Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică;
- Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional.

Pe lângă un cadru instituțional funcțional, existența planurilor de acțiune concrete și asigurarea coerenței politicilor de dezvoltare durabilă sunt esențiale pentru atingerea țăntelor Strategiei. Astfel, s-a avut în vedere elaborarea, până cel târziu la finalul anului 2019, a unui Plan de acțiune pentru materializarea obiectivelor care să țină cont de propunerile transmise de toate organizațiile în faza de consultare și dezbatere publică a Strategiei, prin implicarea tuturor actorilor participanți la implementare. Strategia cuprinde liniile de dezvoltare și constituie baza pentru strategiile sectoriale, regionale și locale viitoare. Dezvoltarea Durabilă, contextualizată la particularitățile României prin această strategie, prezintă un cadru conceptual în spiritul căruia strategiile sectoriale trebuie armonizate. Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă va asigura coerența politicilor în domeniul dezvoltării durabile și va fi consultat în cazul proiectelor de acte normative ce urmează a fi adoptate de către Guvernul României și care au incidență directă asupra obiectivelor stabilite în Strategie.

Direcții strategice la nivel regional și județean

3.1 Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027 este parte a Planului de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027, principalul document de planificare la nivel regional. Fiind fundamentată pe o diagnoză regional detaliată, concretizată prin Analiza socioeconomică regională și prin Analiza SWOT a Regiunii Centru, Strategia de Dezvoltare ia în considerare nevoile majore ale regiunii și are în vedere valorificarea cât mai bună a potențialul său de dezvoltare. În plus, pe parcursul activității derulate în cadrul grupurilor de lucru, membrii acestora au adus informații calitative și au contribuit la definitivarea priorităților și măsurilor incluse în cadrul Strategiei.

Strategia Regională urmărește pe tot parcursul său concentrarea tematică în jurul obiectivelor majore stabilite la nivel european în cadrul Noii Politici de Coeziune pentru perioada 2021-2027: inovare, digitalizare, transformare economică, reducerea emisiilor de carbon și combaterea schimbărilor climatice, creșterea gradului de conectare prin dezvoltarea rețelelor de transport și de internet, incluziune socială prin creșterea accesului la educație, ocupare și la servicii de sănătate de calitate și, nu în ultimul rând apropierea de nevoile concrete ale comunităților. Viziunea care stă la baza dezvoltării regionale este ambiția ca, pe termen mediu, ”Regiunea Centru să devină o regiune curată, atractivă pentru locuitorii săi și turism, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, în care grija pentru exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor să se afle în atenția fiecărui cetățean”.

Obiectivul global al Strategiei de Dezvoltare este ca Regiunea Centru să atingă în anul 2027 un nivel de convergență economică de 70% față de media Uniunii Europene.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru reunește **6 domenii strategice** de dezvoltare, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

- Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă;
- Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare;
- Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate;
- Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice;
- Turism și patrimoniu cultural;
- Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura.

Implementarea Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru se va întinde de-a lungul perioadei 2021-2029 și va avea la bază atât finanțări nerambursabile din fonduri europene disponibile după aprobarea Programelor Operaționale aferente perioadei 2021-2027, oportunitățile de finanțare oferite în cadrul PAC 2021-2027 (prin noul PNS și sistemul de plăți directe), noile pachete financiare și programe europene adoptate ca răspuns la criza generată de pandemia COVID 19 (ex. PNRR, Next Generation EU, EU4Health etc) cât și alocările disponibile prin programele naționale (ex. PNDL, Rabla, Casa Verde, PNCDI etc), toate aceste surse putând acoperi doar în parte nevoile de finanțare ale Strategiei, fiind astfel nevoie și de mobilizarea unor resurse financiare proprii sau atrase de către autorități locale, companii și universități.

Domeniul strategic 1. Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă

Priorități specifice:

P.1.1 Întărirea capacității administrative a autorităților publice locale în vederea implementării principiilor dezvoltării urbane integrate și sprijinirea cooperării la nivel microregional.

Pentru perioada 2021-2027 măsurile propuse în cadrul priorității de întărire a capacității administrative a orașelor și de sprijinire a cooperării la nivel microregional vizează:

- creșterea capacității umane din cadrul APL-urilor în vederea îmbunătățirii procesului de planificare urbană;
- consolidarea instrumentelor de planificare spațială - elaborarea și implementarea strategiilor integrate de dezvoltare urbană (SIDU);
- consolidarea capacității structurilor de guvernare la niveluri multiple;
- diversificarea formelor de cooperare între structurile administrației publice locale;
- consolidarea instituțiilor cu rol în planificarea și gestionarea proceselor de dezvoltare a teritoriului;
- sprijinirea elaborării și implementării strategiilor teritoriale integrate la nivel microregional prin utilizarea de instrumente de tip ITI.

P.1.2 Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport regional; dezvoltarea infrastructurii de internet, în mod special a infrastructurii de bandă largă.

1.2.1 Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii regionale de transport pentru creșterea accesibilității localităților urbane și rurale la rețeaua națională de transport și la rețeaua TEN-T.

În perioada următorilor 7 ani, eforturile investiționale necesare pentru asigurarea implementării priorității ce vizează dezvoltarea infrastructurii regionale de transport vor ținti:

- accelerarea lucrărilor de execuție a autostrăzilor începute în perioada 2014-2020;
- modernizarea și creșterea capacității de transport a drumurilor de importanță regională care asigură conexiunile la rețeaua TEN-T;
- realizarea de noi legături rutiere către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T, inclusiv reabilitarea, construirea de drumuri expres/de mare viteză;
- realizarea de centuri ocolitoare;
- realizarea de noi drumuri locale care să deservească zonele metropolitane și zonele urbane funcționale;
- continuarea investițiilor în infrastructura feroviară începute în perioada 2014-2020, inclusiv a celor pentru modernizarea, creșterea siguranței și accesibilizarea gărilor;
- modernizarea materialului rulant - informatizarea transportului feroviar;
- modernizarea platformelor pentru transportul de mărfuri și construirea de noi terminale de transport intermodal - accelerarea execuției aeroportului de la Brașov-Ghimbay;
- continuarea modernizării și extinderii aeroporturilor din Târgu Mureș și Sibiu;
- realizarea, reabilitarea infrastructurilor pentru heliporturi și aerodromuri pentru aparate de zbor de mici dimensiuni.

1.2.2 Dezvoltarea infrastructurii TIC, în mod special a infrastructurii de bandă largă și îmbunătățirea conectivității digitale în mediul urban și cel rural.

P.1.3 Consolidarea rolului și funcțiilor așezărilor urbane din Regiunea Centru ca actori importanți în asigurarea coeziunii teritoriale, sociale și a creșterii economice bazată pe cunoaștere.

1.3.1 Sprijinirea mobilității urbane durabile.

1.3.2 Extinderea digitalizării serviciilor administrației publice locale și implementarea de soluții SMART City.

1.3.3 Creșterea coeziunii economice și sociale a orașelor prin implementarea de strategii de dezvoltare locală integrate la nivel de zone urbane marginalizate și prin sprijinirea acțiunilor de regenerare urbană.

1.3.4 Revitalizarea economică și socială a orașelor mici precum și a localităților urbane monoindustriale.

Domeniul strategic 2. Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, inovare și specializare inteligentă

Obiectiv strategic: Tranziția spre o economie regională bazată pe cunoaștere prin modernizarea tehnologică și digitalizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea contribuției cercetării–dezvoltării–inovării la dezvoltarea economică a Regiunii Centru

Priorități specifice:

P.2.1 Promovarea unui mediu de afaceri inovativ pentru o dezvoltare economică inteligentă.

P.2.2 Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, susținerea clusterelor și dezvoltarea rețelelor de cooperare economică.

P.2.3. Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare pentru o creștere economică inteligentă.

P.2.4 Creșterea gradului de internaționalizare a economiei și sectorului regional de CDI.

Domeniul Strategic 3 „Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate”

Priorități specifice:

P.3.1. Îmbunătățirea calității, eficacității și relevanței ofertei educaționale regionale, a serviciilor și accesului la educație la toate nivelurile.

3.1.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și a procesului educațional în acord cu nevoile actuale de competențe și cerințele pieței muncii.

Prioritatea de față își propune să intervină pe următoarele paliere:

- Asigurarea accesului la serviciile de educație în unitățile școlare din Regiunea Centru prin: îmbunătățirea accesului la servicii de educație în zonele insuficient deservite, grupuri dezavantajate și în unitățile de învățământ supraaglomerate, o mai bună utilizare a spațiilor, flexibilizarea spațiilor, astfel încât să poată fi realizată și adaptarea la situații precum cea generată de pandemia COVID 19; creșterea capacității de școlarizare în învățământul antepreșcolar (creșe și grădinițe); îmbunătățirea condițiilor de cazare și posibilităților de transport pentru elevi;
- Creșterea calității, condițiilor de siguranță și funcționare în unitățile școlare din Regiune prin respectarea unor standarde minime pentru infrastructură și alinierea modului de proiectare a facilităților la principiile de învățare; adecvarea utilităților școlare, în care se includ sistemele de încălzire și de ventilație, canalizarea, colectarea deșeurilor și condițiile sanitare;
- Îmbunătățirea calității și relevanței mediilor de învățare prin asigurarea și dezvoltarea unor medii de învățare de calitate care să sprijine procesul de învățare și stimularea dezvoltării competențelor solicitate pe piața forței de muncă sau a celor fundamentale pentru succesul în viață și în societate: asigurarea spațiilor necesare și dotărilor pentru biblioteci școlare, laboratoare etc.
- Alături de dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, pentru a se obține o creștere semnificativă a calității procesului educativ, este necesară implementarea unei palete de măsuri ce vizează îmbunătățirea conținutului, metodelor și instrumentelor de predare-învățare. Aceste măsuri vor avea în vedere, în principal:

- Dezvoltarea/ revizuirea/ diversificarea curriculum la decizia școlii (inclusiv materiale suport pentru implementare și evaluare) și a curriculumului bazat pe competențe, cu implicarea activă a elevilor/părinților/ reprezentanților legali/ tutorilor;
- Dezvoltarea parteneriatelor între unități de învățământ și agenți economici/ organizații publice și private relevante;
- Elaborarea de ghiduri metodologice, în contextul predării – învățării – evaluării centrate pe competențe, care să integreze învățarea față în față cu învățarea online/la distanță;
- Crearea și/sau furnizarea suportului necesar (materiale educaționale, cursuri, softuri educaționale, echipamente, dotarea unităților școlare cu sisteme de teleșcoală și învățământ deschis la distanță etc.), pentru dezvoltarea și evaluarea competențelor cheie ale elevilor (în mod particular a competențelor digitale și antreprenoriale), pentru asigurarea premiselor formării profesionale în acord cu cerințele și tendințele manifestate în societatea contemporană;
- Dezvoltarea de competențe adaptate nevoilor comunităților din Regiunea Centru, inclusiv îmbunătățirea competentelor lingvistice în școlile din comunitățile cu populație aparținând minorităților etnice prin introducerea de instrumente și metode de predare care să faciliteze învățarea și îmbunătățirea performanțelor de comunicare în limba română.

3.1.2. Modernizarea infrastructurii și a procesului de educație în sistemul de învățământ profesional și tehnic

3.1.3. Sprijinirea modernizării învățământului terțiar.

3.1.4. Digitalizarea educației și formării profesionale.

În perioada următoare sunt necesare acțiuni și eforturi investiționale la nivel regional pentru:

- modernizarea și extinderea infrastructurii informatice și asigurarea conexiunilor broadband pentru toate unitățile de învățământ din Regiunea Centru;
- echiparea și achiziția de softuri educaționale, pentru elevi, studenți și cadre didactice;
- asigurarea suportului necesar (materiale educaționale, cursuri, softuri educaționale etc.) pentru utilizarea și evaluarea competențelor digitale

- asigurarea suportului educațional digital pentru formarea profesională în acord cu tendințele actuale;
- modernizarea sistemului de predare-evaluare, în vederea formării competențelor cheie, inclusiv a celor digitale și pentru adaptarea sistemelor de educație și formare la nevoile pieței muncii.

3.1.5. Creșterea accesului la educație a grupurilor dezavantajate social

Preconizăm în perioada 2021-2027 implementarea următoarelor tipuri de acțiuni și măsuri:

- reabilitarea și modernizarea infrastructurii educaționale pentru elevii din grupurile vulnerabile;
- asigurarea dotărilor și echipamentelor necesare, inclusiv a softurilor educaționale - derularea de servicii de consiliere și orientare școlară și profesională;
- adaptarea curriculumului, precum și dezvoltarea de materiale educaționale;
- servicii de mentorat;
- pregătirea personalului care oferă servicii de educație și îngrijire, inclusiv servicii suport;
- formare pentru cadrele didactice care lucrează cu elevi cu cerințe educaționale speciale/dizabilități - sprijinirea dezvoltării metodelor, tehnicilor didactice și adaptarea acestora la nevoile elevilor din grupurile vulnerabile
- implementarea unor programe flexibile de tip ”a doua șansă”;
- servicii de educație și îngrijire pentru antepreșcolari (inclusiv acoperirea cheltuielilor de funcționare);
- identificarea nevoilor educaționale specifice studenților aparținând grupurilor vulnerabile, inclusiv prin oferirea unor măsuri de acompaniere, consiliere etc.

3.1.6. Stimularea participării adulților la educația continuă și dezvoltarea sistemului de învățare pe parcursul întregii vieți.

Situația din prezent în care sub 1% din populație a participat la un stagiul de educație formală necesită în perioada următoare eforturi în două direcții: prima vizează diversificarea ofertei și îmbunătățirea calității educației pe parcursul vieții, iar a doua direcție vizează conștientizarea în privința avantajelor și încurajarea participării salariaților la cursuri de formare profesională.

Prima dintre direcții presupune implementarea unor programe și pachete de măsuri care au ca scop:

- sprijinirea înființării și funcționării centrelor comunitare pentru învățare permanentă;
- îmbunătățirea, modernizarea și dotarea infrastructurii aferente furnizării serviciilor de formare pe tot parcursul vieții;
- îmbunătățirea, modernizarea și dotarea infrastructurii aferente furnizării serviciilor de formare de tip artizanat, meșteșugăresc și alte meserii tradiționale;
- dezvoltarea sistemului de asigurare a calității în furnizarea serviciilor de formare și evaluare pentru adulți;
- dezvoltarea de centre de pregătire complementară;
- îmbunătățirea competențelor lingvistice (cursuri de limba română, cursuri de limbi străine);
- diversificarea și flexibilizarea ofertei educaționale prin crearea cadrului metodologic și sprijinirea organizării de cursuri pentru adulți în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar.

A doua direcție presupune facilitarea accesului angajaților la formare pe tot parcursul vieții prin mastere profesionale, cursuri postuniversitare etc. sau prin dezvoltarea parteneriatelor între angajatori și furnizori de formare continuă. Încurajarea participării adulților la învățarea pe tot parcursul vieții se poate face prin:

- finanțarea participării la cursuri de formare pentru creșterea competențelor tehnice, manageriale, lingvistice etc.;
- campanii de informare/conștientizare;
- asigurarea participării la programe de formare pentru actualizarea/perfecționarea competențelor cheie (în special a competențelor digitale);
- organizarea unor formări continue pentru cadrele didactice care predau limba română (educatori, învățători, profesori);
- dobândirea unor noi competențe profesionale, care să faciliteze (re)inserția și/sau menținerea pe piața muncii;
- recunoașterea și validarea rezultatelor învățării realizate în contexte non-formale și informale, concomitent cu actualizarea competențelor, inclusiv a celor digitale, pentru a răspunde nevoilor pieței muncii;
- furnizarea unor servicii de consiliere și orientare în carieră.

P.3.2. Sprijinirea măsurilor active de ocupare și modernizarea pieței muncii

Obiectiv specific: Creșterea gradului regional de ocupare a populației în vârstă de muncă.

Structura ocupării la nivelul Regiunii Centru arată destul de diferit față de structura ocupării la nivelul Uniunii Europene. Astfel, agricultura deține o pondere de 16,8% din totalul populației ocupate comparativ cu media UE de doar 4,1%, în timp ce industria concentrează cea mai mare parte a populației ocupate: 31,9% din total, valoare aproape dublă față de media europeană de 17,1%, în schimb sectorul serviciilor deține ponderi sensibil mai mici. Astfel, serviciile pentru piață atrag 13% din populația ocupată la nivel regional comparativ cu 27,2% la nivelul UE, iar serviciile sociale au o pondere de 17,7% la nivelul Regiunii Centru comparativ cu 31,1% la nivelul UE28. Ponderi similare la nivelul Regiunii Centru și la nivelul UE28 se înregistrează în cazul sectoarelor construcții și comerț. În condițiile creșterii gradului de convergență economică a Regiunii Centru față de restul regiunilor europene, putem anticipa modificări structurale semnificative ale cererii forței de muncă la nivel regional. Deja se resimte un acut deficit de competențe și/sau personal calificat, mai ales în sectoarele cu dezvoltare rapidă și în sectoarele economice emergente/ocupațiile noi ca urmare a necorelării între oferta educațională cu nevoile de pe piața muncii. O altă consecință a lipsei de corelare între cerere și ofertă pe piața regională a muncii este creșterea de 1,9 ori a numărului locurilor de muncă vacante în perioada 2013-2018.

În perioada următoare, eforturile la nivel regional pentru atingerea obiectivului de creștere a ocupării trebuie să se focalizeze pe câteva priorități specifice: încurajarea antreprenoriatului, a întreprinderilor sociale și a ocupării pe cont propriu, facilitarea accesului pe piața muncii a categoriilor dezavantajate social prin măsuri specifice de sprijin, stimularea perfecționării și reconversiei profesionale, încurajarea mobilității teritoriale a forței de muncă, încurajarea îmbătrânirii active, modernizarea mecanismului și diversificarea serviciilor de intermediere și plasare a forței de muncă.

3.2.1. Sprijinirea antreprenoriatului ca măsură de creștere a ocupării

Strategia regională menționează, în acest caz, câteva tipuri de intervenții:

- programe de sprijin antreprenorial (tutorat/ mentorat, asistență/ consiliere, etc), inclusiv prin activarea potențialului antreprenorial al unor persoane aparținând grupurilor dezavantajate;
- acordare de sprijin personalizat (tutorat, mentorat) și servicii sau activități de consiliere;
- acordare de sprijin financiar pentru inițierea și susținerea unei afaceri în primul an de funcționare;
- asistență și consultanță în afaceri post înființare, inclusiv prin programe de pregătire a managerilor sau punerea la dispoziție a unor spații și servicii de tip coworking.

3.2.2. Sprijinirea accesului pe piața muncii a persoanelor din grupurile dezavantajate social

O măsură complementară sprijinirii antreprenoriatului este susținerea întreprinderilor sociale și încurajarea ocupării pe cont propriu (lucrătorul pe cont propriu este persoana care exercită o activitate economică într-o afacere individuală fără a angaja niciun salariat).

Referitor la susținerea întreprinderilor sociale (înființare și dezvoltare) facem mențiunea că este recomandabil ca acest sprijin să fie corelat cu alte măsuri complementare, ca parte a strategiilor dezvoltate în cadrul DLRC (dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității), fără însă a fi limitat la zonele acoperite de astfel de strategii. Pentru a asigura sustenabilitatea acestor afaceri trebuie ca sprijinul pentru întreprinderile sociale create să fie extins prin promovarea produselor, serviciilor sau lucrărilor executate și de asemenea prin acordarea de suport în identificarea unor piețe de desfacere pentru aceste întreprinderi.

Pentru a facilita accesul pe piața muncii al persoanelor aparținând categoriilor sociale menționate mai sus este nevoie de un sprijin complex și diferențiat, sub forma unor pachete de măsuri de ocupare în vederea integrării acestora pe piața muncii care să cuprindă diferite măsuri combinate:

- servicii personalizate de profilare, informare, consiliere și orientare;
- sprijin în găsirea unui loc de muncă/ mediere/plasare pe piața muncii urmărind integrarea socioprofesională a persoanelor vulnerabile pe piața muncii;
- îmbunătățirea nivelului de competențe prin programe de formare profesională/ucenicie la locul de muncă/stagii/alte programe de pregătire - furnizarea

unor pachete de măsuri de evaluare și certificare a competențelor în vederea asigurării mobilității în carieră și pe piața muncii;

- servicii de evaluare și certificare, după caz, a competențelor obținute în contexte informale sau nonformale;
- furnizarea de servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare, pentru categoriile de persoane dezavantajate în piața muncii;
- furnizarea de servicii de acompaniere socio-profesională, și formare profesională în meserii tradiționale, alături de cele de ocupare, pentru comunitatea romă și nu numai.

3.2.3. Stimularea intrării tinerilor pe piața muncii

La fel ca în perioada 2014-2020, tinerilor din categoria NEETs trebuie să le fie acordată o atenție deosebită pentru că aceștia reprezintă un segment de populație care ar trebui să fie activ pe piața muncii o perioadă îndelungată și, în același timp, prezintă un grad mare de adaptabilitate.

Termenul NEET (acronimul pentru formularea “Not in Education, Employment or Training”) se folosește pentru a descrie categoria de tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare. Conceptul a fost folosit la scară largă ca indicator pentru politicile orientate către tineret cu privire la ocupare, educație, formare și, de asemenea, incluziune socială în cele 28 de state membre ale UE, începând cu 2010.

Categoria de tineri NEETs include tineri cu vârsta cuprinsă între 15 ani și până la împlinirea vârstei de 29 de ani care nu au reușit să se integreze pe piața muncii din diverse motive (lipsa oportunităților de ocupare, lipsa competențelor cerute pe piața muncii etc.) și care nu sunt cuprinși în programe de educație sau formare. Reducerea șomajului în rândul tinerilor și găsirea de soluții prin care cât mai mulți tineri europeni să poată fi încadrați efectiv în câmpul muncii se află în centrul agendei politice a UE începând cu anul 2010. Criza economică a generat rate mari ale șomajului în rândul tinerilor și, astfel, a dus la o lipsă de implicare a tinerilor. În acest context, cercetătorii și funcționarii guvernamentali au căutat noi modalități de monitorizare și analiză a prevalenței vulnerabilității pieței de muncă și a neimplicării în rândul tinerilor.

Printre măsurile care pot să asigure integrarea mai rapidă a persoanelor din categoria NEETs pe piața muncii menționăm următoarele:

- realizarea de rețele de lucrători de tineret, selectați din rândul NEETs având ca obiectiv implicarea acestora în activarea tinerilor;
- furnizarea unor pachete integrate de măsuri de activare a tinerilor, inclusiv a celor din categoria NEETs (continuarea educației și asigurarea unui loc de muncă);
- subvenționarea angajatorilor în vederea angajării tinerilor NEETs;
- încurajarea formelor flexibile de angajare (timp parțial, muncă de la distanță etc) în cazul tinerilor.

3.2.4. Modernizarea mecanismului și diversificarea serviciilor de intermediere și plasare a forței de muncă.

3.2.5. Dezvoltarea și modernizarea sistemului de formare profesională continuă.

3.2.6. Încurajarea mobilității geografice a forței de muncă.

Pentru a schimba situația puțin favorabilă pentru navetiști și percepțiile negative privind navetismul trebuie implementate pachete de măsuri care ținesc atât salariații cât și angajatorii, precum:

- aplicarea unor pachete de măsuri care să vizeze stimularea mobilității forței de muncă, inclusiv stimulente financiare pentru relocare;
- dezvoltarea unor sisteme moderne de transport pentru navetiști și susținerea cheltuielilor de transport aferente navetei;
- sprijin acordat angajatorilor pentru asigurarea de servicii suport pentru angajați în legătură cu creșterea și educarea copiilor lor (inclusiv crearea infrastructurii de educație) în vederea asigurării echilibrului între viața profesională și viața personală;
- campanii de informare și promovare a măsurilor care vizează îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață pentru salariații navetiști și familiile acestora.

3.2.7. Încurajarea menținerii pe piața muncii a lucrătorilor vârstnici.

Implementarea priorității specifice privind sprijinirea măsurilor active de ocupare și modernizarea pieței muncii se va putea realiza printr-un set de măsuri și intervenții care vor viza:

- creșterea gradului de ocupare prin încurajarea antreprenoriatului;
- încurajarea ocupării pe cont propriu și susținerea întreprinderilor sociale;
- acordarea unui sprijin personalizat pentru categoriile dezavantajate pe piața muncii;

- modernizarea mecanismului și a serviciilor de intermediere și plasare a forței de muncă;
- stimularea reconversiei profesionale a forței de muncă și a perfecționării profesionale;
- încurajarea mobilității teritoriale a forței de muncă - încurajarea îmbătrânirii active.

P.3.3. Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile.

Obiectivul specific: Creșterea incluziunii sociale și combaterea sărăciei prin acces în mod egal la infrastructură socială și serviciile aferente adaptate nevoilor persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile și comunităților marginalizate sau dezavantajate.

Pentru perioada de programare 2021-2027 în portofoliul de proiecte la nivelul Regiunii Centru au fost incluse 47 de proiecte în domeniul social, ce reprezintă 8% din numărul total de proiecte pe toate domeniile, cele mai multe fiind în județele Mureș (32%), Alba (30%), Brașov (15%), Covasna (13%), la polul opus Sibiu (9%) și Harghita (2%). Din analiza portofoliului de proiecte reiese că la nivelul Regiunii Centru este nevoie de o continuare a investițiilor în infrastructura socială prin proiecte care vizează achiziții de imobile, construcție extindere, reabilitare, modernizare, dezvoltare, dotare și/sau amenajare. Există proiecte potențiale prin care se dorește înființarea/ construcția/ dezvoltarea/ amenajarea de: cămine pentru persoane vârstnice, centru de tranzit pentru tinerii care părăsesc sistemul de protecție, centre respiro, centre de plasament pentru copii, centre de zi/de terapie ocupațională/de recuperare pentru copii și adulți cu dizabilități, case de tip familial, centru pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, locuințe sociale pentru persoane defavorizate, adăposturi de noapte, centru de intervenție în situații de urgență, centru comunitar multifuncțional pentru persoanele defavorizate, centru adăpost pentru familii, persoane și copii aflați în dificultate, centru de îngrijire pentru persoane vârstnice, centre de zi care lucrează cu un procent ridicat de romi, cantină socială, centru de asistență și sprijin pentru persoanele în dificultate. De asemenea, menționăm proiecte care au ca obiectiv principal înființarea de noi servicii sociale, de pilă, cum sunt cele care asigură tranziția persoanelor cu dizabilități din sistemul instituționalizat în comunitate sau dezvoltarea serviciilor sociale precum cele pentru persoanele adulte cu dizabilități, de îngrijire la domiciliu, la nivel comunitar în urma procesului de dezinstituționalizare, de îngrijire familială și a serviciilor de îngrijire în cadrul comunității. Amintim și proiectele prin

care se dorește creșterea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități mentale, a persoanelor fără adăpost, a persoanelor în risc de sărăcie din zone marginalizate, a persoanelor vulnerabile cu risc de marginalizare socială, a copiilor din comunități vulnerabile. De asemenea, sunt considerate utile și proiecte ce vizează dezvoltarea resurselor umane în domeniul social și sprijinirea consolidării rețelei de asistenți maternali.

Priorități specifice:

3.3.1. Extinderea, construcția, reabilitarea, dezvoltarea, modernizarea și dotarea infrastructurii sociale.

În perioada 2021-2027 este nevoie de continuarea investițiilor în infrastructura socială prin finanțarea proiectelor ce vizează extinderea, construcția, reabilitarea, dezvoltarea, modernizarea și dotarea următoarelor tipuri de infrastructură socială pe categorii de beneficiari:

- infrastructura pentru copii: case de tip familial, centre de zi pentru copii, centre de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii, etc.;
- infrastructura pentru persoane vârstnice: centre rezidențiale (cămine), centrele de zi, unitățile de îngrijire la domiciliu, centre sociale (în special centre multifuncționale), cantine sociale, centre de preparare și distribuire a hranei
- infrastructura pentru persoane cu dizabilități: centre de zi, locuințe protejate, centre de tip „respiro”, centre și servicii de abilitare/reabilitare;
- infrastructura pentru alte grupuri vulnerabile: asigurarea condițiilor de locuire temporară (locuințe protejate (LP), centre de primire în regim de urgență (CPRU), locuințe sociale, adăposturi temporare, etc.), centre comunitare de intervenție integrată, centre multifuncționale, cantine sociale, etc.

3.3.2. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale integrate și a altor servicii adaptate nevoilor comunităților și persoanelor din grupuri vulnerabile

La finele anului 2019, la nivelul Regiunii Centru funcționau un număr total de 768 de servicii sociale licențiate dintre care 42,8% erau servicii publice, iar 57,2% erau servicii private. La nivel de medii de rezidență, la nivel regional două treimi din numărul total de servicii sociale licențiate funcționau în mediul urban (67,1%), iar restul de 32,9% în mediul rural. În funcție de categoriile de beneficiari, aproape jumătate din numărul total de servicii sociale licențiate în Regiunea Centru în 2019 erau destinate copiilor și familiilor cu copii

(48,3%), un sfert persoanelor vârstnice (25,8%), aproape o zecime persoanelor cu dizabilități (9,6%), restul categoriilor fiind sub 2% (1,7% pentru victime ale violenței în familie, 1,2% pentru persoane fără adăpost, 1% pentru persoane cu diferite adicții, etc.). În 2019 la nivelul Regiunii Centru existau 141 de localități unde funcționau servicii sociale licențiate, dintre care 34% în mediul urban și restul de 66% în mediul rural.

În perioada 2021-2027 este nevoie înființarea, dezvoltarea și/sau diversificarea serviciilor sociale cu accent pe:

- servicii sociale integrate și a altor servicii adaptate nevoilor persoanelor din grupuri vulnerabile, comunități defavorizate sau marginalizate;
- servicii de prevenție pentru persoanele care prezintă riscuri sociale;
- facilitarea integrării socio-economice a persoanelor vulnerabile și a comunităților marginalizate (inclusiv migranți) prin programe ce facilitează creșterea nivelului de educație și a competențelor profesionale, dezvoltarea psiho-socială și o mai bună integrare pe piața muncii, inclusiv prin încurajarea antreprenoriatului social;
- reintegrarea socio-profesională a copiilor și a persoanelor cu dizabilități ca urmare a reducerii instituționalizării acestor tipuri de persoane vulnerabile.

3.3.3. Creșterea capacității administrației și altor structuri publice și private de a furniza servicii de calitate și adaptate nevoilor persoanelor din grupurile vulnerabile.

În perioada 2021-2027 este nevoie la nivelul Regiunii Centru de o creștere semnificativă a capacității administrației și altor structuri publice și private de a furniza servicii de calitate și adaptate nevoilor persoanelor din grupurile vulnerabile prin proiecte care vizează:

- facilitarea accesului la formare profesională continuă a personalului cu atribuții în domeniul social, în special servicii sociale integrate, prin susținerea, finanțarea și implementarea de programe de perfecționare și formare profesională continuă: cursuri de perfecționare, cursuri de specializare, schimb de bune practici, internship, etc.;
- dezvoltarea, implementarea și asigurarea sustenabilității de platforme electronice ce vizează informatizarea și digitalizarea serviciilor;
- dezvoltarea de proiecte de CDI pentru realizarea de aplicații cu utilizare în domeniul social;

- facilitarea accesului persoanelor din grupuri vulnerabile la servicii sociale personalizate, adaptate nevoilor;
- creșterea capacității de elaborare și implementare a strategiilor de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității.

P.3.4. Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare, inovare în sănătate.

Obiectivul strategic: Îmbunătățirea accesului, a eficienței și calității serviciilor medicale oferite populației inclusiv prin dezvoltarea de noi instrumente bazate pe CDI și creșterea capacității acestuia de adaptare la situații precum criza COVID-19.

3.4.1. Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii de sănătate de la nivel regional, județean și local.

Următoarele categorii de intervenții sunt necesare, conform portofoliului de proiecte existent și analizei regionale (aspecte de interes pentru zona rurală):

- asigurarea infrastructurii de bază și a serviciilor de sănătate în mediul rural. Este nevoie în multe zone rurale de înființarea, construcția, extinderea, reabilitarea, modernizarea sau dotarea unități medicale/dispensare cu aparatură medicală adecvată pentru a deservi populația din proximitate. O oportunitate o reprezintă implementarea soluțiilor de telemedicină, mai ales la nivelul zonelor rurale izolate și dezavantajate;
- Dezvoltarea de unități medicale specializate: ex. baze de tratament și recuperare din stațiunile balneare și spitale de recuperare, centre medicale de geriatrie și centre integrate de gerontologie care se adresează unei categorii importante a populației cu probleme complexe de sănătate;
- Formarea personalului medical pentru utilizarea noilor tehnologii și dotarea corespunzătoare a spitalelor clinice și secțiilor care asigură servicii de formare profesională.

3.4.2. Creșterea accesului la servicii medicale pentru persoanele vulnerabile și comunitățile marginalizate.

Accesul la sănătate, în mod particular accesul la servicii medicale de bază, reprezintă un aspect esențial în creșterea calității vieții persoanelor vulnerabile și comunităților

marginalizate, alături și de alte nevoie elementare privind educația, hrana, condiții decente de locuire și acces la utilități publice, igiena, siguranța, serviciile sociale, etc. Indiferent de mediu, context și vulnerabilități este nevoie ca aceste persoane să fie încurajate și sprijinite atât să trăiască demn și să-și asume responsabilitatea pentru propria viață cât și să participe activ la viața comunității din care fac parte. In acest sens sunt vizate:

- creșterea accesibilității serviciilor de sănătate în special în zonele sărace și izolate prin construcția, reabilitarea, modernizarea, extinderea, dotarea centrelor comunitare integrate socio-medicale. Aceste investiții pot contribui la creșterea accesului la serviciile de asistență medicală comunitară, care abordate integrat (cu accent și pe serviciile sociale și educaționale), pot avea un impact pozitiv mare în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile;
- creșterea accesului elevilor și preșcolărilor/antepreșcolărilor la servicii medicale prin înființarea/modernizarea și dotarea cabinetelor medicale școlare și asigurarea personalului necesar • înființarea/dezvoltarea unităților medicale mobile pentru a deservi categorii de persoane vulnerabile precum persoane vârstnice sau persoane cu dizabilități;
- dezvoltarea de aplicații inteligente pentru a gestiona și monitoriza starea de sănătate.

3.4.3. Digitalizare și sprijin pentru cercetare, dezvoltare, inovare în sănătate

Printre tipurile de intervenții care pot contribui la creșterea performanțelor serviciilor de sănătate susținute în perioada 2021 - 2027 se află:

- Dezvoltarea serviciilor de sănătate digitale amintim cele de tip eHealth (eSănătate), mHealth (servicii mobile de sănătate), telemedicina, teleîngrijiri, imagistică, inteligență artificială, management digital, etc.;
- Dezvoltarea de soluții digitale în diagnosticul, investigarea, tratamentul și monitorizarea pacienților;
- Crearea de noi tehnologii, aplicații, produse în medicină prin dezvoltarea inovării deschise bazată pe crearea de soluții la nevoile sistemului de sănătate (ex. platforme de inovare deschisă);
- Investiții în infrastructura de cercetare și dezvoltare din regiune și transferarea rezultatelor cercetărilor medicale în piață;
- Dezvoltarea competențelor digitale ale personalului medical și nemedical din unitățile sanitare.

3.4.4. Creșterea capacității instituționale a administrației publice, unităților medicale și organizațiilor specializate de a răspunde nevoilor de sănătate ale populației și a dezvolta un parteneriat pentru sănătate.

În egală măsură, autoritățile locale trebuie să se implice mai mult în dezvoltarea de programe și politici de sănătate pentru populație prin dezvoltarea parteneriatului cu organizațiile cheie în aplicarea și promovarea lor: școli, universități, spitale, agenți economici, ONG-uri și atragerea acestora în abordarea unor teme de interes la nivel regional.

Intervențiile prevăzute:

- Formarea personalului din administrația locală, județeană, ONG-uri unități medicale;
- Dezvoltarea în parteneriat de programe de sănătate: ex. pentru un stil de viață sănătos, programe de prevenție pentru a răspunde nevoilor locale;
- Realizarea de studii pentru fundamentarea deciziilor privind intervențiilor în îmbunătățirea stării de sănătate a populației;
- Campanii de informare și educare a populației pe teme legate de sănătate;
- Susținerea programelor de perfecționare și instruire a personalului medical și nemedical, a personalului care asigură asistență comunitară pentru dezvoltarea abilităților de comunicare cu pacienții, competențe digitale și alte competențe necesare pentru a crește calitatea serviciilor medicale, inclusiv competențe lingvistice pentru a crește accesul la servicii de sănătate pentru populația aparținând minorităților etnice.

Domeniul Strategic 4 - Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

Obiectiv strategic: Creșterea calității vieții locuitorilor Regiunii Centru prin reducerea emisiilor de CO₂ și o mai bună gestionare a resurselor, conservarea biodiversității și creșterea adaptării la schimbările climatice.

Priorități specifice

P.4.1 Creșterea calității mediului înconjurător din așezările urbane și rurale din Regiunea Centru

Următoarele categorii de măsuri au fost identificate la nivelul Regiunii Centru care necesită sprijin financiar pentru investiții care vor duce la creșterea calității mediului:

4.1.1 Infrastructura de mediu și servicii tehnico-edilitare

Gradul actual de acoperire cu infrastructură și servicii edilitare este deficitar atât în mediul urban dar mai ales în mediul rural, această situație având consecințe asupra calității mediului și a calității vieții locuitorilor.

Prin această măsură se vor completa investițiile în infrastructura de alimentare cu apă, canalizare, stații de epurare, colectarea separată a deșeurilor și creșterea gradul de acoperire a populației deservite cu serviciile aferente, astfel:

- Consolidarea și extinderea infrastructurii de gestionare a deșeurilor de la nivelul Regiunii Centru (sisteme de colectare separată; construcția de instalații de transfer și instalații pentru valorificarea/tratarea deșeurilor, platforme de compostare și unități de compostare individuală, stații de tratare mecano-biologică etc.), închiderea și reabilitarea depozitelor neconforme și deschiderea/extinderea de noi depozite;
- Creșterea gradului de conștientizare privind implementarea unor măsuri de reducere a deșeurilor generate de locuitorii regiunii, implementarea măsurilor de colectare selectivă, reutilizare și reciclare a deșeurilor generate în gospodării; campanii de conștientizare a populației.
- Complementar acestei intervenții, prin direcția strategică 2 se prevăd investiții în dezvoltarea de proiecte cercetare-dezvoltare- inovare în domeniul economiei circulare prin care pot fi dezvoltate noi produse și tehnologii.

4.1.2 Creșterea calității mediului în zonele urbane și peri urbane precum și în zone afectate de poluare istorică.

P.4.2 Creșterea eficienței utilizării energiei și a altor resurse materiale.

4.2.1 Eficiența energetică în clădirile publice și rezidențiale.

Tipuri de acțiuni care vor fi finanțate vizează:

- Reabilitarea energetică a clădirilor publice și private (blocuri de locuințe), pentru scăderea emisiilor de CO₂ și scăderea consumului de energie, inclusiv integrarea unor sisteme de încălzire/răcire performante, bazate pe utilizarea surselor alternative de energie;

4.2.2 Sisteme energetice inteligente, bazate pe un consum redus de energie și creșterea utilizării SRE (surse regenerabile de energie) și combustibililor alternativi.

Iluminatul public reprezintă un alt sector important cu potențial mare pentru îmbunătățirea eficienței energetice. Potrivit studiilor, consumul de energie electrică al sistemului de iluminat public al unui oraș reprezintă, în medie, 20% din consumul total de energie al aceluși oraș. În ciuda potențialului mare de economisire în acest sector, ritmul de modernizare a infrastructurii și a serviciului de iluminat public este extrem de lent.

Extinderea/construcția/modernizarea sistemelor de încălzire urbană pe bază de combustibili alternativi.

Proiect pilot:

- Dezvoltarea de soluții pentru asigurarea necesarului de energie în comunitățile din Regiunea Centru, bazate pe tehnologii și sisteme de energii regenerabile sau mixte în comunități izolate, care nu au acces la rețelele de alimentare cu energie sau alte comunități rurale/urbane.
- Înlocuirea sistemelor de încălzire din locuințele individuale din mediul urban și rural (sobe cu lemn) cu sisteme eficiente de încălzire cu biomasă/alte surse de energie;
- Eficientizarea iluminatului public în mediul urban și rural.
- În completarea acestor acțiuni, este necesară susținerea proiectelor de cercetare - dezvoltare în domeniul energiei pentru găsirea de soluții adaptate nevoilor comunităților locale. În egală măsură, finanțarea care va fi acordată prin POR 2021-2027 trebuie completată prin programe complementare finanțate din bugetul național.

4.2.3. Creșterea capacității actorilor din mediul public și privat de a contribui la tranziția către economia circulară

P.4.3 Protejarea și conservarea biodiversității regionale

Obiectiv specific: Stoparea pierderii biodiversității și a degradării serviciilor ecosistemice din Regiunea Centru inclusiv valorificarea potențialului natural de la nivel regional.

Pentru perioada 2021-2027, s-au identificat următoarele măsuri:

- Consolidarea biodiversității în Regiunea Centru prin intervenții în restabilizarea ecosistemelor degradate din regiune și gestionarea durabilă a acestora, inclusiv prin promovarea utilizării infrastructurii verzi și albastre în zonele urbane și rurale din regiunea Centru și formularea unor răspunsuri integrate în profil teritorial pentru provocările legate de riscurile la care mediul înconjurător este supus la nivel regional. Menținerea și refacerea ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate (împăduriri, coridoare ecologice etc.), situate în afara ariilor naturale protejate se va realiza în acord cu obiectivele Politicii de Coeziune 2021-2027 (OP 2 „O Europă mai Ecologică” și OP 5. ”O Europă mai aproape de cetățeni”);
- Implementarea planurilor de management, a seturilor de măsuri de conservare și a planurilor de acțiune pentru ariile naturale protejate și pentru speciile de interes comunitar în special monitorizarea și evaluarea stării de conservare a speciilor și habitatelor de importanță comunitară din regiune, reducerea efectelor presiunilor hidromorfologice la nivelul cursurilor de apă din Regiunea Centru în vederea protecției biodiversității (de exemplu, pasaje de trecere a ihtiofaunei pentru lucrările de barare transversală a cursului de apă, restaurarea zonelor umede, restaurarea albiei și a reliefului din lunca inundabilă a corpurilor de apă etc), intervenții privind crearea și menținerea coridoarelor ecologice, crearea și menținerea coridoarelor de migrație a speciilor, conservarea conectivității și funcționalității ecologice, menținerea și/sau îmbunătățirea conectivității pentru rețeaua de arii protejate, inclusiv a rețelei Natura 2000, etc. De asemenea, vor fi sprijinite acțiunile de completare a nivelului de cunoaștere a biodiversității și ecosistemelor (monitorizarea și evaluarea speciilor și habitatelor, cunoașterea factorilor de presiune exercitați asupra biodiversității, inclus a speciilor invazive etc.);
- Protejarea habitatelor naturale în fața schimbărilor climatice și crearea unui peisaj permeabil, care să asigure interconectivitatea zonelor naturale, fără a afecta populația privind expunerile la riscurile provocate de fenomene meteorologice și hidrologice extreme;
- Conservarea biodiversității zonelor montane din regiune și valorificarea sustenabilă a acestor resurse. Majoritatea ariilor protejate din regiune se găsesc în arealele montane. Printr-o abordare integrată se are în vedere valorificarea sustenabilă a resurselor

existente și punerea în valoare a diversității floristice, faunistice și peisagistice a acestor zone;

- Îmbunătățirea cunoștințelor, educației și competențelor din domeniul biodiversității;
- Continuarea activităților de conștientizare și informare a tuturor factorilor interesați cu privire la măsurile de conservare și protejare a biodiversității.

Actori cheie implicați:

- Îndeplinirea obiectivului privind conservarea biodiversității și respectiv implementarea măsurilor propuse implică o abordare multi-stakeholder ce va include:
- structurile locale ale autorităților de mediu și gestionarea apelor și pădurilor (agențiile județene ale Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu, structurile teritoriale ale Administrației Naționale "Apele Române", direcțiile agricole și silvice județene etc.);
- structurile de cercetare regionale (universități, centre de cercetare, institute de cercetare etc.);
- asociațiile, fundațiile, agențiile și structurile locale și regionale implicate în acțiuni ce vizează conservarea și valorificarea sustenabilă a biodiversității regionale și protecția mediului înconjurător;
- administrațiile publice locale și județene (primăriile de orașe și municipii, primăriile de comune, consiliile județene);
- asociațiile de dezvoltare intercomunitare, grupurile de acțiune locală sau alte structuri partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrative – teritoriale;
- companii și alți reprezentanți ai mediului privat;
- societatea civilă.

P.4.4 Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

Pornind de la strategiile europene și având în vedere contextul regional, în urma întâlnirilor cu grupurile locale și grupul tematic „Mediu, energie, schimbări climatice”, pentru perioada 2021-2027, au fost definite următoarele măsuri ce contribuie la diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale la nivelul Regiunii Centru:

- Studii și acțiuni de cercetare inovare care să contribuie la reducerea impactului schimbărilor climatice asupra calității mediului și sănătății populației din Regiunea Centru, inclusiv asigurarea unui cadru eficient pentru implementarea, în comun cu parteneri internaționali, a unor proiecte de cercetare ce vizează măsuri de atenuare a schimbărilor climatice și reducerea gazelor cu efect de seră generate la nivel regional;
- Acțiuni ce vizează diversificarea/reconversia economică, crearea de noi oportunități de piață, inclusiv sprijinirea investițiilor în tehnologii și procese inovative și ecologice care să contribuie la atenuarea schimbărilor climatice de la nivel regional;
- Schimbările climatice pot cauza modificări semnificative ale calității și disponibilității resurselor naturale, afectând multe sectoare economice, inclusiv producția de alimente;
- Creșterea gradului de prevenire a producerii riscurilor naturale și reducerea efectelor și a pagubelor cauzate de acestea, în principal de inundații și secetă;
- Dezvoltarea infrastructurii de monitorizare și avertizare a fenomenelor hidrometeorologice severe și/sau alte acțiuni ce contribuie la o mai bună gestionare a situațiilor de urgență generate de fenomene hidrometeorologice periculoase având ca efect producerea de inundații, secetă hidrologică precum și incidente/accidente la construcții hidrotehnice, poluări accidentale ale cursurilor de apă, alunecări de teren;
- Acțiuni de împădurire și de gestionare a fondului forestier existent la nivel regional;
- Continuarea acțiunilor de conștientizare privind schimbările climatice.

Actori cheie implicați:

Îndeplinirea obiectivului privind schimbările climatice și prevenirea riscurilor naturale și respectiv implementarea măsurilor propuse implică o abordare multi-stakeholder ce va include:

- structurile locale ale autorităților de mediu și gestionare a apelor și pădurilor (agențiile județene ale Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, comisaratele județene ale Gărzii Naționale de Mediu, structurile teritoriale ale Administrației Naționale "Apele Române", direcțiile agricole și silvice județene etc.);
- structurile locale ale autorităților implicate în gestionarea situațiilor de urgență generate de fenomene hidrometeorologice periculoase având ca efect producerea de inundații, secetă hidrologică precum și incidente/accidente la construcții hidrotehnice, poluări accidentale ale cursurilor de apă, alunecări de teren;

- structurile de cercetare regionale (universități, centre de cercetare, institute de cercetare etc.);
- asociațiile, fundațiile, agențiile și structurile locale și regionale implicate în acțiuni ce vizează conservarea și valorificarea sustenabilă a biodiversității regionale și protecția mediului înconjurător;
- administrațiile publice locale și județene (primării din ambele medii rezidențiale, consilii județene);
- asociațiile de dezvoltare intercomunitare, grupurile de acțiune locală sau alte structuri partenoriale formate în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a unităților administrativ – teritoriale;
- companii și alți reprezentanți ai mediului privat;
- societatea civilă.

Domeniul Strategic 5 - Turism și patrimoniu cultural

Obiectiv strategic: Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropic al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative.

Turismul – factor cheie al dezvoltării regionale

Din majoritatea cercetărilor și studiilor elaborate până în prezent a rezultat concluzia că formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul cultural, turismul montan, ecoturismul, turismul balnear și turismul rural.

Priorități specifice:

P.5.1. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric, valorificarea patrimoniului turistic natural și creșterea utilizării potențialului balnear.

5.1.1 Conservarea, restaurarea și punerea în circuitul turistic a patrimoniului cultural-istoric.

Pentru a fi menținut interesul turiștilor români și străini pentru patrimoniul cultural istoric al regiunii este nevoie de continuarea sprijinului financiar pentru

reabilitarea/conservarea obiectivelor importante de patrimoniu care nu au beneficiat până acum de astfel de investiții (ex. cetatea Sighișoara care are un potențial deosebit de atracție turistică).

5.1.2 Protejarea și valorificarea în scop turistic a patrimoniului natural

Dezvoltarea durabilă și responsabilă a turismului în aceste zone presupune implementarea unui set de măsuri și reguli ce au ca scop principal protejarea naturii și, în subsidiar, anumite investiții necesare practicării turismului precum: semnalizarea și realizarea de marcaje pentru traseele turistice și traseele de alpinism, realizarea de căi de acces, locuri de popas și campare, amenajarea de puncte de observație, refugii montane, achiziționarea de echipamente de siguranță și salvare pentru zona montană și creșterea capacității administrative a echipelor operative.

5.1.3. Revigorarea turismului balnear și de sănătate

Dezvoltarea întregului potențial balnear al Regiunii Centru presupune ca finanțarea pentru reabilitarea bazelor de tratament existente și cele pentru crearea de noi baze de tratament și a infrastructurii conexe precum și finanțările pentru diversificarea serviciilor medicale specifice să fie acordate pe criterii medical-științifice și mai puțin pe criterii strict administrative.

P.5.2. Modernizarea și extinderea infrastructurii regionale de cazare și de agrement și îmbunătățirea serviciilor specifice.

5.2.1. Modernizarea infrastructurii regionale de cazare și dezvoltarea structurilor de primire turistică în zonele în care se înregistrează deficit de spații de cazare.

Prioritatea trebuie acordată investițiilor în modernizarea infrastructurii existente de cazare existente în raport cu investițiile în crearea de capacități. Totuși, apreciem că răspândirea inegală a infrastructurilor de cazare turistică pe teritoriul Regiunii Centru și variabilitatea geografică a indicelui de utilizare a capacității turistice conduc la necesitatea unei analize a nevoilor de extindere a infrastructurilor turistice la nivel microteritorial (localitate) și finanțarea de investiții în noi structuri de primire turistică doar în acele localități în care există un deficit real de spații de cazare.

5.2.2. Modernizarea, extinderea și diversificarea infrastructurii de agrement și îmbunătățirea serviciilor specifice

Durata medie a șederii în Regiunea Centru a scăzut la doar 2 zile în anul 2018, în parte și din lipsa unei oferte atractive de petrecere a timpului liber, în condițiile creșterii exigențelor din partea turiștilor. Cu câteva excepții, stațiunile turistice și stațiunile balneare din Regiunea Centru au o infrastructură de agrement depășită sau degradată și nu există suficiente oferte de petrecere activă a sejurului.

5.2.3. Modernizarea și extinderea infrastructurii turistice pentru tineret.

Tinerii formează un segment bine definit al pieței turistice, necesitând o abordare specifică. Dezvoltarea acestei forme de turism se lovește de lipsa unor programe dedicate la nivel național sau județean, pe de o parte și de infrastructura insuficient dezvoltată și nemodernizată, pe de altă parte. Situația actuală impune implementarea unui program dedicat turismului de tineret care să cuprindă atât măsuri de reabilitare și extindere a spațiilor de cazare și agrement pentru tineri, inclusiv a celor din taberele școlare, cât și pachete turistice adresate tinerilor.

5.2.4. Reabilitarea spațiilor cu destinație culturală și dezvoltarea infrastructurii culturale inovatoare.

În următoarea perioadă investițiile regionale privind modernizarea și extinderea infrastructurii turistice de cazare și de agrement vor viza cu precădere:

- modernizarea infrastructurii de cazare;
- extinderea infrastructurii de primire turistică la nivelul zonelor turistice în care se înregistrează deficit de spații de cazare;
- modernizarea, extinderea și diversificarea infrastructurii de agrement;
- modernizarea și extinderea infrastructurii turistice pentru tineret (tabere școlare, centre de tineret);
- reabilitarea spațiilor cu destinație culturală (muzee, spații expoziționale, teatre, săli de spectacole etc.);
- dezvoltarea infrastructurii culturale inovatoare (ex. spații/ huburi culturale multifuncționale, biblioteci comunitare, cluburi de lectură, cluburi green impact etc);
- reabilitarea, crearea și dezvoltarea infrastructurilor destinate turismului bazat pe produse artisanale, meșteșugărești, prin crearea de ateliere de prezentare.

P.5.3. Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice.

Valorificarea mai bună a potențialului turistic al unui areal geografic bine definit necesită corelarea acțiunilor tuturor factorilor interesați, atât ale celor din sfera publică cât și ale celor din sfera privată. Implementarea unor strategii având ca obiective creșterea fluxului turistic și creșterea satisfacției turiștilor presupune existența unei structuri cu putere de decizie care să gestioneze toate componentele activității turistice în arealul vizat.

5.3.1. Susținerea formelor de turism tematic și a celor de turism alternativ.

Susținerea acestor forme de turism alternativ presupune crearea și susținerea unor parteneriate între autorități locale, unități de cazare turistică și unități prestatoare de servicii conexe turismului și ONG-uri active în turism în vederea realizării unor rute turistice tematice și derulării unor programe la nivel local sau regional, combinând elementele culturale cu promovarea responsabilă a potențialului turistic al naturii.

5.3.2. Sprijinirea activităților de promovare și informare ale organizațiilor de management al destinației

Rețelele sociale au devenit, de asemenea, o sursă de informare extrem de importantă pentru potențialii turiști. Conținutul și modul de promovare a unei zone sau destinații turistice sunt foarte importante, iar informațiile trebuie să fie corecte, relevante, actualizate, livrate într-o formă atractivă, în limbi de circulație internațională și ușor de accesat. Pentru a se maximiza impactul, zona desemnată ca destinație turistică trebuie să fie bine individualizată și să beneficieze de o promovare profesionistă care, în același timp, pune în lumină atuurile zonei și oferă toate informațiile necesare potențialilor turiști, atât în ce privește obiectivele turistice cât și în ce privește accesul, cazarea, masa, posibilitățile de petrecere a timpului și, nu în ultimul rând, oferă sfaturi și experiențe împărtășite de alți turiști. Eficiența acestor informații crește cu cât sunt oferite într-un mod bine structurat și unitar și, în acest sens, apreciem că organizațiile de management al destinației turistice (OMD) sau structurile similare acestor organizații au, prin natura lor, capacitatea de a gestiona cel mai bine informarea și promovarea la nivel de zonă sau la nivel de destinație turistică desemnată ca atare. În acest sens, trebuie reglementată semnalizarea unitară pentru crearea unei identități vizuale puternice pentru destinațiile turistice. Este nevoie, de asemenea, de diversificarea programelor turistice segmentate pe categorii de turiști/ grupuri țintă și de crearea unor rețele de operatori în cadrul destinațiilor care să pledeze pentru turism sustenabil.

5.3.3. Dezvoltarea activităților economice conexe turismului.

Este bine cunoscut faptul că turismul poate fi un foarte bun motor pentru dezvoltarea economică locală. Turismul contribuie la crearea de afaceri și locuri de muncă într-o paletă largă de activități economice, de la servicii de transport, comerț, alimentație publică la servicii bancare sau activități culturale. Micile industrii locale (ex. artizanat, suveniruri, produse alimentare locale) precum și activitățile economice care țin mai degrabă de sfera industriilor creative (spectacole, manifestări culturale tradiționale, evenimente culturale) atrag un număr mare de turiști și mențin interesul pentru zonele respective. Această corelație este mai puternică în cazul turismului cultural, în care motivația turistică este potențată de dorința turiștilor de a cunoaște trecutul și prezentul locurilor vizitate. Turismul cultural reprezintă una dintre principalele forme de turism în Regiunea Centru, iar potențialul nevalorificat este încă mare. Sprijinirea activităților conexe turismului presupune implementarea unor lanțuri valorice în turism cu un efect multiplicator asupra sectorului turistic regional înțeles într-un sens mai larg.

În vederea implementării acestei priorități la nivel regional pachetul de măsuri va viza în principal:

- susținerea formelor de turism tematic și a celor de turism alternativ cu potențial de creștere (turism gastronomic, viticol, cicloturism, turism de aventură etc);
- crearea de organizații de management al destinației turistice și sprijinirea activității acestora (informare, promovare, marketing etc), întărirea OMD-urilor existente;
- impulsionearea activităților economice și artistice în conexiune cu dezvoltarea turismului local (artizanat, suveniruri locale, evenimente culturale).

P.5.4. Asigurarea forței calificate de muncă în turism.

5.4.1. Atragerea și menținerea forței calificate de muncă în turism.

5.4.2. Pregătirea profesională inițială și formarea profesională continuă a forței de muncă în turism.

Pentru a dispune o forță de muncă suficientă și mai bine pregătită, eforturile regionale din perioada următoare vor include măsuri pentru a asigura:

- îmbunătățirea formării profesionale inițiale de nivel liceal și universitar în domeniul turismului, inclusiv prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii educaționale;
- susținerea sistemului dual de învățământ în domeniul serviciilor turistice;
- susținerea activităților de formare profesională continuă în domeniul turismului
- sprijinirea reconversiei profesionale și încurajarea mobilității lucrătorilor în turism.

Domeniul strategic 6. Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

Obiectiv strategic: Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora.

Spațiul rural al Regiunii Centru: probleme - cheie și potențial de dezvoltare

Unul din fenomenele interesante constatate în ultimii ani este acela de „re-ruralizare”, proces determinat în principal de migrația dinspre mediul urban spre mediul rural. Acest fenomen are atât cauze economice (creșterea costului vieții în orașe și pierderea locurilor de muncă au determinat un număr important de persoane - pensionari cu pensii mici, persoane active rămase fără un loc de muncă - să se mute în mediul rural) cât și cauze sociale (tendința tinerelor familii de a se stabili în zonele periurbane, în localități formal rurale, dar care dispun de o bună infrastructură edilitară).

Prioritățile specifice:

P.6.1. Eficientizarea sectorului agroalimentar și îmbunătățirea pregătirii profesionale a fermierilor.

Modernizarea activităților agricole prin susținerea investițiilor în domeniu (achiziționare de mașini și echipamente agricole moderne, materialelor biologice de calitate, construcții agricole) și sprijinirea agriculturii „verzi” se constituie ca prioritate majoră a perioadei următoare.

Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații devine o necesitate pe măsură ce efectele schimbărilor climatice sunt tot mai puternic resimțite.

De asemenea, există un număr semnificativ de mici producători agricoli care au reușit să-și aducă exploatarea agricolă în zona profitabilității, fie prin procesarea propriilor produse,

de multe ori sub marca unor produse tradiționale sau produse ecologice. Crearea și modernizarea centrelor logistice, sprijinirea înființării rețelelor de distribuție și a serviciilor aferente sunt măsuri ce vor contribui la depășirea obstacolelor prezente în valorificarea producției agricole. Trebuie stimulate, de asemenea investițiile în unități de procesare de capacitate mică și mijlocie care să prelucreze producția agricolă locală și sprijinirea dezvoltării lanțurilor alimentare scurte.

Profesionalizarea agriculturii prin sprijinul material acordat specialiștilor agricoli (ingineri agronomi, medici veterinari etc.) și tinerilor fermieri se impune ca una din prioritățile perioadei 2021-2027.

Măsuri:

- Modernizarea exploatațiilor agricole prin susținerea investițiilor în domeniu;
- Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații;
- Crearea și modernizarea centrelor logistice pentru agricultură;
- Susținerea activităților agricole în zonele montane;
- Dezvoltarea centrelor de servicii pentru agricultură;
- Crearea și modernizarea unităților mici și mijlocii de procesare a produselor agricole situate în mediul rural;
- Sprijinirea dezvoltării lanțurilor alimentare scurte;
- Susținerea tinerilor fermieri și a specialiștilor agricoli;
- Susținerea perfecționării profesionale a fermierilor și a serviciilor de consultanță agricolă;
- Sprijinirea școlilor profesionale și vocaționale în domeniul agriculturii.

Beneficiari potențiali:

- Producătorii agricoli individuali;
- Societățile agricole;
- Societățile comerciale care desfășoară activități agricole sau de prestări servicii pentru agricultură;
- Societățile comerciale cu activitate în domeniul industriei alimentare și a băuturilor;
- Tinerii (18-39 ani) care inițiază o afacere în domeniul agricol;
- Structurile partenoriale constituite în vederea sprijinirii agriculturii.

P. 6.2. Susținerea activităților agricole în zonele montane

La nivelul Regiunii Centru este necesară, de asemenea, implementarea unor măsuri specifice pentru valorificarea durabilă a resurselor, stabilizarea populației, menținerea identității culturale, creșterea puterii economice a comunităților locale, în condițiile păstrării echilibrului ecologic și protecției mediului natural. În vederea susținerii dezvoltării durabile a economiei agroalimentare a zonei montane, preconizăm implementarea următoarelor tipuri de măsuri în perioada 2021-2027:

- Susținerea înființării de microunități de prelucrare industrială a materiilor prime agricole în zonele montane;
- Instituirea unui sistem de plăți compensatorii, specifice zonei montane și susținerea activă a alternativelor economice viabile pentru păstrarea practicilor tradiționale;
- Sprijinirea printr-un sistem de prime a producătorilor din aria montană care realizează produse cu certificări DOP - Denumire de Origine Protejată, IGP – Indicație Geografică Protejată, STG – Specialitate Tradițională Garantată;
- Instituirea unui sistem de sprijinire al producătorilor care prelucrează fructele de pădure.

P. 6.3. Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional.

Modernizarea exploatărilor silvice, dezvoltarea infrastructurii specifice (ex. drumuri forestiere) și sprijinirea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere sunt măsuri prin care pot fi susținute comunitățile din zonele montane având bogat potențial silvic.

În viitor vor trebui susținute acțiunile de împădurire și reîmpădurire a zonelor fragile din punct de vedere ecologic.

Măsuri:

- Modernizarea exploatațiilor silvice prin susținerea achiziționării de mașini și echipamente specifice;
- Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier;
- Stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole;
- Susținerea acțiunilor de împădurire și întreținere a pădurilor;

- Încurajarea certificării managementului forestier ca și management forestier responsabil și a companiilor ce activează în acest domeniu;
- Dezvoltarea unor infrastructuri de colectare, depozitare și procesare a fructelor de pădure.

Beneficiari potențiali:

- Companii cu activitate în domeniul exploatării și prelucrării primare a lemnului;
- Persoane fizice sau juridice (inclusiv autorități publice) care dețin păduri;
- Ocoale silvice;
- Companii care valorifică în scop energetic biomasa forestieră;
- Persoane fizice sau juridice (inclusiv autorități publice) care dețin terenuri pretabile pentru împădurire;
- Structuri partenoriale constituite în vederea protejării și exploatării durabile a pădurii.

P.6.4. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale

Măsurile de stimulare a afacerilor în domeniile economice neagricole (turism, servicii, industrii artizanale etc.), concomitent cu dezvoltarea competențelor profesionale și îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural vor contribui la reducerea dependenței de activitățile agricole, creșterea ocupării și dezvoltarea economică a spațiului rural.

Măsuri:

- Susținerea afacerilor în domeniile economice neagricole;
- Crearea de noi instrumente financiare adaptate situației existente în mediul rural inclusiv pentru persoane fizice - producători agricoli sau neagricoli;
- Îmbunătățirea abilităților și cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural;
- Conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului uman, cultural și natural locala prin dezvoltarea de proiecte pilot și apoi replicarea acestora la nivel regional/național;
- Promovarea instrumentelor moderne de întărire și recunoaștere a identității locale.

Beneficiari potențiali:

- Întreprinderile mici și mijlocii din mediul rural ce desfășoară activități economice neagricole;
- PFA din mediul rural ce desfășoară activități economice neagricole;
- Persoane rezidente în mediul rural care conduc sau inițiază o afacere într-un domeniu neagricol.

P.6.5. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale

În vederea reducerii decalajelor între mediile rezidențiale în ce privește dezvoltarea și pentru îmbunătățirea standardului de viață al locuitorilor și creșterea atractivității localităților rurale se impune deci, continuarea și extinderea programelor actuale ce vizează dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare în toate zonele rurale ale Regiunii Centru.

Măsuri:

- Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă;
- Extinderea și modernizarea rețelelor de canalizare;
- Extinderea și modernizarea serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere;
- Modernizarea rețelei de drumuri comunale;
- Extinderea rețelelor de iluminat public și a sistemelor pentru asigurarea siguranței publice.

Beneficiari potențiali:

- Unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural și de la nivel județean, respectiv parteneriatele între acestea;
- Companii cu activitate în domeniul colectării și gestionării deșeurilor menajere.

P.6.6. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare

Dezvoltarea preconizată în următorii ani a serviciilor sociale din mediul rural impune o redimensionare a infrastructurii sociale actuale. În perioada 2021-2027, în mod evident, vor

trebui sprijinite investițiile ce vizează reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale în comunele Regiunii Centru. Nu în ultimul rând, este nevoie de refacerea și dezvoltarea infrastructurii cultural- recreative din mediul rural.

O bună parte din această infrastructură este degradată sau este utilizată în diverse alte scopuri, fiind necesare intervenții pentru refuncționalizare. Proiectele de dezvoltare teritorială începute în anii anteriori pornind de la o abordare de tipul ”Leader”, bazată pe inițiativa locală și conlucrarea factorilor interesați, au luat treptat amploare, iar primele rezultate sunt încurajatoare. De aceea, în perioada următoare, se va intensifica sprijinul pentru acțiunile integrate de tipul ”Leader”, începând de la activarea cooperării intra și intercomunitare până la sprijinirea inovației în cadrul proiectelor de dezvoltare integrată.

Măsuri:

- Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale din mediul rural;
- Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii cultural-recreative din mediul rural;
- Reabilitarea căminelor culturale, bibliotecilor, caselor comunale, caselor memoriale și minimuzeelor locale de artă, artizanat și meșteșugărești;
- Sprijinirea cooperării între diverși actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni integrate vizând dezvoltarea teritorială.
- Beneficiari potențiali:
- Unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural;
- Grupurile de Acțiune Locală;
- ONG –urile active în domeniul dezvoltării comunitare;
- Structurile partenoriale constituite în vederea sprijinirii dezvoltării integrate a localităților rurale.

Programe și surse de finanțare 2021 - 2027

Fonduri europene pentru autoritățile publice Conceptul general „fonduri europene” desemnează instrumentele de finanțare nerambursabilă alocate Statelor Membre ale Uniunii Europene (UE), pentru a reduce decalajele de dezvoltare economică și socială dintre acestea. Fondurile europene sunt gestionate în comun de Comisia Europeană și de fiecare stat membru în parte. Pentru România, Fondurile Europene Structurale și de Investiții (Fondurile ESI) sunt principala sursă de finanțare a Programelor Operaționale care au ca principal obiectiv implementarea Politicii de Coeziune economică și socială la nivel național.

Fondurile ESI cuprind:

- Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR);
- Fondul Social European (FSE);
- Fondul de Coeziune (FC);
- Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR);
- Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime (FEPAM).

Pe lângă posibilitățile de finanțare dedicate lor, organismele publice au la dispoziție și alte programe, cu spectru mai larg, dar care se adresează și acestui profil.

Din Fondul European de Garantare Agricolă se poate acorda finanțare și organismelor publice care participă la programul de distribuire a laptelui în școli, la programul de încurajare a consumului de fructe în școli sau care promovează produsele agricole europene în UE și în țările terțe.

De programul Orizont 2020 pot beneficia organismele publice care încurajează inovarea și îmbunătățirea serviciilor publice.

Autoritățile locale și regionale și anumite organisme administrative pot solicita finanțare pentru proiecte prin Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE).

Altă posibilitate de finanțare a organismelor publice este programul „Europa pentru cetățeni”.

Erasmus+ reprezintă de asemenea un program european, în special pentru tineret, din care autoritățile publice locale și județene pot accesa fonduri. Exemplu: Oportunități pentru personal didactic și nedidactic În cadrul programului Erasmus+, în România sunt considerate școli eligibile toate instituțiile de învățământ preuniversitar (autorizate și/sau acreditate

ARACIP), inclusiv cele pentru activități extrașcolare și centrele de excelență, definite de Legea Educației Naționale nr. 1/2011 și de reglementările M.E. În ceea ce privește instituțiile care pot coordona un consorțiu de școli, acestea pot fi: inspectorate școlare, CJRAE, CCD, consilii județene, consilii locale sau primării.

Nu în ultimul rând, autoritățile publice locale și județene pot accesa fonduri europene pentru biodiversitate, guvernanta de mediu sau lupta împotriva schimbărilor climatice direct de la Comisia Europeană prin programul LIFE.

Ce finanțează fiecare fond?

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) urmărește consolidarea coeziunii economice și sociale în UE, prin corectarea dezechilibrelor existente între regiunile acesteia. Fondul sprijină investițiile ce vizează următoarele domenii prioritare: dezvoltarea regională (în special prin investiții în infrastructură), agendă digitală, creșterea competitivității IMM-urilor, eficiența energetică și energia regenerabilă, cercetarea și inovarea, dezvoltarea urbană durabilă. FEDR sprijină și cooperarea transfrontalieră, transnațională și interregională în cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană.

Fondul Social European (FSE) este principalul instrument prin care Europa susține crearea de locuri de muncă, ajută oamenii să obțină locuri de muncă mai bune și asigură oportunități profesionale mai echitabile pentru toți cetățenii europeni. Fondul funcționează prin investiții în capitalul uman al Europei – angajații, tinerii și toți cei aflați în căutarea unui loc de muncă (inclusiv grupuri defavorizate) și sprijină consolidarea capacității instituționale. Fondul Social European urmărește promovarea, în cadrul Uniunii, a facilităților de ocupare a forței de muncă și a mobilității geografice și profesionale a lucrătorilor. De asemenea, facilitează adaptarea la transformările industriale și la evoluția sistemelor de producție, în special prin formare și reconversie profesională.

Fondul de Coeziune (FC) finanțează proiecte de infrastructură de mediu, energie și transport, prin creșterea eficienței energetice, utilizarea surselor de energie regenerabilă, dezvoltarea transportului feroviar, susținerea intermodalității, consolidarea transportului public etc. Bani din acest fond sunt destinați Statelor Membre care au un venit național brut pe cap de locuitor este mai mic de 90% din media UE.

Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) finanțează politica UE de dezvoltare rurală.

Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime (FEPAM) este fondul UE destinat politicilor europene în domeniul pescuitului și al afacerilor maritime în perioada 2014-2020.

Cum se poate obține finanțare din fonduri europene?

O primă condiție este să vă asigurați că ideea proiectului se încadrează în domeniile de eligibilitate ale fondurilor, respectiv Programul Operațional / Axa Prioritară / Apelul de proiecte, precum și asupra faptului că entitatea ce va fi propusă ca beneficiar îndeplinește condițiile de eligibilitate impuse prin Ghidul Solicitantului aferent.

După consultarea Ghidului Solicitantului, este necesar să elaborați cererea de finanțare și să o depuneți în cadrul apelului deschis din cadrul Programului Operațional în care se încadrează respectivul proiect, până la data limită. Obținerea finanțării depinde în cea mai mare măsură de corectitudinea completării cererii de finanțare, de calitatea proiectului, precum și de respectarea tuturor condițiilor specifice Programului Operațional din care se solicită finanțare. Este important a se menționa necesitatea analizării condițiilor în funcție de toți factorii care pot influența nerespectarea acestora, pentru a se asigura punctajul minim necesar contractării fondurilor vizate (parteneri eligibili și care să întrunească punctajul necesar etc). Proiectele se depun online, în sistemul informatic MySMIS2014 (aplicația digitală prin care s-a aplicat pentru fonduri europene în cadrul multianual 2014-2020).

Este important de reținut că pentru fiecare apel în parte, se va publica un ghid al solicitantului specific. În acest ghid veți găsi toate informațiile necesare pentru scrierea proiectului.

Liderii țărilor europene și ai instituțiilor UE au aprobat un buget multianual pentru perioada 2021-2027, în valoare de 1.074 miliarde de euro. Din valoarea totală bugetată, România a obținut aproximativ 7,5%, respectiv 79,9 miliarde euro, sumă ce va fi folosită sub forma unui pachet de redresare economică, ce vizează pe de-o parte îmbunătățirea infrastructurii din țara noastră, construirea de noi spitale și școli, modernizarea sistemelor publice, cât și sume ce vor fi alocate pentru dezvoltarea mediului de afaceri din România, în domenii cheie.

„România primește în exercițiul financiar 2021-2027 o alocare de peste două ori mai mare față de valoarea obținută în intervalul 2014-2020, ceea ce înseamnă o disponibilitate financiară mai mare pentru companiile cu activitate în România, atât pentru nevoile proprii (dezvoltare, digitalizare), cât și indirect pentru a executa lucrări de infrastructură: eficiență energetică, școli, grădinițe, reabilitare de drumuri, construire de autostrăzi, poduri, construirea de noi spitale, investiții care vor genera dezvoltare pe orizontală în rândul companiilor românești. Mai mult, Guvernul României a anunțat disponibilitatea unui buget suplimentar în valoare de circa 20 miliarde euro fonduri nerambursabile ce sunt destinate sectorului agriculturii. În exercițiul financiar 2021-2027, companiile vor putea solicita fonduri direct de la Agențiile de Dezvoltare Regionale, ceea ce se traduce printr-o scădere a perioadelor necesare evaluării proiectelor și semnarea contractelor, deci o eficientizare a procesului de absorbție”, a declarat Roxana Mircea, partener REI Finance Advisors, una dintre cele mai dinamice și mai mari companii de consultanță specializate în atragerea de fonduri europene și ajutoare de stat pentru companiile cu activitate în România.

Programele care vor primi finanțare nerambursabilă în intervalul 2021 – 2027:

Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD), axat în special pe investiții în sectoare cheie, va beneficia de o alocare pe regiuni, totalul bugetului fiind de peste 13,62 miliarde de euro. Spre deosebire de exercițiul financiar anterior, în perioada 2021-2027, PODD va fi disponibil și gestionat independent de către una dintre cele opt Agenții de Dezvoltare Regională (ADR) astfel: POR București-Ilfov, POR Nord-Vest, POR Vest, POR Centru, POR Sud-Muntenia, POR Sud-Est, POR Sud-Est Oltenia, POR Nord-Est;

Principala provocare pe care **Programul Operațional Transport (POT 2021-2027)** va trebui să o rezolve este reprezentată de recuperarea decalajului de dezvoltare a infrastructurii de transport a României, adaptată inclusiv utilizării duale și asigurând, în același timp, atingerea obiectivelor europene de reducere a emisiilor de carbon și transferul spre o mobilitate durabilă și sigură. Bugetul total estimat al POT 2021-2027 este de 8,368 miliarde de euro, iar fondurile vor fi alocate pentru principalele obiective de infrastructură - șosele de mare viteză, drumuri naționale, feroviare, mobilitate urbană, transport multimodal, canale navigabile și portuare etc;

Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO) va beneficia de un buget estimat de 5,775 miliarde euro, din care 3,861 miliarde euro fonduri structurale europene și

1,913 miliarde euro cofinanțare națională. POEO 2021-2027, cu un buget gestionat de Ministerul Educației, are o serie de obiective specifice, printre care îmbunătățirea accesibilității, calității educației și îngrijirii copiilor preșcolari, inclusiv ale infrastructurii aferente, prevenirea abandonului școlar timpuriu, ameliorarea calității educației și formării profesionale, integrarea tinerilor pe piața muncii, dezvoltarea culturii antreprenoriale, sprijinirea antreprenoriatului și a economiei sociale sau creșterea participării la învățarea pe parcursul întregii vieți pentru asigurarea tranzițiilor pe piața muncii și a mobilității profesionale a angajaților;

Programul Operațional Sănătate (POS) are ca obiectiv general îmbunătățirea accesibilității, eficacității, eficienței și rezilienței sistemului de sănătate, iar ca obiective specifice îmbunătățirea eficacității serviciilor medicale de urgență, creșterea accesului la servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu, îmbunătățirea accesibilității și eficacității serviciilor de reabilitare/recuperare, serviciilor de îngrijire paliativă, serviciilor de îngrijire pe termen lung, creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii, îmbunătățirea eficacității și eficienței serviciilor medicale prin investiții în cercetare și în digitalizarea sistemului medical sau creșterea gradului de utilizare a metodelor moderne și inovative de investigație, intervenție și tratament. Bugetul estimat alocat POS 2021-2027 este de 4,7 miliarde euro, reprezentând atât fonduri europene nerambursabile, fonduri structurale europene, cât și o contribuție națională de la bugetul de stat;

Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS) va beneficia de un buget estimat la 2.960 miliarde euro fonduri europene + 703 milioane euro buget de la stat, un total de 3,663 miliarde euro pentru intervalul 2021-2027. Măsurile prevăzute în POIDS urmăresc să răspundă nevoilor grupurilor vulnerabile din mediul rural, în principal, dar și din mediul urban, atât în ceea ce privește asigurarea accesului la servicii cât și prin implementarea unor măsuri care să sprijine în mod direct membrii grupurilor vulnerabile (vouchere, sprijin material, alimente, etc). Analiza datelor statistice a reliefat grupurile specifice aflate în situație de vulnerabilitate ridicată: copiii și tinerii, locuitorii din mediul rural, inclusiv romi, persoanele cu dizabilități, persoanele cu un nivel scăzut de școlaritate, familiile monoparentale care au copil/copii în întreținere, familiile cu mai mulți copii și persoanele vârstnice. Strategia Programului Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027 vizează mai multe paliere de ajutor și finanțare, parte a strategiei Guvernului României de a îmbunătăți situația generală a familiilor din medii defavorizate;

Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) ar urma să beneficieze de un buget în valoare de 2,14 miliarde de euro, cu o contribuție națională de 30% și care va beneficia de mai multe axe prioritare, care vizează, în principal, stimularea accesului la finanțare al IMM pentru inovare prin digitalizare;

Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ) sprijină exclusiv activitățile care sunt direct legate de obiectivul specific de a permite regiunilor și cetățenilor să abordeze impactul social, economic și de mediu al tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic. POTJ 2021-2027 – are propusă o alocare indicativă totală de aprox. 1,766 mld. euro FEN (fonduri externe nerambursabile), din care 0,766 mld JTF (Fondul pentru o Tranziție Justă) și 1 mld. NGEU (Next Generation EU) la care se adaugă cofinanțare națională de 0,264 mld fiind disponibili în total 2,030 miliarde euro;

Obiectivul **Programului Operațional Asistență Tehnică (POAT)** este de a asigura utilizarea și administrarea eficientă și eficace a fondurilor UE, sprijinind programarea, monitorizarea, controlul, auditul, evaluarea, comunicarea cu privire la prioritățile UE. Întrucât noul cadru financiar multi anual pentru perioada 2021-2027 propune modernizarea politicii de coeziune și schimbarea ei într-o politică simplă și flexibilă, se are în vedere simplificarea și introducerea unor noi instrumente de flexibilitate care să faciliteze beneficiarii finali ai fondurilor. Bugetul POAT 2021-2027 este de 598,5 milioane euro, dublu față de intervalul anterior 2014-2020;

Opt regiuni ale României vor beneficia de **Programe Operaționale Regionale (POR)** finanțate cu bani europeni și fonduri alocate de la bugetul local, sume ce se află pe lista de investiții prin care își propune să asigure continuitatea viziunii strategice privind dezvoltarea durabilă și echilibrată a regiunilor din perioada 2014-2020, având la bază direcțiile, acțiunile și prioritățile Planului de Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027 și cele ale Strategiei de Specializare Inteligentă 2021-2027 (RIS), inclusiv recomandările Comisiei Europene formulate în Raportul de țară din 2019 privind România.

Pe lângă cele 80 mld. euro fonduri nerambursabile disponibile României, propunerea Comisiei Europene pentru Cadrul Financiar Multianual din perioada 2021-2027 destinat **Politicii Agricole Comune** se ridică la circa 20,5 miliarde de euro. Din această sumă, 13.3 miliarde reprezintă plățile directe, în timp ce 6.7 miliarde de euro se vor acorda pentru Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR). Și alocările pentru FEADR se vor

face în baza unor indicatori. În plus, rata de cofinanțare a statelor membre propusă de Comisia Europeană este de 65-80% FEADR.

Principalele propuneri legate de direcțiile de acțiune în exercițiul financiar 2021-2027 pentru FEADR vizează:

- Investiții în exploatații agricole, pomicole, unități de procesare, servicii de bază în mediul rural și investiții non-agricole: 38%;
- Sprijin pentru mediu și climă: 35%;
- Sprijin pentru bunăstarea animalelor și instrumente de gestionare a riscurilor: 9%;
- Instalarea tinerilor agricultori și înființarea de noi întreprinderi rurale: 8%;
- Cooperare și inovare: 6%;
- Schimb de cunoștințe și informare și asistență tehnică: 4%.

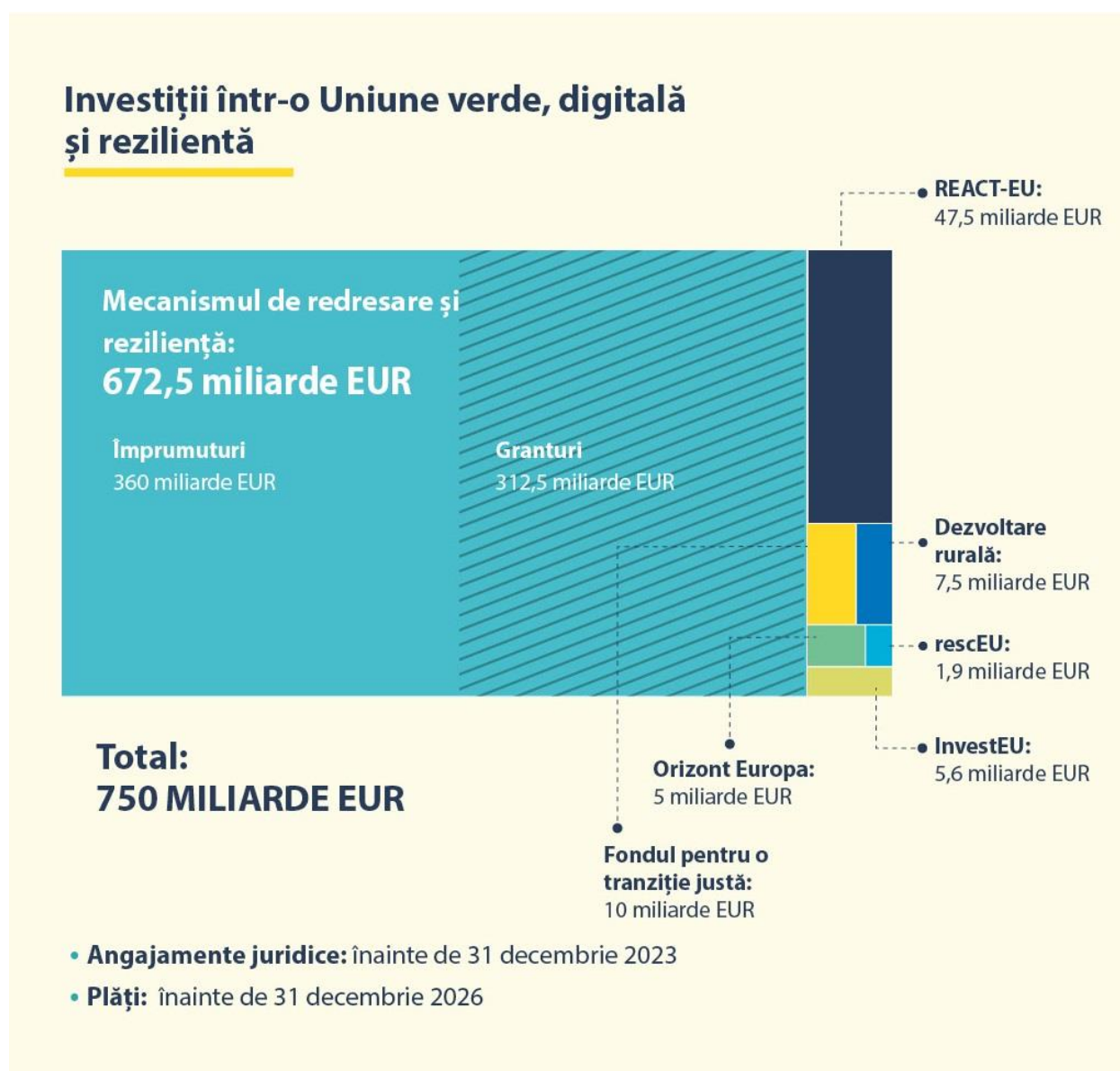
Programul de finanțare Next Generation EU – 750 mld. euro

NextGenerationEU este un instrument temporar de redresare în valoare de 750 de miliarde EUR, menit să contribuie la repararea daunelor economice și sociale imediate provocate de pandemia de coronavirus.

Acesta are la bază trei piloni:

- instrumente de sprijinire a eforturilor depuse de statele membre pentru a se redresa, pentru a remedia consecințele crizei și pentru a ieși mai puternice din această încercare;
- măsuri de stimulare a investițiilor private și de sprijinire a întreprinderilor aflate în dificultate;
- consolidarea principalelor programe ale UE pentru a valorifica învățămintele desprinse din criză, pentru a spori soliditatea și reziliența pieței unice și pentru a accelera dubla tranziție verde și digitală.

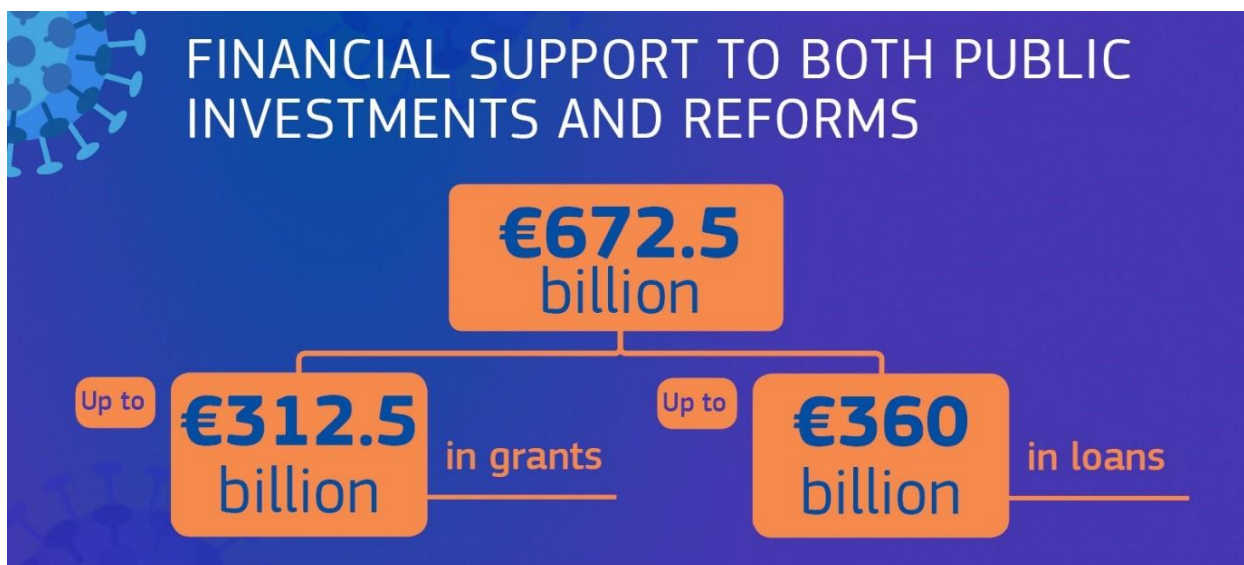
Defalcarea Next Generation EU:

Conform propunerii Comisiei Europene, România va beneficia de aproximativ **33 miliarde de euro**.

Mecanismul de Redresare și Reziliență

Mecanismul European de Reziliență și Redresare este **elementul central al Instrumentului NextGenerationEU**, cu împrumuturi și granturi în valoare de 672,5 miliarde de euro, disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de țările Uniunii Europene.

Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei și de a face ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și de tranziția digitală.

Mecanismul va avea 6 direcții prioritare de finanțare:

- Tranziția verde, inclusiv biodiversitatea;
- Transformarea digitală;
- Coeziunea economică și competitivitatea;
- Coeziunea socială și teritorială;
- Reacția la criză instituțională și pregătirea pentru criză;
- Politici pentru următoarea generație, copii și tineri, inclusiv educație și abilități.
- Statele membre lucrează la planurile lor de redresare și reziliență pentru a accesa fonduri din cadrul Mecanismului European de Reziliență și Redresare.

În data de 18 decembrie 2020, negociatorii Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene au ajuns la un acord privind forma finală a mecanismului. Alocarea pentru România este în valoare de **30,5 miliarde de euro**.

Comisia Europeană a publicat în data de 21 decembrie 2020 modelele orientative menite să ajute statele membre să elaboreze planuri naționale de redresare și reziliență care să fie conforme cu normele UE privind ajutoarele de stat.

Planul Național de Redresare și Reziliență

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) reprezintă un document strategic, elaborat în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență, parte a pachetului de relansare economică Next Generation EU.

Planul urmărește 3 obiective strategice:

- Ameliorarea stării economice a României urmare a crizei pandemice;
- Consolidarea capacității de reziliență;
- Asigurarea unei creșteri economice pe termen lung.

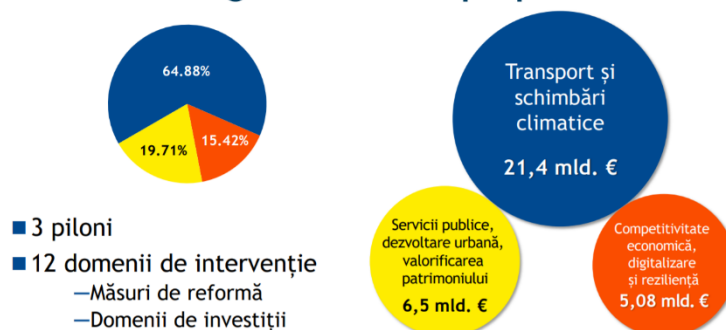
Conform documentelor transmise de MFE, principalele particularități ale PNRR sunt:

- Reprezintă un plan strategic complementar cu Politica de Coeziune;
- Promovează investițiile în infrastructură;
- Respectă viziunea de tranziție verde și digitalizare;
- Promovează investiții în mediul de afaceri;
- Alocă investiții în capacitatea de reziliență în criză;
- Este complementar cu măsurile și politicile de coeziune socială (educație și ocupare, incluziune și demnitate socială).
- Cu un total alocat de 30,44 miliarde euro (prețuri 2018), respectiv de 33,009 miliarde euro (prețuri curente), planul este structurat pe trei piloni și 12 domenii prioritare pentru dezvoltarea României.

20

Structura bugetului PNRR pe piloni

REACT EU

UE pune la dispoziția statelor membre resurse financiare suplimentare pentru a consolida coeziunea și a stimula redresarea economică în urma pandemiei de COVID-19. Președinția Consiliului și Parlamentul European au ajuns la un acord politic privind REACT-EU, o inițiativă legislativă de urgență vizând punerea la dispoziția celor mai afectate state membre și regiuni a 47,5 miliarde EUR prin intermediul fondurilor structurale. Această finanțare suplimentară va proveni din Instrumentul de redresare al Uniunii Europene.

“Acordul politic la care s-a ajuns reprezintă un pas important care să ne ajute să ieșim din criză împreună, mai puternici. REACT-EU va asigura că regiunile europene, în special cele mai afectate de pandemie, vor primi rapid finanțare suplimentară în următorii doi ani pentru investiții într-o economie verde, digitală și stabilă.” (Peter Altmaier, ministrul federal german al economiei și energiei)

Rolul principal al REACT-EU, care desemnează Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei, este susținerea serviciilor de sănătate, a locurilor de muncă și a întreprinderilor mici și mijlocii, stimulând totodată dubla tranziție verde și digitală.

Sprijinul ar putea fi utilizat pentru șomajul tehnic, în vederea menținerii locurilor de muncă, educație și formare, în special predarea competențelor digitale, îmbunătățirea accesului la asistență socială sau furnizarea de capital circulant pentru IMM-uri, precum și finanțarea de proiecte ecologice.

Întrucât regiunile și sectoarele au fost afectate în grade diferite de pandemie, statele membre vor beneficia de o flexibilitate excepțională în utilizarea resurselor, inclusiv pentru transferul de fonduri între fonduri structurale, programe și categorii de regiuni. REACT-EU poate sprijini, de asemenea, cooperarea transfrontalieră în perioade de criză.

Având în vedere caracterul urgent al situației, statele membre pot solicita până la 100 % finanțare din partea UE, spre deosebire de alte programe de coeziune care necesită contribuții naționale.

În plus, rata de prefinanțare inițială pentru 2021, plata în avans la începutul unui program, va fi de 11% din suma totală dedicată programului respectiv.

Repartizare pentru fiecare stat membru

Distribuția între statele membre se bazează pe prosperitatea lor relativă și pe amploarea efectelor socioeconomice ale pandemiei de COVID-19.

După adoptarea REACT-EU, Comisia Europeană va emite o decizie de punere în aplicare care va stabili defalcarea pe țări.

Calculul provizoriu, pe baza datelor trimestriale privind PIB-ul și a mediei șomajului pentru lunile iunie, iulie și august, comparativ cu cifrele din ianuarie 2020, al repartizării pentru 2021, în milioane EUR: ROMANIA – **1.252 milioane euro**

Parlamentul European a anunțat în data de 16 decembrie 2020, aprobarea REACT-EU, un pachet de 47,5 miliarde euro pentru a atenua efectele imediate ale crizei provocate de pandemia de COVID-19 în regiunile Uniunii. Inițiativa a fost adoptată cu 654 de voturi pentru, 23 împotriva și 17 abțineri.

Banii vor fi puși la dispoziție prin intermediul fondurilor structurale ale Uniunii. Pentru anul 2021 s-au alocat 37,5 miliarde euro, iar pentru 2022 10 miliarde euro.

Operațiunile prevăzute de REACT-EU sunt eligibile pentru finanțare cu efect retroactiv din 1 februarie 2020. Resursele pot fi utilizate până la sfârșitul anului 2023.

Țările Uniunii vor putea alocă o parte din bani Fondului social european, Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD), inițiativei „Locuri de muncă pentru tineri” și programelor transfrontaliere (Interreg). Investițiile se vor concentra pe sectoarele cele mai afectate de consecințele economice ale pandemiei.

DEZVOLTARE RURALĂ 2021-2027

În cadrul Next Generation EU, Comisia propune consolidarea bugetului pentru Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală cu 15 miliarde EUR (16,5 miliarde EUR în prețuri curente), pentru a sprijini zonele rurale să facă schimbările structurale necesare în conformitate cu Pactul verde european. Zonele rurale vor juca un rol esențial în realizarea tranziției către o economie verde. Această finanțare le va ajuta la atingerea țintelor ambițioase în domeniul climei și mediului stabilite în noua strategie privind biodiversitatea și în noua strategie „De la fermă la consumator”.

Ca parte dintr-un buget pe termen lung consolidat al UE pentru perioada 2021-2027, Fondul european de garantare agricolă (FEGA) din cadrul PAC va fi majorat cu 4 miliarde EUR (4,5 miliarde în prețuri curente), în timp ce Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) al PAC va fi majorat cu încă 5 miliarde EUR (5,6 miliarde EUR în prețuri curente). Totodată, Comisia a propus majorarea bugetului programului Orizont Europa până la 94,4 miliarde EUR, pentru a intensifica sprijinul european pentru activitățile de cercetare și inovare în domeniul sănătății și climei.

Propunerea Comisiei pentru cadrul financiar multianual (CFM) aferent perioadei 2021-2027 include 365 de miliarde EUR pentru PAC (în prețuri curente). Acest quantum corespunde unei proporții medii de 28,5 % din bugetul general al UE pentru perioada 2021-2027.

Pentru România este propusă suma de 20,5 miliarde EUR din care:

- 13,5 miliarde este destinată plăților directe;
- 363 mil EUR alocate către măsurile de sprijinire a pieței (FEGA);
- 6,7 miliarde EUR alocate pentru dezvoltarea rurală (FEADR).

NOUA ARHITECTURĂ A POLITICII AGRICOLE COMUNE

Statele membre își vor prezenta intervențiile propuse pentru a atinge obiectivele specifice la nivelul UE într-un Plan Național Strategic PAC (PNS). Planurile strategice PAC vor combina majoritatea instrumentelor de sprijin finanțate prin FEGA (inclusiv programele sectoriale instituite în temeiul precedentului Regulamentului OCP) și FEADR.

La baza planului strategic va sta o Strategie de intervenție unică și coerentă și se vor stabili țintele pe pentru perioada de programare, utilizând indicatori de rezultat definiți în comun. În noul cadru PAC măsurile FEADR, schemele de plăți directe FEGA și măsurile de piață vor fi redenumite intervenții.

Planul Strategic Național pentru perioada 2021 – 2027 cuprinde nouă obiective clare cu accent pe măsuri care să combată schimbările climatice, să protejeze mediul și biodiversitatea, să creeze zone rurale mai dinamice.

Cele nouă obiective ale viitoarei Politici Agricole Comune pentru perioada 2021 – 2027 vizează:

1. Reechilibrarea lanțului alimentar;
2. Combaterea schimbărilor climatice;
3. Managementul durabil al resurselor;
4. Conservarea peisajelor și a biodiversității;
5. Sprijinirea reînnoirii generaționale;
6. Dezvoltarea zonelor rurale;
7. Siguranța alimentară și bunăstarea animalelor;
8. Venituri echitabile pentru fermieri;
9. Creșterea competitivității.

Sprijin mai bine direcționat, pentru mai multă echitate

Pentru a asigura stabilitatea și predictibilitatea, sprijinul pentru venit va rămâne o parte esențială a PAC. În cadrul acestuia, plățile de bază vor depinde în continuare de suprafața fermei, în hectare. Viitoarea PAC trebuie însă să prioritizeze fermele mici și mijlocii și să încurajeze tinerii să devină fermieri.

Acesta este motivul pentru care Comisia propune ca:

- sprijinul pe hectar să fie mai mare pentru fermele mici și mijlocii;
- proporția de plăți directe primite de o fermă dincolo de suma de 60 000 EUR să fie redusă, iar plățile să fie limitate la 100 000 EUR/fermă, pentru o distribuție mai echitabilă a plăților;
- minimum 2 % din plățile directe alocate fiecărei țări din UE să fie rezervate pentru tinerii fermieri, fonduri care ar urma să fie însoțite de sprijin financiar din cadrul măsurilor pentru dezvoltare rurală și a celor care facilitează accesul la terenuri și transferul de terenuri;
- țările UE să trebuiască să se asigure că nu primesc sprijin decât fermierii veritabili.

Ambiții mai mari în materie ecologică

Fermierii joacă un rol-cheie în combaterea schimbărilor climatice, protejarea mediului și conservarea peisajelor și a biodiversității. Comisia Europeană urmărește să-i ajute să joace acest rol, asigurându-se că PAC:

- va contribui la energia durabilă, precum și la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea;
- va promova dezvoltarea durabilă și gestionarea eficientă a resurselor naturale precum apa, solul și aerul;
- va contribui la protejarea biodiversității, va îmbunătăți serviciile ecosistemice și va conserva habitatele și peisajele.

O arhitectură verde

În propunerile sale, Comisia are în vedere o nouă arhitectură verde pentru PAC, cu cerințe obligatorii consolidate și oportunități sporite de finanțare pentru agricultura ecologică. Printre măsurile prevăzute în propuneri se numără:

- conservarea solurilor prin cerințe de protejare a zonelor umede (care sunt bogate în carbon) și prin rotația culturilor;
- un instrument obligatoriu de gestionare a nutrienților, conceput pentru a ajuta fermierii să îmbunătățească calitatea apei și să reducă nivelurile de amoniac și de protoxid de azot în fermele lor;
- un nou flux de finanțare din bugetul PAC alocat plăților directe pentru programele ecologice, care va sprijini și va stimula fermierii să aplice practici agricole benefice pentru climă, biodiversitate și mediu.
- Prin aceste măsuri, PAC va plasa agricultura în centrul Pactului verde european, strategiei UE privind biodiversitatea și al strategiei de la fermă la consumator.

Fermierii europeni, în centrul societății

Fermierii sunt inima comunităților rurale. Ei dau întregii Europe bunuri publice vitale. Viitoarea PAC își propune să dezvolte, să susțină și să investească în comunitățile noastre rurale:

- ajutându-i pe tineri să devină fermieri, încurajând transferul de cunoștințe de la o generație la alta și îmbunătățindu-le accesul la terenuri;

- promovând ocuparea forței de muncă, creșterea economică, incluziunea socială și dezvoltarea locală (inclusiv bioeconomia și silvicultura sustenabilă) în zonele rurale;
- îmbunătățind răspunsul pe care agricultura UE îl oferă la cerințele societății în ceea ce privește hrana și sănătatea (inclusiv furnizarea de alimente sigure, hrănitoare și obținute în mod sustenabil), precum și în ceea ce privește bunăstarea animalelor;
- oferind sprijin continuu pentru comunitățile rurale prin inițiativa „Sate inteligente” și prin proiectele de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității din cadrul programului LEADER.

Un nou mod de lucru

Comisia Europeană propune simplificarea și modernizarea modului în care funcționează PAC, transferând accentul de la norme și respectarea lor către rezultate și performanță.

Un cadru actualizat valabil pentru toată UE

Cadrul politicii se va baza pe nouă obiective punctuale, concentrându-se asupra obiectivelor sociale, economice și de mediu ale PAC.

Pentru a atinge aceste obiective, Comisia va furniza un set de măsuri pe care țările UE le pot modela în funcție de nevoi și capacități.

De asemenea, va furniza un set comun de indicatori de rezultat, ca parte a unui nou cadru de performanță, monitorizare și evaluare. Acesta va fi utilizat pentru a evalua progresele înregistrate de țările UE în direcția atingerii obiectivelor PAC.

Planurile strategice PAC

Fiecare țară din UE își va elabora un plan strategic PAC, în care va stabili cum va direcționa finanțarea PAC către obiectivele pe care și le propune și în ce mod respectivele obiective ajută la atingerea obiectivelor generale ale UE.

Atunci când își elaborează planul, fiecare țară va colabora cu Comisia, va organiza consultări cu experți și părți interesate și va efectua o analiză SWOT aprofundată (puncte forte, puncte slabe, oportunități și amenințări) a nevoilor sale specifice.

Toate planurile strategice vor fi prezentate Comisiei Europene spre evaluare și aprobare înainte de a fi puse în aplicare. În plus, țările UE vor prezenta un raport anual de performanță pentru a arăta progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivelor stabilite.

Stimularea inovării

Cunoștințele și inovarea sunt esențiale pentru un sector agricol inteligent, rezilient și sustenabil. Viitoarea PAC va încuraja investițiile mai mari în cercetare și inovare și, totodată, va ajuta fermierii și comunitățile rurale să profite de rezultate.

Este foarte important să construim sisteme mai solide de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS), prin care să susținem inițierea și dezvoltarea proiectelor de inovare, să le difuzăm rezultatele și să le folosim cât mai mult posibil. Includerea strategiilor naționale pentru AKIS în planurile strategice PAC va stimula structurarea și organizarea ecosistemelor naționale de inovare. Dacă toate țările UE ar avea sisteme AKIS care funcționează bine, s-ar evita dublarea eforturilor, s-ar reduce costurile, s-ar mări impactul finanțării europene, naționale și regionale și s-ar accelera inovarea.

Strategiile AKIS de succes au patru mari seturi de acțiuni:

- consolidarea fluxurilor de cunoștințe și a legăturilor dintre cercetare și practică;
- consolidarea tuturor serviciilor de consiliere pentru fermieri și susținerea unei bune comunicări între acestea în cadrul AKIS;
- consolidarea inovării interactive care reunește mai multe teme și mai multe țări;
- sprijinirea tranziției digitale în agricultură.

Comisia Europeană a propus alocarea a 10 miliarde EUR din programul Orizont Europa pentru cercetare și inovare în domeniul alimentar, agricol, al dezvoltării rurale și al bioeconomiei. Parteneriatul european pentru inovare în domeniul agriculturii (PEI-AGRI) va continua să concentreze sursele de finanțare ale programului Orizont Europa și ale programelor de dezvoltare rurală pentru a stimula competitivitatea și sustenabilitatea agriculturii și silviculturii.

Un buget consistent

În urma adoptării bugetului pe termen lung al UE pentru perioada 2021-2027, viitoarea PAC va fi sprijinită de o finanțare solidă.

387 de miliarde EUR
ca finanțare PAC

Fondul european de garantare agricolă (FEGA) din cadrul PAC a fost stabilit la 291,1 miliarde EUR (în prețuri curente), în timp ce Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), inclusiv finanțarea din NextGenerationEU, se va ridica la 95,5 miliarde EUR.

Până la 8 miliarde EUR
din NextGenerationEU

NextGenerationEU va consolida bugetul FEADR cu 8 miliarde EUR pentru a ajuta zonele rurale să facă modificările structurale necesare pentru a atinge obiectivele Pactului verde european și pentru a realiza tranziția digitală.

Până la 25 %
transfer între sprijin pentru venit
și dezvoltare rurală

Pentru a putea adapta mai bine politica la prioritățile propriilor sectoare agricole, țările UE vor avea opțiunea de a transfera 25 % din alocările lor din cadrul PAC între sprijinul pentru venit și dezvoltarea rurală. Țările UE pot aplica mecanisme de flexibilitate suplimentare pentru anumite scopuri punctuale, cum ar fi sprijinirea obiectivelor legate de mediu și de climă și susținerea tinerilor fermieri. Aceași flexibilitate este posibilă în țările cu plăți directe sub medie.

Capitolul II: Analiza socio - economică a Comunei

1. Prezentare generală

1.1. Localizare geografică

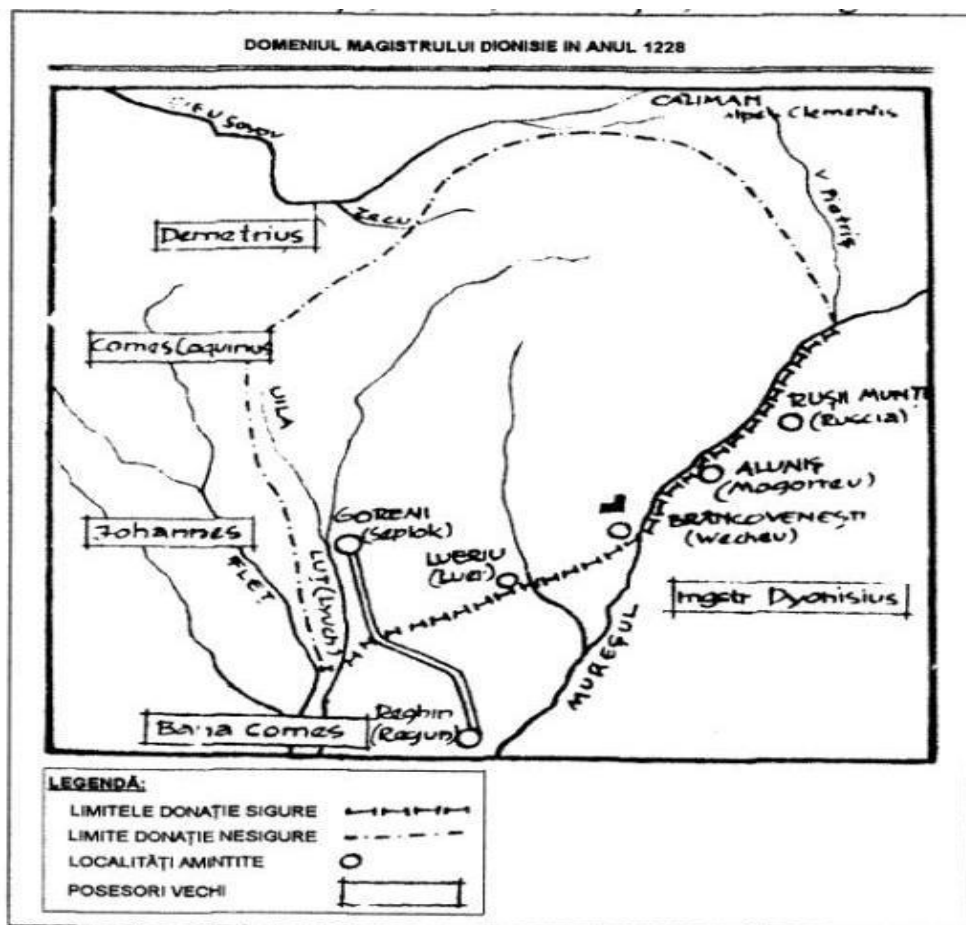
Comuna Batoș este situată în partea de nord a județului Mureș, între 46°49'-46°58' latitudine nordică și 24°36' longitudine estică, la 15 km față de Municipiul Reghin, pe DJ 154, 47 km față de Municipiul Târgu Mureș și 45 km față de Municipiul Bistrița, de-o parte și alta a Râului Luț.

1.2. Scurt istoric

Unul dintre primele documente scrise, legate de aceste meleaguri, din prima jumătate a secolului al XIII-a îl constituie actul de donație, datat din anul 1228 – dat de regele Ungariei, Andrei al II-lea, prin care sunt confiscate moșiile banului Simion, care participase la complotul împotriva reginei Gertruda. Două dintre moșiile confiscate ale banului Simion se aflau așezate în părțile mureșene. Este vorba de moșia Săplac (Goreni de astăzi) possessionem nomine Sceplok ultra silva constitutam care într-o parte se mărginește cu satul Rados (ad villam Rados), precum și moșia din jurul satului Gyeca, moșii dăruite magistrului Dionisie, fiul lui Dionisie, marele vistier, “pentru statornicia neclintitei sale credințe” . În acest document se vorbește despre mai multe sate dar, nominal nu sunt înșirate decât acelea care delimitează domeniul Săplac. Pe noi ne interesează două localități pomenite, și anume Săplac despre care se știe cu siguranță că este satul Goreni de astăzi și localitatea Rados, așezată undeva în cumpăna pârâurilor Sieu și Luț, așezare care a dispărut între timp . Deci, documentul din anul 1228 pomeneste două localități din perimetrul comunei Batoș, Săplac și satul Rados, celelalte așezări, Batoș, Dedrad și Uila, din aria noastră de referire fiind menționate pentru prima dată în documentul din anul 1319, decembrie 14, prin care urmașii lui Dionisie (este vorba despre Dionisie al III-lea, palatin și comite Solnoc, nn.), Toma, Ștefan și Desideriu, împart moșiile lor ce țin de Reghin astfel încât moșiile Dedrad și Săplac “poss. Debrad” și “poss. Sceplak”, împreună cu altele din împrejurimi (Gledin, Ieciu, Meciul

de Sus, Ideciul de Jos, Mureșmort, Potoc), au căzut în partea magistratului Ștefan, iar moșiile numite Batoș și Uila, “poss. Veylla”, împreună cu Săcal, Porcești, Suseni, Luieriu ș.a., revin magistrului Desideriu.

Domeniul magistrului Dionisie în anul 1228

Cucerirea Transilvaniei de către maghiari a produs modificări serioase în structura populației din zona noastră, peste populația autohtonă, românească (a cărei existență aici și continuitate a fost demonstrată prin descoperirile arheologice), suprapunându-se alte neamuri, sașii și maghiarii, colonizați aici, ca și-n alte părți ale Transilvaniei, de către cuceritorii unguri. La așezarea lor în aceste locuri, sașii și maghiarii au găsit o populație românească statornică, de agricultori și crescători de vite, cu care au conviețuit, muncind și luptând împreună pentru a trece peste toate încercările vieții.

În Dedrad, Batoș și Uila s-au așezat sașii iar în Goreni maghiarii. Se apreciază că în enclava Bistriței și Reghinului colonizarea a avut loc mai târziu decât în Sudul Transilvaniei, apreciere formulată și de istoricii de artă care, comparând monumentele ecleziastice din

Nordul Transilvaniei cu cele din Sud, arată că în părțile Bistriței și Reghinului lipsesc bisericile în stil romanic.

În Gorenii, maghiarii au ajuns tot în sec. al XIII-lea, probabil făcând parte din anturajul unui senior care primise prin actul de danie al lui Andrei al II-lea (1228) moșia numită “Sceplok”, și aceștia vor constitui pe întreg parcursul perioadei feudale o categorie de privilegiați.

Se apreciază că după a II-a jumătate a sec. al XV-lea țiganii își vor face apariția și în zona noastră de referință conviețuind cu ceilalți locuitori ai comunei.

Este dificil a stabili numărul populației pentru perioada premergătoare sec. al XVIII-lea în zona noastră, având în vedere că lipsesc aproape în totalitate mențiunile referitoare la această chestiune. Cu toate acestea, putem aprecia că numărul populației a înregistrat o creștere permanentă, chiar dacă în evoluția ascendentă demografică au intervenit și perioade de “stagnare”, așa cum a fost de pildă pierderea mare de oameni pricinuită de invazia tătaromongolă din 1241 (o legendă povestește despre locul “unde este înmormântat Reghinul” și cum locuitorii Batoșului s-au bătut vitejește cu tătarii în timpul invaziei acestora), sau consecințele dezastruoase provocate la mijlocul sec. al XIV-lea de marea epidemie de “ciumă neagră”, care a afectat și populația zonei noastre. În legătură cu această epidemie putem pune și părăsirea celor două localități “villa Radus” de lângă Uila și “Gleamo” sau “Gledyno”, de pe terasa Gledinel, la N de Batoș, pomenite în documente până-n secolul al XIV-lea și “uitate” în continuare. Creșterea populației în perioadele următoare este sugerată și de faptul că, începând cu sec. al XVI-lea, Batoșul avea o situație privilegiată, rangul de “oppidum” din 1507, și, în mod firesc se poate considera că avea o populație mai mare decât a localităților din împrejurimi.

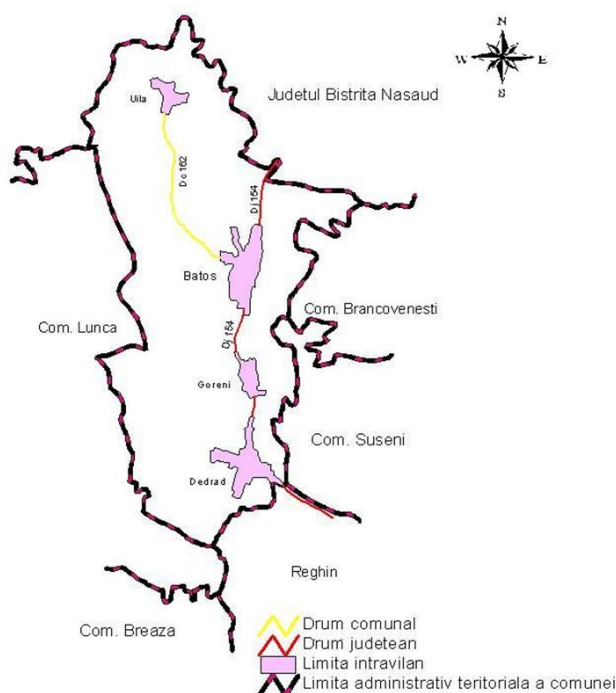
Urbariul din anul 1554, care se referă și la obligațiile colonilor din Uila, nu ne dă o cifră a acestora, sugerând doar existența unui număr, nu mai mic decât a iobagilor din celelalte sate conscrise.

Prima statistică pe baza căreia putem evalua aproximativ numărul populației din satele comunei noastre o constituie cea din anul 1721. Această statistică are un caracter social-fiscal și structurează în mai multe categorii gospodăriile existente în această perioadă în Transilvania.

1.3. Suprafața comunei

Comuna Batoș este una dintre cele mai frumoase zone ale județului Mureș, constituită în urma împărțirii administrativ-teritoriale din anul 1968 din 4 sate: Batoș, Debrad, Goreni, Uila (cu reședința la Batoș), cuprinde un teritoriu în suprafață de 10.818 ha, situat pe următoarele coordonate geografice:

Comuna Batoș este așezată în partea de Nord a județului Mureș și este mărginită în partea de Nord și Nord-Vest de județul Bistrița-Năsăud (comunele Monor, Șieuț, Șieu, Teaca), în Est de comuna Brâncovenști, în Sud de orașul Reghin, iar în Vest de comuna Lunca.

1.4. Cadrul natural³

Din punct de vedere fizico-geografic, teritoriul comunei Batoș se află situat în marea diviziune a bazinului Transilvaniei, subdiviziunea subcarpaților interni la zona I de contact cu colinele Munților Călimani.

Caracteristic pentru teritoriul localității sunt formele de relief domoale, fiind situată în lunca majoră a râului Luț. Situată în această zonă a județului, cu relieful variat cât și cu lipsa unor curenți de aer puternici, asigură condițiile unui microclimat deosebit de favorabil pentru cultivarea pomilor fructiferi.

³ <http://ruralis.ro/v1/prezentare-batos/>

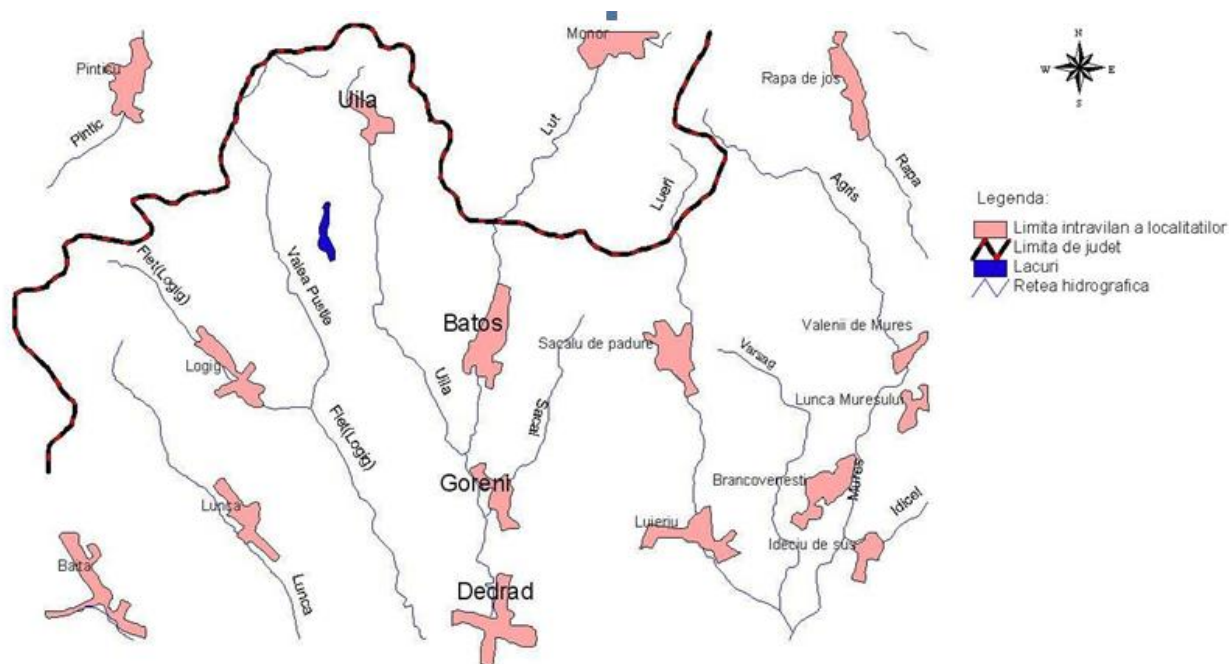
Relieful cuprinde 3 unități geomorfologice:

1. Lunca pârâului Luț, care brăzdează teritoriul comunei în direcția N-S; la intrarea pe teritoriul comunei, lunca propriu zisă are o lățime de 60-100 m, iar la ieșirea din satul Batoș, lunca se lărgeste ajungând la aproximativ 300-700 m.
2. Văile secundare – cu deschidere spre lunca pârâului Luț unde își varsă apele provenite din precipitații și topirea zăpezilor, majoritatea afluenților având un caracter torențial.
3. Versanți cu diferite forme și înclinații – ocupă mai mult decât jumătate din suprafața întregului teritoriu. Versanții cu expoziție nordică, cu înclinații de 3-15° sunt slabi afectați de eroziuni și sunt folosiți ca teren arabil. Versanții cu înclinații între 15-25° sunt afectați de eroziuni și, în parte, cultivați cu viță de vie, altitudinea maximă este reprezentată de versanții situați în extremitatea Nordică a teritoriului și în special la zona de contact cu colinele Munților Călimani: 750 m Dealul Roșu, „Cetate”.

Din punct de vedere hidrografic, teritoriul comunei Batoș se află situat în bazinul Mureșului, având ca și bazin secundar pârâul Luț. Adâncimea pânzei freatice variază în funcție de formele de relief.

Perimetrul comunei Batoș este străbătut de următoarele ape curgătoare:

- Luțul, pârâu, străbate localitățile Batoș, Goreni, Dedrad, și se varsă în Mureș în Raza comunei Glodeni, cu o lungime a cursului de apă de 48 km. Și cu un bazin de recepție de 359 km². Râul are o cotă de izvor la 790 m iar punctul de vărsare al acestuia este în satul Glodeni (comuna Glodeni) unde se găsesc mai multe lacuri naturale și două lacuri artificiale de pescuit, râul emisar fiind Mureșul.
- Valea Uilii, pârâu, străbate satul Uila și se varsă în Luț la Sud de Batoș;
- Valea Logigului, pârâu în partea de N-V a satului Goreni, se varsă în Luț.

Spațiul comunei Batoș este situat în zona cernoziomurilor și a solurilor brune de pădure. Există și soluri aluviale, acestea întâlnindu-se îndeosebi în lunca Luțului.

Dezvoltarea teritorială a localității, în ceea ce privesc condițiile geotehnice, este corespunzătoare pentru construcțiile civile, cu excepția localității Uila unde terenul este fragmentat și sunt porțiuni cu alunecări de teren. Astfel în cazul unor construcții majore fiind necesare studii de specialitate pentru fiecare obiectiv.

În funcție de condițiile biogeografice, elementele vegetației tipice, comuna Batoș face parte din zona de vegetație a foioaselor, subzona stejarului. Se întâlnesc păduri din speciile: *Quercus pedunculata*, *Quercus pubescens*, iar speciile secundare întâlnite sunt: *Carpinus betulus*, *Fagus silvatica*, *Ulmus glabrae*, etc. Condițiile naturale ale teritoriului comunei Batoș sunt foarte favorabile cultivării pomilor fructiferi.

2. Mediul înconjurător

2.1. Factorii de mediu

Clima este moderată. Temperatura medie anuală este cuprinsă între 8° și 9° Celsius. Lunile cele mai reci sunt ianuarie și februarie, iar cele mai calde sunt iulie și august, date specifice climatului boreal umed. Suma temperaturilor zilnice din perioada martie-octombrie este de 3251°, iar în perioada 1 mai – 31 octombrie de 2888°, temperaturi suficiente pentru

perioadele de vegetație a principalelor plante agricole care se cultivă. Brumele cele mai timpurii cad de obicei la sfârșitul lunii septembrie, sunt frecvente în luna octombrie, iar cele târzii au fost semnalate în martie, aprilie și chiar în luna mai . Frecvența medie a zilelor geroase (-10°C) este de 27,7 zile iar frecvența medie a zilelor de îngheț este de 120,3 zile. Durata medie a intervalului de zile cu temperaturi mai mari de 0°C este de 244,7 zile. Data aproximativă a primului îngheț este la mijlocul lunii octombrie iar a ultimului îngheț la mijlocul lunii aprilie (desigur, datele diferă de la an la an). Vânturile specifice sunt cele din vest cu frecvențe și intensități destul de mari. Regimul pluviometric - media anuală a precipitațiilor atmosferice este de aproximativ 636 mm.

2.2. Factorii de risc

Aspecte de mediu critice, existente sau potențiale, sub aspectul poluării apelor de suprafață și subterane, respectiv inexistența unei rețele de canalizare în toate localitățile și la toți utilizatorii de apă; aceștia utilizează ca sursă de apă puțuri individuale săpate la mică adâncime.

Aspecte de mediu critice sub aspectul deteriorării solurilor, respectiv defrișarea suprafețelor forestiere. Acesta are o influență directă asupra degradării peisajului, a valorii sale estetice și indirectă, prin fenomenele de alunecări de teren pe care le favorizează. Deși unele terenuri sunt slab erodate sau, pe anumiți versanți, alunecările de teren sunt stabilizate, folosirea neadecvată poate determina eroziunea acestora în grade mai avansate sau reactivarea alunecărilor. Totodată, reducerea suprafeței ocupate de păduri influențează negativ echilibrul ecosistemului forestier.

Aspecte de mediu critice sub aspectul alunecărilor de teren și inundațiilor, respectiv neregularizarea pâraurilor Luț și Luțul Mic conduce la situații de inundații și implicit la alunecări de teren în zona malurilor acestora.

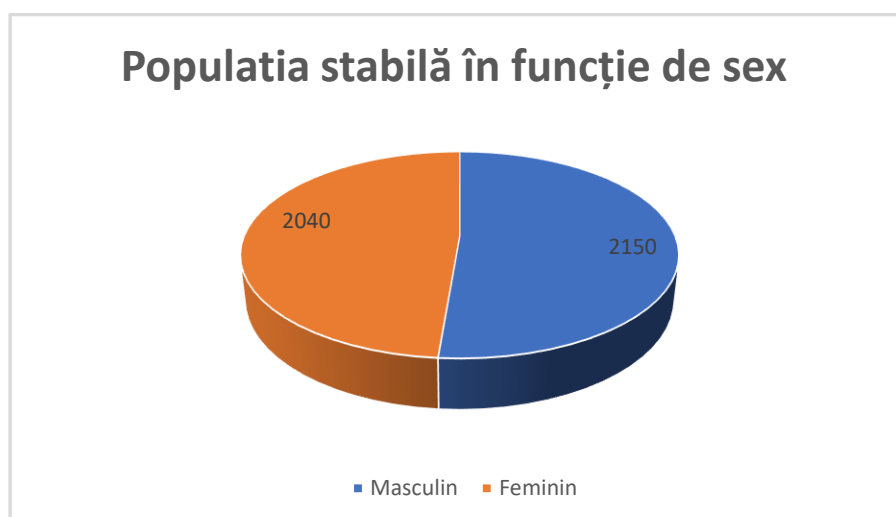
3. Demografie

3.1. Populația comunei Batoș

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică (<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>), populația comunei Batoș la data de 01.01.2021 se ridică la 4.190 de locuitori, în creștere față de recensământul din 2011, când se înregistraseră 3,865 locuitori.

Populația stabilă în funcție de sex:

	TOTAL	Masculin	Feminin
BATOȘ	4190	2150	2040

Conform recensământului din anul 2011 majoritatea locuitorilor sunt români (69,28%). Principalele minorități sunt cele de maghiari (17,04%), romi (9,98%) și germani (1,83%). Pentru 1,76% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (71,45%), dar există și minorități de romano-catolici (10,7%), reformați (6,95%) și evanghelici (5,63%). Pentru 1,96% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională.

3.2. Evoluția populației. Procesul de migrare

La începutul anului 2021 în comuna Batoș, conform INS – populația după domiciliu, se găseau 4190 persoane, în scădere față de anul 2020 când se înregistrau 4227 persoane, în scădere față de anul 2019 când erau 4241 persoane, în scădere față de anul 2018 când erau 4261 persoane și în scădere față de anul 2017 când erau 4272 persoane.

Se observă un trend descrescător al populației după domiciliu cu o rata de scădere de sub 5%. Acest aspect se poate observa și din numărul persoanelor născute (aproximativ 40 copii/an) și care părăsesc localitatea.

3.3. Forța de muncă și șomajul

La nivelul comunei se înregistrează, conform INS, un număr de 31 șomeri la nivelul lunii ianuarie 2021, în scădere față de numărul șomerilor înregistrați la finalul lunii decembrie 2020 – 35 persoane și noiembrie 2020 – 34 persoane.

Având în vedere că INS raporta un număr mediu de salariați, la nivelul anului 2019 de doar 283 persoane raportat la un număr de 2676 persoane cu vârsta cuprinsă între 20-64 ani, cu domiciliul în comuna Batoș, se constată că doar puțin peste 10% din populația cu vârsta cuprinsă între 20-64 ani este angajată și obține venituri salariale.

4. Infrastructura serviciilor de educație și sociale

4.1. Educație

În prezent, în comuna Batoș există două școli gimnaziale cu clasele I-VIII, în localitățile Batoș și Dedrad, o școală cu clasele I-IV în localitatea Gorenii și patru grădinițe– câte una în fiecare localitate.

(foto: Grădinița cu Program Normal Gorenii)

În ceea ce privește încadrarea cu personal didactic, în anul școlar 2019-2020, au funcționat în cadrul unității un număr de 37 de cadre didactice distribuite pe cicluri de învățământ astfel:

Învățământ preșcolar	Învățământ primar	Învățământ gimnazial
6	12	19

Privind nivelul calificării personalului didactic, în anul școlar (2019 – 2020) sunt încadrate 37 cadre didactice calificate ceea ce reprezintă procentual 100 % personal calificat.

4.2. Sănătate și servicii sociale

Pe raza comunei funcționează:

Localitatea Batoș:

- 1 dispensar uman;
- 1 farmacie;
- 1 dispensar veterinar.

Localitatea Dedrad:

- 1 dispensar uman;
- 1 farmacie.

În comună își desfășoară activitatea doi medici de familie și un medic veterinar.

Primăria dispune de un serviciu de asistență socială, acreditat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Serviciile sociale asigurate de primărie sunt ajutorul social, ajutorul de deces, alocația familială complementară și de susținere pentru familia monoparentală, ajutor pentru încălzire. În ceea ce privește asistența socială, numărul persoanelor asistate a variat în ultimii ani, în primul trimestru al anului 2021 numărul acestora fiind de 343 de persoane.

5. Infrastructura

5.1. Infrastructura de transport

În mediul rural, drumurile constituie ruta de transport cea mai importantă, dar calitatea și în general dezvoltarea acestora și a traficului este încă departe de a îndeplini standardele europene. Doar jumătate dintre comune au acces direct la rețeaua de drumuri, iar din acest motiv se poate spune că rețeaua de drumuri actuală deservește doar 3/5 din totalul populației rurale. Mai mult de 25% dintre comune nu pot utiliza drumurile în perioadele cu precipitații.

Accesul în comună este asigurat prin drumul județean DJ 154, care face legătura cu Reghin (DN 15) – Dedrad – Gorenii – Batoș – Limita Jud. Bistrița-Năsăud.

Drumurile comunei:

Nr. crt.	Categorie drum	Denumire	Lungime totală (km)
1	Drum asfaltat	DC 162 Origine: Batoș (DJ 154) Destinație: Uila	7,120

Străzile comunei

Toate străzile sunt intabulate și pietruite. Există un proiect în derulare pentru modernizare a 5.530 km străzi și sunt cuprinse în lista sinteză a CNI cu un proiect de asfaltare pentru restul străzilor din comună: 8,347 km.

5.2. Dotări tehnico-edilitare

Comuna Batoș dispune de:

- ✓ Rețea energie electrică – comuna este electrificată în totalitate – se dorește extinderea acesteia o dată cu aprobarea noului Plan Urbanistic General al comunei;

- ✓ Iluminatul public – asigurat în toate localitățile din comună;
- ✓ Rețea de alimentare cu apă potabilă – există în toate localitățile comunei, cu un total de 50 km de conducte;
- ✓ Rețea de canalizare – nu există rețea de canalizare – până la data realizării prezentei documentații, dar există Studiu de Fezabilitate pentru Înființare canalizare și stație de epurare în satele Dedrad, Goreni și Batoș și Uila;
- ✓ Rețea telefonie fixă – existent;
- ✓ Rețea de alimentare cu gaz metan - există în toată comuna;
- ✓ Acces la cablu TV și Internet – existent;
- ✓ Colectarea deșeurilor – este asigurată bilunar de Compania de salubritate SC SYLEVI SALUBRISERV SRL.

Lipsa rețelei de canalizare are o influență negativă asupra stării de sănătate a populației; deversarea directă a apelor uzate menajere crescând riscul, prin poluarea apei freatică.

6. Activitatea economică

6.1. Agricultura

Activități specifice zonei: pomicultură, viticultură, creșterea animalelor.

Suprafața agricolă a comunei este defalcată astfel:

- ✚ suprafața agricolă - 7144 ha, din care:
- ✚ arabil : 3.822 ha;
- ✚ pășuni: 1693 ha;
- ✚ fânețe: 856 ha;
- ✚ vii: 117 ha;
- ✚ livezi: 656 ha.

Crescătorii de animale înregistrează un efectiv, defalcat astfel:

- ✚ bovine: 1648 capete;
- ✚ cabaline: 81 capete;
- ✚ ovine: 9300 capete;
- ✚ caprine: 471 capete;

🚧 suine: 600 capete;

🚧 albine: 500 familii.

6.2. Alte activități economice desfășurate pe raza comunei

Activități economice principale: comerț, alimentație publică, prestări servicii diverse, producție și comercializare fructe, morărit, panificație, farmacie și produse veterinare, producție brânzeturi, producție și comercializare oțet de mere și sucuri naturale din fructe, construcții civile.

6.3. Operatorii economici

La nivelul comunei există 39 agenți economici, din care: 22 agenți economici au ca activitate comerțul cu amănuntul, 4 agenți economici desfășoară activități în industria alimentară (oțet, vin, produse lactate, morărit), 10 agenți economici comercializează produsele obținute (fructe, legume, miere, lapte). Este de remarcat numărul angajaților care însumează aproximativ 112 persoane.

Principalii producători locali:

1. SC AGROHORTICOLA BATOS SRL- DOMENIUL: FRUCTE
2. SC AGROMAT SRL- DOMENIUL: LAPTE
3. SC GLOBIVET SRL- DOMENIUL: PRODUSE LACTATE (FABRICA)
4. SC AMB WINE SRL- DOMENIUL: VIN
5. SC PANIPLAST SRL- DOMENIUL: MORARIT
6. SC ACETO SRL – DOMENIUL: OTET
7. ASOCIATII ALE CRESCATORILOR DE TAURINE - DOMENIUL: LAPTE
8. SC SERVAGRO SRL- DOMENIUL: LAPTE
9. II.NAGY EVA- DOMENIUL: LEGUME
10. II MOLDOVAN IOAN – DOMENIUL: MIERE DE ALBINE
11. I.I. SZEKELY FERENC – DOMENIUL: MIERE DE ALBINE
12. SC POMICOLA BATOS- DOMENIUL: FRUCTE
13. I.I. TODEA NICULA – DOMENIUL: PANIFICAȚIE
14. INTREPRINDERE INDIVIDUALĂ RÎNJA CONSTANTIN - PRELUCRARE LEMN

15. SC ILEDAR CONS WOOD SRL - CONFEȚIONARE CABANE DE LEMN
16. SC LUCKY HOUSE RESIDENCE SRL - CABANE DE ÎNCHIRIAT. SE ORGANIZEAZĂ EVENIMENTE
17. NEAGU IOAN – CULTIVARE FLORI
18. SC RIVETMED SRL- CULTIVARE CIUPERCI

7.Cultură, sport și agrement

7.1. Infrastructura culturală

Monumente istorice de pe teritoriul comunei:

- ❖ Așezarea de la Batoș supranumită "Grajduri" din satul Batoș, comuna Batoș care datează din aproximativ sec. III - IV Epoca romană.
- ❖ Situl arheologic de la "Gledinel" din satul Batoș, comuna Batoș, unde au fost localizate mai multe așezări datând din mai multe perioade: sec. VIII - X Epoca medievală timpurie; epoca daco-romană; Hallstatt; Epoca bronzului; Perioada de tranziție la epoca bronzului; Neolitic; Neolitic timpuriu. În zonă, conform mărturiilor localnicilor, ar exista un tunel subteran care face legătura cu localitatea Brâncovenești această așezare reprezentând în trecut un punct strategic în timpul războaielor. În prezent zona este împădurită și se află în administrația Primăriei Batoș.
- ❖ Situl arheologic din satul Batoș, comuna Batoș, reprezentat de o așezare fortificată denumită "La Cetate" datând din perioada sec. XIII Epoca medievală timpurie și cu alte anexe din sec. XIX a. Chr. Eneolitic. În prezent așezarea se află înconjurată de pădure iar suprafața sitului arheologic intră în administrația Primăriei Batoș. Pentru obiectivul turistic La Cetate se caută o finanțare pentru punerea în valoare a acestuia, respectiv pentru a putea fi exploatat la potențialul său real.

În comună există trei biserici evanghelice:

- **Biserica evanghelică din Batoș**, monument cuprins în lista monumentelor istorice sub nr. 3296. Construcția ei a fost începută în sec. al XV-lea, perioadă din care datează corul bisericii. Nava principală a bisericii a fost boltită în sec. al XVIII-lea, în stil baroc. Biserica este împrejmuită cu un zid puternic din piatră și cărămidă care cuprinde în incinta lui, împreună cu biserica și casa parohială. Turnul nu formează corp comun cu biserica, ci se înalță deasupra zidului, în apropierea porții

principale. Prima consolidare a bisericii s-a făcut în sec. al XIX-lea, iar în ultimii ani s-au efectuat reparații la biserică, o centură de consolidare și acoperișul.

- **Biserica Evanghelică din Dedrad**, este o construcție relativ nouă, construcția ei începând în anul 1884, în stil preponderent baroc, cu contraforturi pe părțile laterale.

- **Biserica Evanghelică din Uila** a fost construită în locul unei foste bisericuțe din lemn pe o înălțime care domină întreg satul. Construcția ei a început în anul 1795 și, caz interesant, este complet separată și mult distanțată de turn, construit câțiva ani mai târziu (1830) în plin centrul localității. Bătrânii explică acest fapt prin dificultățile pe care le-ar fi creat transportul întregului material pentru construirea turnului pe înălțimea unde se află biserica. Apoi, în concepția sașilor, biserica trebuia să fie lângă cimitir și nu în centrul satului, și de aceea, spre mirarea tuturor celor care vizitează pentru prima dată localitatea Uila, turnul face corp comun nu cu biserica ci cu Căminul Cultural.

- **Biserica reformată din Gorenii**, construită aproximativ în sec. al XVII-lea, pe temelia unei biserici catolice, cu altarul asemănător bisericilor catolice, i s-a adăugat ulterior, pe aripa dreaptă, o cameră în care se depun morții.

Biserici ortodoxe există în Gorenii, construită după Primul Război Mondial, în locul unei bisericuțe din lemn, și în Batoș două biserici. În Uila s-a construit o frumoasă biserică ortodoxă, sfințită de I.P.S. Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, în iulie 1997.

În Dedrad, serviciul divin nu se mai oficiază în localul Bisericii Evanghelice, construcția noului lăcaș de cult al bisericii ortodoxe (foto), adevărată catedrală, una dintre cele mai mari și mai frumoase biserici din întreaga zonă, fiind finalizată în anul 2009.

Maghiarii din Batoș, Uila și Dedrad, creștini catolici, și-au amenajat frumoase așezăminte de cult. În Batoș s-a construit o biserică, în aceeași incintă cu casa parohială, în Uila s-a amenajat un frumos spațiu chiar în centrul satului, vizavi de școală, fiind transformată și adaptată o casă; în același loc s-a înălțat o turlă. Și în Dedrad s-a asigurat un spațiu adecvat pentru desfășurarea serviciului divin, într-o casă, pe strada pe care se află și școala din localitate.

Mai amintim faptul că cele trei biserici evanghelice din comună, ca și biserica reformată din Gorenii sunt și importante și impresionante monumente de arhitectură, lucru de care locuitorii satelor noastre se mândresc.

Totodată sunt importante de menționat și monumentele eroilor de pe teritoriul comunei Batoș, amplasate în centrul fiecărei localități componente.

7.2 Agenda culturală

Organizarea „Sărbătorii Mărului”

La nivel local, în fiecare an, toamna. Organizarea acestei sărbători este planificată de obicei în a doua Duminică a lunii Octombrie.

Tot anual are loc, în data de 24 ianuarie a fiecărui an, Hora Unirii. Aceasta manifestare culturală se desfășoară pe terenul de sport unde au loc manifestări specifice.

La nivelul comunei există un muzeu a cărui clădire, la acest moment, este achiziționată de către comunitate.

7.3 Sport și agrement

La nivelul comunei Batoș există un teren de fotbal cu tribună și vestiare, situate în localitatea Dedrad, 2 terenuri de fotbal cu gazon artificial și nocturnă, precum și 3 terenuri de fotbal neamenajate.

Cu ocazia diferitelor sărbători: au loc o serie de activități sportive: cupa mărului la fotbal, cupa 1 Decembrie, cupa Văii Luțului unde participă echipe din comună și comunele învecinate.

Pe lângă fotbal, în comuna Batoș au loc și alte manifestări sportive din care amintim: Crosul primăverii, cupa Mărul de Aur la tenis de masă (aprox. 50 participanți din toată țara).

În ceea ce privește petrecerea timpului liber, este organizat un spațiu la ieșirea din comună. Singurul turism care se practică este cel de degustare vinuri (organizat de AMB Wine).

Totuși, pasionații de plimbări cu bicicleta pot găsi trasee deosebite, trasee care pot să ofere relaxarea și liniștea căutate de către doritori. Pe teritoriul comunei Batoș există posibilități de cazare (de ex: Hanul Cailor).

Turismul

Batoșul este un sat cu diferite obiective turistice, apreciat și pentru terenurile din jur care dau roade an de an, recunoscute în toată România, aceste roade fiind merele de Batoș.

Printre obiectivele turistice amintim:

- ❖ Ansamblul bisericii Evanghelice, datează din secolul al XVI-lea
- ❖ Biserica Evanghelică Batoș, secolele XVI-XVIII
- ❖ Biserica stil cetate din satul Gorenii
- ❖ Lac pentru pescuit sportiv
- ❖ Fostele școli evanghelice de fete și de băieți construite în 1840.

Tot în sfera turismului poate fi inclus și Situl arheologic Batoș, situat în nordul județului Mureș, care atestă vechimea comunei Batoș și a satelor componente.

Aici au fost realizate următoarele descoperiri:

- așezarea numită Grajduri, ce datează din secolul III - IV, din epoca romană.
- situl Gledinel, din secolul VIII - X, din epoca medievală timpurie și alte așezări ce datează din epoca bronzului, neolitic și neoliticul timpuriu.

Localnicii din Batoș afirmă că ar exista un tunel subteran care face legătura cu localitatea Brâncovenești, în trecut important punct strategic în timpul războaielor.

Perioada medievală este reprezentată de situl arheologic "La Cetate" (satul Batoș). Așezarea fortificată datează din perioada secolului XIII, epoca medievală timpurie, unele anexe datează din secolul al XIX-lea. Suprafața sitului arheologic intră sub administrația primăriei Batoș.⁴

9. Administrația publică locală

9.1 Structura administrației publice locale

Administrația publică locală este principalul agent al dezvoltării economice locale, soluționând o gamă largă de necesități ale dezvoltării economice prin împlinirea mai multor roluri, cum ar fi: analizează economia locală, asigură conducerea procesului de dezvoltare economică locală, administrează proiectele de dezvoltare economică locală, furnizează serviciile publice locale, întreține un climat favorabil cetățenilor și agenților economici locali.

Aparatul propriu al Primăriei funcționează, având 2 compartimente, cu un număr de 11 persoane angajate. Dotările Primăriei sunt la un nivel mediu, în inventarul acestei instituții aflându-se 10 calculatoare, toate conectate la Internet, 3 copiatoare, 1 fax. Primăria își desfășoară activitatea într-o clădire reabilitată în anul 2010.

9.2 Cooperare internațională

În prezent nu există acțiuni de cooperare internațională.

9.3. Cooperare intercomunitară

Comuna este membră a mai multor asociații cu alte unități teritoriale formate în scopul dezvoltării unor proiecte și activități comune:

- ADI ECOLECT;
- ADI AQUA INVEST.

⁴ <https://patrimoniul.gov.ro/images/lmi-2015/LMI-MS.pdf>

Capitolul III: Analiza SWOT

3.1 Puncte tari

<i>Populație</i>	<ul style="list-style-type: none">• rata redusă a infracționalității;• forță de muncă ieftină;• disponibilitate de angajare în diferite meserii, funcție de motivarea personală;• existența persoanelor tinere, apte de muncă;
<i>Infrastructura de transport</i>	<ul style="list-style-type: none">• existența unei bune infrastructuri de transport, pe DJ 154;
<i>Utilități</i>	<ul style="list-style-type: none">• existența rețea de alimentare cu apă pentru toate localitățile comunei;• existența rețelei de alimentare cu gaze pentru toate localitățile comunei;• rețea de iluminat public/stradal;• acces la Internet și televiziune;• acces la sistem de telecomunicație fixă;• existența serviciului de gospodărire comunală;• existența activității de voluntariat pentru situații de urgență, care are un grad bun de dotare cu echipamente.
<i>Mediu</i>	<ul style="list-style-type: none">• concesionarea serviciului de colectare a deșeurilor către agenți economici autorizați;
<i>Economia locală</i>	<ul style="list-style-type: none">• potențial pomicol ridicat;• potențial turistic (agroturism, turism de sfârșit de săptămână, turism monahal);• existența materie prima (lapte, mere etc) în vederea prelucrării;• existența unei infrastructuri convenabile de comunicații și IT;• amplasare teritorială favorabilă în ceea ce privește accesibilitatea pe cale rutieră;• existența forței de muncă disponibilă în comună;• existența agenților economici înregistrați care își au sediul sau punctele de lucru pe teritoriul comunei;

	<ul style="list-style-type: none"> • măsuri tehnico-edilitare care vin în sprijinul activităților agenților economici;
<i>Educație</i>	<ul style="list-style-type: none"> • structura organizatorică a școlii este corespunzătoare la nivelul comunei; • există un management responsabil cu implicare directă, pe toate planurile (administrativ, educativ, resurse, etc.); • comunicare formală, informală și nonformală bună; • monitorizarea activității de formare din școală este corespunzătoare, urmărește cunoașterea culturii organizaționale a școlii, corectitudinea activității și rezultatele efective ale formării personalului didactic; • asigurarea transportului elevilor cu microbuzul școlar; • aplicarea corectă și creativă a curriculum-ului școlar; • cadre didactice calificate, cu vechime atât în învățământ, cât și în școală, permite realizarea unui învățământ de calitate; • relațiile interpersonale existente favorizează crearea unui climat educațional deschis și stimulat; • situația la învățătură prezintă rezultate bune la toate nivelele; • puține tendințe de neșcolarizare sau abandon școlar; • spații școlare adecvate pentru activitatea de formare; • obiectivele propuse sunt în conformitate cu nevoile de formare ale cadrelor didactice și răspund nevoilor școlii și ale colectivului de elevi; • nu s-au înregistrat fenomene de delicvență sau infracționalitate la nivelul școlii;
<i>Sănătate și asistența socială</i>	<p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> • existența și buna funcționare a cabinetelor individuale de medicină de familie; • toți locuitorii sunt înscriși la un medic de familie; <p>Asistența socială</p> <ul style="list-style-type: none"> • pondere medie a populației cu nevoi de asistare; • informare operativă cu privire la formele de ajutor de stat;

	<ul style="list-style-type: none"> • administrația locală asigură servicii pentru protecția socială;
<p><i>Cultură, sport și agrement</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • existența unei zone cu puternice tradiții în domeniul cultural și spiritual; • experiența organizării și promovării activități culturale: - “Sărbătoarea Mărului” etc ; • prezența pe raza comunei a multor obiective culturale;
<p><i>Administrația publică locală</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • existența unui segment de populație pregătit profesional; • implicarea activă a Primăriei în problemele comunității; • existența instituțiilor de bază, protecție civilă și ordine publică; • deschiderea administrației actuale către investiții;

2.2 Puncte slabe

<p>Populație</p>	<ul style="list-style-type: none"> • îmbătrânirea populației (spor natural negativ, migrarea tinerilor spre centre urbane); • număr relativ mare al persoanelor inactive; • scăderea natalității; • migrarea persoanelor cu pregătire profesională, în special spre mediul urban și în străinătate; • capacitatea financiară relativ scăzută a locuitorilor zonei;
<p>Infrastructura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • starea tehnică necorespunzătoare a infrastructurii rutiere – străzi neasfaltate (parțial), lipsa infrastructurii pietonale (parțial); • indicatoare rutiere insuficiente în unele zone cu risc (în special la trecere de pietoni cu avertizare sonoră și luminoasă); • Stare tehnică necorespunzătoare a drumurilor de exploatare agricole și forestiere ; • necesitatea extinderii drumurilor de interes local (străzi) în zonele vizate de extinderea PUG; • fonduri locale insuficiente pentru reabilitarea și modernizarea drumurilor, a podurilor și podețelor existente în comună; • posibilități financiare reduse ale localnicilor pentru reabilitarea clădirilor • inexistența surselor de energie „verde”;
<p>Utilități</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lipsa rețelei de canalizare ape menajere în toate localitățile comunei; • necesitatea extinderii rețelei de electricitate, apă și gaze naturale în zonele vizate de extinderea PUG;
<p>Mediu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor menajere; • scăderea suprafețelor împădurite;
<p>Economia locală</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lipsa unui magazin de produse tradiționale; • număr redus al persoanelor pregătite pentru diferite meserii (comerț, servicii, construcții, turism) prin cursuri de calificare/ specializare;

	<ul style="list-style-type: none"> • forță de muncă nespecializată; • buget redus al APL, pentru susținerea proiectelor de investiție în resursa umană și a celor de dezvoltare locală; • număr redus al investitorilor străini de comună; • număr redus al locurilor de muncă pe piața locală; • insuficiența procesare locală a produselor vegetale și animale; • migrația populației active în zone dezvoltate ale României și în țări din spațiul european; • lipsa pieței de materii prime și a celei de desfacere a produselor pe raza comunei; • dificultăți întâmpinate în inițiativele de asociere dintre producătorii locali; • investiții autohtone/ străine în dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale, aflate la nivel foarte scăzut; • diversitatea redusă a domeniilor economice reprezentate de către agenții economici activi pe teritoriul comunei;
<i>Educație</i>	<ul style="list-style-type: none"> • necesitatea reabilitării clădirii școlii din localitatea Uila; • lipsa mobilierului și a echipamentelor didactice și tehnologice, laboratoare necesare desfășurării actului educațional; • stare materială precară și nivel scăzut de cultură și instruire al unor familii; • migrația elevilor din satele componente comunei, spre școala de oraș și depopularea școlară a structurilor locale școlare; • accesul dificil, din punct de vedere material, la activitățile de perfecționare didactică; • fonduri insuficiente/ inexistente pentru susținerea și premiarea performanței școlare a elevilor; • lipsa unor programe de tipul „Școala după școală” în toate satele comunei; • lipsa sălilor de sport în localitățile Dedrad, Goreni și Uila; • lipsa utilizării resurselor regenerabile de energie pentru clădirile cu destinație specifică;

<p>Sănătate și asistența socială</p>	<p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> • lipsa asistenților medicali comunitari; • lipsa tehnologie și echipamente performante; <p>Asistența socială</p> <ul style="list-style-type: none"> • personal insuficient angajat în structurile de resort ale administrației publice locale; • existent un număr relativ mare de persoane vârstnice cu venituri mici; • insuficientă implicare a societății civile; • percepere denaturată a scopului asistenței sociale, din partea populației; • inexistența unor servicii adresate persanelor vârstnice sau/și cu dizabilități (îngrijiri la domiciliu/ centre de zi și centre de primire); • lipsa voluntariatului în domeniul serviciilor pentru vârstnici; • lipsa unui centru multifuncțional în care să fie organizate servicii/ activități pentru diferite categorii de persoane defavorizate; • lipsa imobil cu locuințe sociale; • lipsa unei structuri de asistență medicală comunitară; • lipsa utilizării resurselor regenerabile de energie pentru clădirile cu destinație specifică.
<p>Cultură, sport și agrement</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fonduri insuficiente pentru reabilitarea și modernizarea tuturor clădirilor ce adăpostesc lăcașuri de cultură; • fonduri insuficiente necesare susținerii și promovării manifestărilor sportive și culturale; • lipsa activităților organizate de recreere – lipsa cluburi de tenis, șah, table, remi etc); • informare/ participare scăzută a cetățenilor la acțiuni/ activități de interes cultural; • posibilități financiare reduse pentru promovarea obiectivelor de interes cultural de pe raza comunei; • infrastructura și baza materială în declin;

	<ul style="list-style-type: none"> • lipsa de terenuri de volei , baschet; • monumente istorice neintegrate în circuite turistice; • lipsă trasee tematice marcate (drumul vinului etc.); • obiective turistice naturale și culturale necartate; • lipsa utilizării resurselor regenerabile de energie pentru clădirile cu destinație culturală
<p><i>Administrația publică locală</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Plan Urbanistic General neactualizat – necesitatea extinderii spațiului intravilan, respectiv includerea în intravilanul comunei a terenurilor de interes situate în extravilan; • sediu administrativ necorespunzător funcționării la capacitate maximă a aparatului propriu; • legislație insuficient cunoscută de către personalul din instituțiile publice, ca urmare a numărului mare de schimbări legislative; • insuficientă comunicare între instituțiile publice; • aplicarea legilor, uneori în moduri diferite, ca urmare a necorelării normelor metodologice. • lipsa utilizării resurselor regenerabile de energie.

2.3 Oportunități

<p>Populație</p>	<ul style="list-style-type: none"> • existența unor reglementări care stipulează acordarea de facilități angajatorilor care creează noi locuri de muncă pentru șomeri, tineri absolvenți etc.; • creșterea nivelului de calificare prin participarea la programe de pregătire profesională derulate în cadrul proiectelor finanțate prin FS; • modificarea mentalității persoanelor disponibilizate, prin abordarea de atitudini active pe piața muncii (căutarea unui loc de muncă, reconversie profesională); • implicarea autorităților locale în problemele comunității, în vederea identificării de soluții financiare, materiale;
<p>Infrastructura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • programe finanțate din Fondurile Structurale și de Coeziune pentru infrastructură perioada 2021-2027; • posibilitatea atragerii de fonduri europene în vederea dezvoltării infrastructurii și turismului;
<p>Utilități</p>	<ul style="list-style-type: none"> • programe finanțate din Fondurile Structurale și de Coeziune pentru infrastructură perioada 2021-2027;
<p>Mediu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • programe finanțate din Fondul de Mediu pentru perioada 2021-2027;
<p>Economia locală</p>	<ul style="list-style-type: none"> • existența Programului National de Cadastru și Carte Funciară, fonduri nerambursabile pentru înregistrarea sistematică a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și carte funciară; • programe finanțate din Fondurile Structurale și de Coeziune pentru calificare/ recalificare/specializare în meserii din domeniile cerute pe piață; • existența oportunităților de finanțare a activităților, prin programe în cadrul fondurilor europene; • cofinanțare din resurse guvernamentale a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii rurale, a activităților generatoare de venit; • posibilități de îmbunătățire a infrastructurii de transport prin programele 2021-2027 în vederea facilitării accesului către agenții

	<p>economici locali și dinspre aceștia către piețele de desfacere a producției;</p> <ul style="list-style-type: none"> • posibilitatea dezvoltării agroturismului prin atragerea fondurilor europene pentru construcția pensiunilor; • diversificarea activităților economice, în special în sectorul serviciilor; • existența de terenuri proprietate publică disponibile concesiunii/vânzării; • utilizarea tehnologiilor performante; • posibilitatea amenajării de trasee de turism pe bicicletă;
Educație	<ul style="list-style-type: none"> • bună colaborare cu I.S.J. și C.C.D.; • existența Programului Governamental de acordare a unor produse lactate și de panificație „Cornul și laptele”; • existența programului de acordare de rechizite școlare gratuite; • infuzia de resurse financiare în școală pentru manuale școlare, reparații curente și capitale; • varietatea cursurilor de perfecționare și formare continuă oferite de CCD; • dorința pentru schimburi de experiență și pentru acțiuni organizate în parteneriat (programe Erasmus etc);
Sănătate și asistența socială	<p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> • linii de finanțare externe și includerea unei linii de buget local în vederea cofinanțării eventualelor aplicații, acțiuni/ activități. <p>Asistența socială</p> <ul style="list-style-type: none"> • existența la nivel național, de programe consistente destinate asistenței sociale; • posibilitatea înființării unor structuri ale economiei sociale;
Cultură, sport și agrement	<ul style="list-style-type: none"> • stimularea creativității și inițiativei locale prin revigorarea și valorificarea tradițiilor culturale – artistice (serbări, hore, etc) • atragerea de surse de finanțare pentru conservarea și modernizarea obiectivelor culturale de pe raza comunei; • dezvoltarea programelor de înfrățire cu localități din UE;

	<ul style="list-style-type: none"> • implicarea mai dinamică a instituțiilor de învățământ de pe raza comunei în desfășurarea activităților cu caracter cultural; • parteneriate cu instituții culturale județene, naționale și europene în vederea unei mai bune cunoașteri și promovări a culturii locale;
<i>Administrația publică locală</i>	<ul style="list-style-type: none"> • dezvoltarea sentimentului de apartenență la comunitate; • creșterea autonomiei locale în actul administrativ; • posibilitatea accesării de fonduri guvernamentale și europene pentru organizarea de sesiuni de instruire pe diverse domenii de activitate; • implementarea de proiecte de mediatizare a legislației; • aplicarea principiului transparenței în activitatea instituțiilor publice;

2.4 Amenințări

<p><i>Populație</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • menținerea tendințelor migraționiste către centrele urbane a populației tinere; • accentuarea procesului de îmbătrânire în rural; • creșterea șomajului în rândul absolvenților de liceu; • creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă;
<p><i>Infrastructura</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • apariția unor dificultăți în desfășurarea lucrărilor de infrastructură (condiții de trafic sau meteo); • costul ridicat al documentațiilor preliminare și necesitatea cofinanțării proiectelor, poate împiedica accesarea fondurilor europene;
<p><i>Utilități</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • scăderea veniturilor populației poate determina dificultăți la plata utilităților; • costul ridicat al documentațiilor preliminare și necesitatea cofinanțării proiectelor, poate împiedica accesarea fondurilor europene;
<p><i>Mediu</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • costul ridicat al documentațiilor preliminare și necesitatea cofinanțării proiectelor, poate împiedica accesarea fondurilor europene; • depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor menajere; • scăderea suprafețelor împădurite;
<p><i>Economia locală</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • instabilitate legislativă; • politică financiară nefavorabilă dezvoltării afacerilor (taxe și impozite foarte multe); • adaptabilitatea scăzută la schimbare a agenților economici și a forței de muncă; • capacitate redusă de susținere financiară a modernizării; • management defectuos al piețelor de desfacere; • perpetuarea agriculturii de subzistență;

	<ul style="list-style-type: none"> • invadarea pieței interne cu produse agricole și forestiere ieftine ale țărilor beneficiare a unor fonduri substanțiale ale UE în ceea ce privește susținerea sectorului agricol; • condițiile UE dificil a fi îndeplinite de către agenții economici autohtoni, aspect care face ca, pentru majoritatea producătorilor agricoli din România, piața UE să fie inaccesibilă; • insuficientă pregătire în vederea accesării fondurilor europene nerambursabile; • fonduri străine pentru investiții, relativ scăzute în raport cu necesarul; • cadru legislativ nefavorabil dezvoltării sectorului cercetare-dezvoltare-inovare; • profilul majoritar pur agricol al majorității satelor; • munca sezonieră doar în anotimpurile de primăvară și toamnă; • legislația națională în domeniul achizițiilor;
Educație	<ul style="list-style-type: none"> • incoerența politicilor educaționale la nivel național; • lipsa unor politici educaționale consecvente cu ținte și strategii clare care să fie urmărite indiferent de culoarea politica a partidul de la guvernare; • motivarea morală și salarială nu ajută cadrul didactic în activitate; • programe școlare prea încărcate; • scăderea nivelului de trai (elevi, profesori, părinți); • eliminarea fondurilor de premiere și stimulare; • creșterea numărului de șomeri în rândul părinților; • lipsa de experiență și de sprijin privind elaborarea de proiecte de finanțare; • slaba motivație a elevilor pentru învățatură; • impactul nociv a unor emisiuni TV asupra psihicului elevilor, prin promovarea subculturii și a non-valorilor;
Sănătate și asistența socială	<p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> • costuri ridicate ale serviciilor medicale; • legislație fluctuantă în domeniu;

	<p>Asistența socială</p> <ul style="list-style-type: none"> • costurile ridicate pot genera dificultăți în dotarea diverselor obiective de asistență socială care se doresc a fi înființate; • sistemul de ajutor social nu încurajează reintegrarea activă;
<i>Cultură, sport și agrement</i>	<ul style="list-style-type: none"> • buget insuficient alocat activităților culturale; • subfinanțare a achizițiilor de carte;
<i>Administrația publică locală</i>	<ul style="list-style-type: none"> • practicarea unor politici discriminatorii în alocarea resurselor locale; • măsuri economice și sociale guvernamentale insuficiente și de slaba calitate; • riscul eșecului în realizarea și finalizarea unor proiecte; • colectarea dificilă a taxelor și impozitelor locale.

Orientarea de bază a strategiei o constituie potențarea punctelor tari ale comunei în vederea valorificării oportunităților de creștere și minimizarea efectelor punctelor slabe prin eliminarea factorilor care blochează dezvoltarea.

Capitolul IV: Strategia de dezvoltare locală

1. Misiunea administrației publice locale

OFERIREA DE SERVICII PUBLICE DE CALITATE ÎN DOMENIUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE.

2. Viziunea de dezvoltare a comunei BATOȘ

"Dezvoltarea infrastructurii locale, diversificarea economiei locale, utilizarea durabilă a terenurilor agricole și forestiere, în scopul creșterii calității vieții locuitorilor comunei Batoș".

3. Principii și valori

VALORILE care stau la baza activității în serviciul public sunt:

- ✓ Profesionalism și inovație în exercitarea funcției publice
- ✓ Transparența actului administrativ
- ✓ Flexibilitate, adaptabilitate și dinamism
- ✓ Calitatea serviciilor publice furnizate
- ✓ Onestitate și integritate în exercitarea funcției publice
- ✓ Comunicare eficientă inter și intra-instituțională
- ✓ Respectarea normelor eticii și deontologiei profesionale

La acestea se adaugă PRINCIPIIILE și CERINȚELE ETICE promovate de Primarul Comunei Batoș:

- a) **respectarea supremației Constituției și a legii**, principiu conform căruia personalul aparatului de specialitate al primarului are îndatorirea de a respecta Constituția și legile țării.
- b) **profesionalismul**, principiu conform căruia personalul din cadrul aparatului de specialitate al primarului are obligația de a îndeplini atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, eficiență, corectitudine și conștiinciozitate.
- c) **imparțialitatea și nediscriminarea**, principiu conform căruia personalul din cadrul aparatului de specialitate al primarului este obligat să aibă o atitudine obiectivă, neutră față de orice interes politic, economic, religios sau de altă natură în exercitarea atribuțiilor funcției.

- d) **integritatea morală**, principiu conform căruia personalul din cadrul aparatului de specialitate al primarului îi este interzis să solicite sau să accepte, direct ori indirect, pentru el sau pentru alții, vreun avantaj ori beneficiu în exercitarea funcției pe care o deține, sau să abuzeze în vreun fel de aceasta.
- e) **independența operațională**, principiu conform căruia personalul instituției nu va fi influențat în desfășurarea activității de nici o autoritate publică, instituție sau persoană. Personalul aparatului de specialitate al primarului trebuie să se manifeste liber de orice interes, să nu fie influențat de aspecte personale sau externe, care i-ar putea afecta activitatea desfășurată, nu trebuie să se implice, direct sau indirect, să nu accepte nici o formă de intimidare, să nu ia cu împrumut bunuri sau bani și să nu beneficieze de servicii sau de alte avantaje, nu trebuie să se afle în conflict de interese sau sub influențe care ar putea interveni în raționamentul său profesional și genera riscuri privind respectarea acestui principiu.
- f) **confidențialitatea**, principiu conform căruia personalul din cadrul aparatului de specialitate al primarului are obligația de a utiliza și proteja informațiile, pe care nu le va folosi în scop personal, într-o manieră contrară legii.
- g) **libertatea gândirii și a exprimării**, principiu conform căruia personalul din cadrul aparatului de specialitate al primarului poate să exprime și să-și fundamenteze opiniile, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor moravuri.
- h) **obiectivitatea**, principiu conform căruia personalul din cadrul aparatului de specialitate al primarului trebuie să trateze toate situațiile întâlnite în activitate conform stării de fapt. De asemenea, personalul din cadrul aparatului de specialitate al primarului trebuie să dea dovadă de corectitudine și să nu îngăduie ca obiectivitatea să fie afectată de influențe externe sau prejudecăți.
- i) **competența profesională**, conform acestui principiu toate situațiile întâlnite în activitatea desfășurată vor fi tratate pe baza raționamentului profesional. În exercitarea activității profesionale, personalul instituției trebuie să dea dovadă de atenția cuvenită, competență profesională și conștiinciozitate, în conformitate cu standardele aplicabile. Totodată, are obligația de a-și menține cunoștințele și aptitudinile profesionale la un nivel ridicat, care să permită asimilarea celor mai noi exemple de bună practică, legislație și tehnici în domeniu. Angajații trebuie să posede, de asemenea, experiența necesară funcției, în vederea creșterii eficienței și calității activității desfășurate.

- j) **cinstea și corectitudinea**, principiu conform căruia, în exercitarea funcției și în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, personalul instituției trebuie să fie de bună credință și să acționeze pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.
- k) **nediscriminarea**, principiu fundamental de drept, consacrat de art. 1, alin (1) din Constituție: "Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări". Acest principiu presupune ocrotirea drepturilor subiective civile fără deosebire pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, ori apartenență la o categorie defavorizată și este consacrat în detaliu în Ordonanța Guvernului nr.137/2000, republicată, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.
- l) **conduita profesională**, principiu conform căruia, personalul instituției trebuie să acționeze într-o manieră prin care să evite orice situație care ar putea discredita activitatea întreprinsă sau instituția pe care o reprezintă.

În acest sens, trebuie să se respecte o serie de cerințe etice:

- ✓ **moralitate** în relațiile personale și instituționale interne, externe și internaționale
- respect și considerație** în toate situațiile, atât față de șefii ierarhici, cât și față de celelalte persoane cu care intră în contact
- ✓ **imparțialitate** în activitatea desfășurată
- ✓ **rigurozitate și perseverență**
- ✓ **scepticism** profesional
- ✓ **responsabilitate** profesională și comportamentală în raport cu întreaga activitate desfășurată
- ✓ **standarde tehnice și profesionale.**

4. Obiectivul general

Obiectivul general al Strategiei de Dezvoltare Locală a Comunei Batoș pentru perioada 2021-2027 este: **Facilitarea accesului la servicii publice de calitate și oferirea unui climat sănătos și atractiv pentru rezidenții actuali și potențiali, antreprenori și investitori.**

Obiectivele specifice, prioritățile și măsurile asociate

Obiective strategice

Analiza resurselor comunei Batoș și a problemelor cu care aceasta se confruntă, a necesităților și priorităților de dezvoltare, a măsurilor de intervenție necesare în baza prerogativelor legale conferite Consiliului Local, face necesară identificarea unor obiective strategice menite să constituie cadrul necesar dinamizării și direcționării evoluției economico-sociale în perioada 2021-2027.

În acest context, Consiliul Local al comunei Batoș își propune următoarele **obiective strategice** pentru dezvoltarea economico-socială a comunei în perioada 2020-2027:

- **Dezvoltarea infrastructurii de utilități**
- **Reabilitarea și îmbunătățirea infrastructurii rutiere a comunei**
- **Protejarea și punerea în valoare a mediului înconjurător**
- **Siguranța publică**
- **Dezvoltarea turistică a localității**
- **Menținerea și dezvoltarea activității culturale la nivel local**
- **Crearea condițiilor pentru dezvoltarea și diversificarea sectorului economic**
- **Optimizarea condițiilor de desfășurare a activității medicale și sociale la nivelul comunei**
- **Menținerea și dezvoltarea activității educaționale la nivel local**
- **Întărirea capacității autorității locale**
- **Includerea în sistemul național de cadastru a tuturor imobilelor situate pe raza comunei**
- **Dezvoltarea infrastructurii sociale**

Comuna Batoș deține multe resurse care pot acționa ca și un motor generator de dezvoltare locală, dintre care menționăm potențialul deosebit determinat de localizarea acesteia, respectiv distanța mică față de municipiul Reghin, precum accesul rutier bun, dar și de existența unor condiții naturale propice relaxării și agrementului, acestea consacrand localitatea ca o potențială zonă rezidențială dar și potrivită turismului de week-end, agroturismului sau celui cultural – religios.

Pentru a atinge însă toate condițiile necesare dezvoltării locale, administrația publică locală trebuie să se folosească de toate pârghiile la îndemâna sa pentru a asigura condiții de viață de calitate.

În acest sens s-a conturat o viziune de dezvoltare a comunei Batoș, înțelegând prin aceasta o imagine inspirată a unui viitor dorit, un scop global și durabil, servind ca fundament pentru procesul de planificare strategică.

Pentru susținerea realizării acestei viziuni, strategia de dezvoltare trebuie să contureze câteva direcții generale de dezvoltare, căi de urmat pentru administrația publică locală și pentru toți factorii care pot contribui la dezvoltarea de ansamblu a localității, astfel încât eforturile acestora să fie unite într-un mod constructiv, respectând principiile de bază ale dezvoltării.

Pornind de la analizele SWOT detaliate anterior, au fost create premisele pentru conturarea unui cadru strategic de dezvoltare locală în așa fel încât, pe baza unor direcții generale de dezvoltare care să corespundă domeniilor de sprijin negociate între Guvernul României și Comisia Europeană, să se poată fixa acțiuni concrete, posibil de realizat la nivel local, pe termen mediu și lung.

Direcțiile de dezvoltare vor putea fi urmate prin intermediul unor seturi de obiective și a unor acțiuni specifice pentru implementarea fiecăreia dintre ele, care sunt detaliate în continuare.

Planul local de acțiune

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE UTILITĂȚI	<i>Extinderea rețelei de alimentare cu apă și optimizarea furnizării apei la nivel de localitate</i>	Realizarea de Rezervoare stocare apă în fiecare localitate a comunei Batoș (proiect în derulare)	Consiliul Local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE UTILITĂȚI	<i>Înființarea rețelei de canalizare (cu stație de epurare)</i>	Înființarea rețelei de canalizare (cu stație de epurare) pentru toate localitățile comunei Batoș	Consiliul Local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
REABILITAREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA INFRASTRUCTURII RUTIERE A	<i>Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și pietonale</i>	Modernizare (asfaltare) infrastructura	Consiliul Local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
COMUNEI		rutieră și pietonală <i>(proiect în derulare)</i>		<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
REABILITAREA ȘI ÎMBUNĂȚIREA INFRASTRUCTURII RUTIERE A COMUNEI	Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și pietonale	Modernizare (asfaltare) infrastructura rutieră (străzi) <i>(proiect cuprins în lista sinteză a CNI)</i>	Consiliul Local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
REABILITAREA ȘI ÎMBUNĂȚIREA INFRASTRUCTURII RUTIERE A COMUNEI	Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și pietonale	Modernizarea, reabilitarea și mentenanța rețelei de drumuri locale aferente tuturor localităților componente	Consiliul Local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				bancare <ul style="list-style-type: none"> • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
REABILITAREA ȘI ÎMBUNĂȚIREA INFRASTRUCTURII RUTIERE A COMUNEI	<i>Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și pietonale</i>	Modernizare drumuri locale de exploatare - agricole și forestiere	Consiliul Local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
REABILITAREA ȘI ÎMBUNĂȚIREA INFRASTRUCTURII RUTIERE A COMUNEI	<i>Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și pietonale</i>	Construire Poduri și podețe, punți pietonale	Consiliul Local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
REABILITAREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA INFRASTRUCTURII RUTIERE A COMUNEI	<i>Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și pietonale</i>	Amenajare șanțuri pentru scurgere ape pluviale	Consiliul Local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
PROTEJAREA ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	<i>Reducerea riscului de inundații și eroziune a solului</i>	Amenajare spații verzi	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
PROTEJAREA ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	<i>Reducerea riscului de inundații și eroziune a solului</i>	Înființare păduri	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				guvernamentale <ul style="list-style-type: none"> • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
PROTEJAREA ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	<i>Reducerea riscului de inundații și eroziune a solului</i>	Regularizare pârauri și șanțuri	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
PROTEJAREA ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	<i>Reducerea riscului de inundații și eroziune a solului</i>	Regularizări de albie și apărări de mal a pâraului care traversează localitatea Batoș	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				de finanțare în perioada 2021- 2027
PROTEJAREA ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	<i>Punerea în valoare a obiectivelor naturale</i>	Cartarea obiectivelor turistice naturale (Ciurgau, Valea Luțului,) și a monumentelor istorice	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
PROTEJAREA ȘI PUNEREA ÎN VALOARE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR	<i>Protejarea mediului înconjurător</i>	Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA TURISTICĂ A	<i>Realizarea de obiective de petrecere a</i>	Realizare infrastructura pentru dezvoltarea	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
LOCALITĂȚII	<i>timpului liber</i>	turismului în plan local		<p>Mureș</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA TURISTICĂ A LOCALITĂȚII	<i>Realizarea de obiective de petrecere a timpului liber</i>	Realizare piste biciclete	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA TURISTICĂ A LOCALITĂȚII	<i>Realizarea de obiective de petrecere a timpului liber</i>	Amenajare și dotare spații de joacă	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				<ul style="list-style-type: none"> • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA TURISTICĂ A LOCALITĂȚII	<i>Realizarea de obiective de petrecere a timpului liber</i>	Construire teren de volei, baschet	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA TURISTICĂ A LOCALITĂȚII	<i>Realizarea de obiective de petrecere a timpului liber</i>	Integrarea în circuite turistice a unor monumente istorice	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA TURISTICĂ A LOCALITĂȚII	<i>Realizarea de obiective de petrecere a timpului liber</i>	Marcarea de trasee tematice: drumul Mărului și drumul Vinului	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII CULTURALE LA NIVEL LOCAL	<i>Dezvoltarea activității cultural - sportive</i>	Realizare instalații încălzire centrală pe gaz în căminele culturale din localitățile Dedrad, Gorenii și Batoș	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII CULTURALE LA	<i>Dezvoltarea activității cultural - sportive</i>	Dotare cu mobilier a căminelor culturale	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
NIVEL LOCAL				<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII CULTURALE LA NIVEL LOCAL	<i>Dezvoltarea activității cultural - sportive</i>	Susținerea și promovarea manifestărilor sportive și culturale	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII CULTURALE LA NIVEL LOCAL	<i>Susținere și promovare activități cultural - sportive</i>	Înființare cluburi pentru activități sportive și de recreere (tenis, șah, table, remi etc.)	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				bancare <ul style="list-style-type: none"> • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
CREAREA CONDIȚIILOR PENTRU DEZVOLTAREA ȘI DIVERSIFICAREA SECTORULUI ECONOMIC	<i>Diversificarea activităților economice</i>	Susținerea, promovarea și desfacerea produselor locale	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
CREAREA CONDIȚIILOR PENTRU DEZVOLTAREA ȘI DIVERSIFICAREA SECTORULUI ECONOMIC	<i>Diversificarea activităților economice</i>	Înființare Magazin produse tradiționale locale	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
OPTIMIZAREA CONDIȚIILOR DE DESFAȘURARE A ACTIVITĂȚII MEDICALE și SOCIALE LA NIVELUL COMUNEI	<i>Reabilitare infrastructură medicală din localitatea Batoș</i>	Reabilitare dispensar uman din localitatea Batoș (proiect în derulare)	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
OPTIMIZAREA CONDIȚIILOR DE DESFAȘURARE A ACTIVITĂȚII MEDICALE ȘI SOCIALE LA NIVELUL COMUNEI	<i>Reabilitare infrastructură medicală din localitatea Batoș</i>	Dotare dispensare medicale umane cu tehnologie performantă	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
OPTIMIZAREA CONDIȚIILOR DE DESFAȘURARE A ACTIVITĂȚII MEDICALE ȘI	<i>Înființare infrastructură socio-medicală în comuna Batoș</i>	Înființare Centru persoane vârstnice	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
SOCIALE LA NIVELUL COMUNEI				guvernamentale <ul style="list-style-type: none"> • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENTINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII EDUCAȚIONALE LA NIVEL LOCAL	<i>Achiziționare, extindere, reabilitare si dotare unități școlare</i>	Extindere și dotare școala Batoș (SF pentru reabilitare deșus la CNI)	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENTINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII EDUCAȚIONALE LA NIVEL LOCAL	<i>Achiziționare, extindere, reabilitare si dotare unități școlare</i>	Construire săli de sport în localitățile Dedrad, Gorenii și Uila	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				de finanțare în perioada 2021- 2027
MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII EDUCAȚIONALE LA NIVEL LOCAL	<i>Achiziționare, extindere, reabilitare si dotare unități școlare</i>	Reabilitare Școala Generală Uila clasele I-IV	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII EDUCAȚIONALE LA NIVEL LOCAL	<i>Achiziționare, extindere, reabilitare și dotare unități școlare</i>	Reabilitare și dotare grădinița Dedrad (proiect în derulare)	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII	<i>Achiziționare, extindere, reabilitare si dotare</i>	Dotare cu mobilier, aparatură electronică	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
EDUCAȚIONALE LA NIVEL LOCAL	<i>unități școlare</i>	(calculatoare), echipamente didactice și tehnologice performante, laboratoare școli și grădinițe		<p>Mureș</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
MENTȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚII EDUCAȚIONALE LA NIVEL LOCAL	<i>Achiziționare, extindere, reabilitare si dotare unități școlare</i>	Susținerea copiilor și a tinerilor cu performanțe școlare deosebite prin acordarea de burse de merit și alte stimulente	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
INTARIREA CAPACITATII AUTORITATII LOCALE	<i>Asigurarea infrastructurii necesare desfășurării în condiții optime a activității</i>	Construire sediu administrativ	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				<ul style="list-style-type: none"> • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII AUTORITĂȚII LOCALE	<i>Asigurarea infrastructurii necesare desfășurării în condiții optime a activității</i>	Construire atelier pentru utilajele din dotare și pentru cele care urmează a fi achiziționate	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII AUTORITĂȚII LOCALE	<i>Asigurarea documentației urbanistice conforme cu tendințele de dezvoltare locală</i>	Actualizare Plan Urbanistic General <i>(proiect în derulare)</i>	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				perioada 2021- 2027
ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII AUTORITĂȚII LOCALE	<i>Asigurarea de servicii externalizate în domeniul obținerii de finanțări</i>	Servicii de consultanță, obținere, finanțare națională sau europeană, pentru proiecte de investiții și pentru implementarea lor	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
INCLUDEREA ÎN SISTEMUL NAȚIONAL DE CADASTRU A IMOBILELOR SITUATE PE RAZA COMUNEI BATOȘ	<i>Înregistrarea sistematică a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și carte funciară</i>	Înregistrarea sistematică a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și carte funciară <i>(proiect în derulare)</i>	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII SOCIALE	<i>Asigurarea infrastructurii și logisticii</i>	Adăpost și consiliere pentru victimele violentei	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
		domestice		<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII SOCIALE	<i>Asigurarea infrastructurii și logisticii</i>	Construire imobil cu locuințe sociale	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse bancare • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII SOCIALE	<i>Asigurarea infrastructurii și logisticii</i>	Constituirea unei structuri de asistență medicală comunitară	Consiliul local	<ul style="list-style-type: none"> • Bugetul local • Bugetul județului Mureș • Bugetul de stat • programe guvernamentale • programe naționale • Credite și produse

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE OPERAȚIONALE	MĂSURI/ ACȚIUNI	RESPONSABILI	SURSE DE FINANȚARE*
				bancare <ul style="list-style-type: none"> • Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027

Portofoliul de proiecte prioritare

1.	Titlul proiectului : Înființarea rețelei de canalizare (cu stație de epurare) pentru toate localitățile comunei Batoș
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Realizarea rețelei de canalizare reprezintă o urgență în protejarea și dezvoltarea teritoriului ocupat de comuna Batoș.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Înființarea rețelei de canalizare (cu stație de epurare) pentru toate localitățile comunei Batoș.</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire dosar finanțare.</p> <p>Efectuare achiziție publică.</p> <p>Înființarea rețelei de analizare și a stației de epurare.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Evacuarea apelor uzate produse în gospodării, de către agenții economici și instituțiile publice.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Rețea de canalizare funcțională.</p> <p>Stație de epurare care să deservească localitățile comunei Batoș.</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Bugetul local</p> <p>Bugetul județului Mureș Bugetul de stat, programe guvernamentale,</p>

	programe naționale Credite și produse bancare Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027
Buget estimativ	<i>se va completa după realizarea Studiului de fezabilitate</i>

2.	<p>Titlul proiectului : Modernizarea, reabilitarea și mentenanța rețelei de drumuri locale aferente tuturor localităților componente comunei Batoș</p>
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Modernizarea și reabilitarea rețelei de drumuri locale din comuna Batoș este necesară în scopul asigurării infrastructurii locale la nivelul actual de utilizare. Totodată este necesar a se asigura o mentenanță care să asigure funcționalitatea acestora pe toată durata de viață a infrastructurii.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Modernizarea, reabilitarea și mentenanța rețelei de drumuri locale pentru toate localitățile comunei Batoș.</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire dosar finanțare.</p> <p>Efectuare achiziție publică lucrări.</p> <p>Modernizarea și reabilitarea rețelei de drumuri locale.</p> <p><u>Asigurarea mentenanței infrastructurii locale</u></p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Rețea de drumuri locale modernizată/reabilitată.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Rețea de drumuri funcțională la parametrii normali.</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
<p>Posibile surse de</p>	<p>Bugetul local</p>

finanțare	<p>Bugetul județului Mureș Bugetul de stat, programe guvernamentale, programe naționale</p> <p>Credite și produse bancare</p> <p>Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027</p>
Buget estimativ	<i>se va completa după realizarea Studiului de fezabilitate</i>

3.	Titlul proiectului : Modernizare drumuri locale de exploatare - agricole și forestiere din comuna Batoș
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Modernizarea si reabilitarea rețelei de drumuri locale de exploatare din comuna Batoș este necesară în scopul asigurării accesului facil în zonele de interes de pe teritoriul UAT Batoș.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Modernizarea, reabilitarea și mentenanța rețelei de drumuri locale de exploatare de pe teritoriul comunei Batoș.</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire dosar finanțare.</p> <p>Efectuare achiziție publică lucrări.</p> <p>Modernizarea și reabilitarea rețelei de drumuri locale de exploatare.</p> <p><u>Rezultate asteptate:</u></p> <p>Rețea de drumuri locale de exploatare modernizată/reabilitată.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Rețea de drumuri locale de exploatare funcțională la parametrii prevăzuți de utilitatea acestora.</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
Posibile surse de finanțare	<p>Bugetul local</p> <p>Bugetul județului Mureș Bugetul de stat, programe guvernamentale, programe naționale</p>

	Credite și produse bancare Programe integrate de finanțare în perioada 2021-2027
Buget estimativ	<i>se va completa după realizarea Studiului de fezabilitate</i>

4.	Titlul proiectului : Construire Poduri si podețe, punți pietonale
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Construirea de poduri și podețe și punți pietonale este necesară în scopul asigurării accesului facil pe întreg teritoriul UAT Batoș.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Asigurarea accesului prin construirea de poduri si podețe, punți pietonale pe teritoriul comunei Batoș.</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire dosar finanțare.</p> <p>Efectuare achiziție publică lucrări.</p> <p>Realizarea lucrărilor de execuție de poduri si podețe, punți pietonale.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Acces facil pe întreg teritoriul UAT Batoș.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Poduri și podețe, respectiv punți pietonale care deserveșc locuitorii comunei Batoș pentru asigurarea accesului în zonele de interes</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>
<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Bugetul local</p> <p>Bugetul județului Mureș Bugetul de stat, programe guvernamentale, programe naționale</p>

	Credite și produse bancare Programe integrate de finanțare în perioada 2021-2027
Buget estimativ	<i>se va completa după realizarea Studiului de fezabilitate</i>

5.	Titlul proiectului : Amenajare șanțuri pentru scurgere ape pluviale	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u></p> <p>În vederea evacuării apelor pluviale este necesară asigurarea infrastructurii rutiere și pietonale cu șanțuri pentru scurgere.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Asigurarea unei infrastructuri de scurgere a apelor pluviale care să deservească comunitatea locală.</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire dosar finanțare.</p> <p>Efectuare achiziție publică lucrări.</p> <p>Realizarea lucrărilor de amenajare a șanțurilor pentru scurgerea apelor pluviale.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Asigurarea infrastructurii necesare evacuării apelor pluviale.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Șanțuri pentru scurgerea apelor pluviale care deservește infrastructura rutieră locală.</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>	
Posibile surse de finanțare	<p>Bugetul local</p> <p>Bugetul județului Mureș Bugetul de stat, programe guvernamentale, programe naționale</p> <p>Credite și produse bancare Programe integrate de finanțare în perioada</p>	

	2021- 2027
Buget estimativ	<i>se va completa după realizarea Studiului de fezabilitate</i>

6.	Titlul proiectului : Regularizări de albie și apărări de mal a pârâului care traversează localitatea Batoș
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Regularizarea albiei și executarea de lucrări de apărări de mal a pârâului care traversează localitatea Batoș este necesară în scopul asigurării acțiunilor de evitare a inundațiilor și a efectelor acestora.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Evitarea inundațiilor provocate de pârâul care traversează localitatea Batoș prin regularizarea albiei acestuia.</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire dosar finanțare.</p> <p>Efectuare achiziție publică lucrări.</p> <p>Realizarea lucrărilor de regularizare a albiei pârâului care traversează localitatea Batoș.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Implementarea de măsuri de regularizare a albiei pârâului care traversează localitatea Batoș.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Albie regularizată pe toată lungimea acesteia aferentă traversării localității Batoș.</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>

<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Bugetul local</p> <p>Bugetul județului Mureș Bugetul de stat, programe guvernamentale, programe naționale</p> <p>Credite și produse bancare Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027</p>
<p>Buget estimativ</p>	<p><i>se va completa după realizarea Studiului de fezabilitate</i></p>

7.	Titlul proiectului : Suținerea, promovarea si desfacerea produselor locale	
Descrierea proiectului	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Producătorii locali au nevoie de oferirea unui sprijin din partea autorităților locale în vederea promovării produselor locale pe piața locală, județeană și regională.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Dezvoltarea și diversificarea sectorului economic prin acțiuni de sprijinire a producătorilor locali.</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire dosar finanțare.</p> <p>Efectuare achiziție publică lucrări amenajare spațiu si servicii promovare.</p> <p>Realizarea lucrărilor de amenajare spațiu și prestarea serviciilor de promovare a produselor locale.</p> <p><u>Rezultate asteptate:</u></p> <p>Produse locale promovate la nivel local, județean și regional.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Producători locali sprijiniți în desfacerea și promovarea produselor.</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>	
Posibile surse de finanțare	<p>Bugetul local</p> <p>Bugetul județului Mureș Bugetul de stat, programe guvernamentale, programe naționale.</p> <p>Credite și produse bancare Programe integrate de finanțare în perioada</p>	

	2021- 2027.
Buget estimativ	<i>se va completa după realizarea Studiului de fezabilitate</i>

8.	Titlul proiectului : Înființare Centru persoane vârstnice
<p>Descrierea proiectului</p>	<p><u>Justificare:</u></p> <p>Migrația persoanelor tinere către oraș sau alte zone dezvoltate economic conduce la existența multor persoane vârstnice care rămân singure în gospodărie. În vederea asigurării unui trai decent și sub supraveghere medicală cu intervenție rapidă atunci când este cazul, se impune crearea unui Centru pentru persoanele vârstnice de pe raza comunei Batoș.</p> <p><u>Obiective:</u></p> <p>Optimizarea condițiilor de desfășurare a activităților sociale și medicale prin crearea infrastructurii necesare persoanelor vârstnice.</p> <p><u>Activități:</u></p> <p>Întocmire dosar finanțare.</p> <p>Efectuare achiziție publică lucrări înființare și dotare Centru.</p> <p>Realizarea lucrărilor de înființare și dotare centru.</p> <p><u>Rezultate așteptate:</u></p> <p>Creșterea nivelului de trai și a accesului la servicii sociomedicale a persoanelor vârstnice.</p> <p><u>Indicatori de rezultat:</u></p> <p>Persoane vârstnice de pe raza comunei Batoș care frecventează Centrul.</p> <p><u>Beneficiari:</u> comunitatea locală.</p>
<p>Instituții/actori implicați/potențiali parteneri</p>	<p>Consiliul local al comunei</p> <p>Primarul comunei</p>

<p>Posibile surse de finanțare</p>	<p>Bugetul local</p> <p>Bugetul județului Mureș Bugetul de stat, programe guvernamentale, programe naționale</p> <p>Credite și produse bancare Programe integrate de finanțare în perioada 2021- 2027</p>
<p>Buget estimativ</p>	<p><i>se va completa după realizarea Studiului de fezabilitate</i></p>

Capitolul V: Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei de dezvoltare locală

Implementarea strategiei de dezvoltare se realizează prin intermediul planului de măsuri și acțiuni. Planul de acțiune v-a fi detaliat pe structura obiectiv general - obiectiv specific – măsura -resurse necesare - indicatori de performanță – termen - risc asociat.

Proiectul de planificare strategică a comunei Batoș trebuie să ia în considerare necesitatea unui proces de evaluare coerent a programelor și rezultatelor vizate. Evaluarea trebuie să se bazeze pe elemente structurale serioase și să fie realizată de grupuri specializate pe domenii de interes. Efortul de evaluare trebuie să țină seama de caracteristicile comunității și să aibă un caracter permanent (care să includă și monitorizare nu doar evaluări finale).

În ceea ce privește evaluarea nevoilor, pe măsură ce desfășurăm o monitorizare a acestora apare necesitatea să acționăm prin modificarea programului. Obținem până la urmă un ciclu iterativ, planificare-evaluare. În prima fază, cea de planificare, vorbim despre formularea unei probleme, conceptualizarea alternativelor, detalierea posibilelor cursuri ale acțiunii și a implicațiilor lor, evaluarea alternativelor și selectarea celei mai bune și de implementarea alternativei alese. A doua fază se referă la formularea obiectivelor, scopurilor și ipotezelor programului, conceptualizarea și operaționalizarea componentelor principale ale evaluării:

- programul,
- participanții,
- condițiile și măsurătorile,
- designul evaluării,
- detalierea modului în care vor fi coordonate aceste componente,
- analiza informației și
- utilizarea rezultatelor.

Se propune realizarea programelor operaționale, precum și a planurilor de acțiune pe baza evaluării nevoilor existente în fiecare domeniu. Adoptarea programului se va face doar după efectuarea unei analize ex-ante, care poate duce la revizuirea programului. La acest

nivel se impune efectuarea unor analize de gradului de realism a programului și a obiectivelor lui, analize cost-beneficiu sau cost eficiență (după caz).

După implementarea programului se va realiza monitorizarea acestuia, pe baza unui set de indicatori specifici fiecărui program.

Pentru programele cu o desfășurare mai îndelungată de timp se impune efectuarea unei analize intermediare, care să ne spună în ce măsură operațiunile programului merg bine și la timp, precum și în ce măsură sunt îndeplinite obiectivele programului. Pe baza acestei evaluări se pot impune modificări ale programului și implementarea acestor modificări.

La încheierea programului sau a unui ciclu al programului se va efectua o evaluare sumativă (orientată spre performanța programului, valoarea sa pentru societate), care să ne spună în ce măsură programul poate sau trebuie să fie continuat.

Un program poate fi evaluat atunci când:

- Scopurile și obiectivele programului, cele mai importante efecte secundare care ar putea să apară, informațiile necesare pentru evaluare sunt bine definite;
- Scopurile și obiectivele programului sunt plauzibile;
- Informațiile necesare pot fi obținute;
- Beneficiarii evaluării au ajuns asupra unui acord asupra modului în care vor fi utilizate rezultatele acesteia.
- Modul în care se desfășoară o evaluare diferă de la program la program.

Etaplele generale ale unei evaluări pot fi:

1. Clarificarea obiectului evaluării (programul);
2. Identificarea scopului evaluării și a beneficiarilor acesteia;
3. Identificarea datelor necesare;
4. Alegerea și aplicarea metodelor de culegere a datelor;
5. Analiza datelor;
6. Prezentarea rezultatelor.

Forma de evaluare recomandată este aceea participativă, în care sunt implicate toate părțile implicate în program (beneficiarii programului, organizația care a implementat programul, partenerii și finanțatorii programului).

Avantajele acestei abordări sunt:

- Accent pe participanți;
- Gamă largă de beneficiari care participă;
- Scopul este învățarea;
- Design flexibil;
- Metode de apreciere rapidă;
- Participanții din exterior vin în calitate de facilitatori.

Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei comunei Batoș are drept scop atât aprecierea gradului de realizare al proiectelor propuse de document, per ansamblu, cât și fundamentarea eventualelor revizui și modificări ale obiectivelor, țințelor, planurilor de măsuri și acțiuni. Monitorizarea reprezintă un procesul continuu de culegere a informațiilor relevante despre modul de implementare a Strategiei comunei Batoș, în timp ce evaluarea este un proces care folosește informațiile obținute pe parcursul monitorizării pentru a stabili dacă strategia și-a atins ținta și a avut eficiența scontată: și-a îndeplinit viziunea și obiectivele strategice și specifice menționate. Monitorizarea implementării strategiei va fi realizată în permanență de către un departament al Primăriei Comunei Batoș, desemnat prin decizie a Primarului Comunei Batoș. Monitorizarea va consta în verificarea implementării în perioada programată a activităților, colectarea datelor necesare pentru popularea bazei de date a indicatorilor de evaluare etc. Această activitate contribuie și la o îmbunătățire a coordonării proiectelor realizate la nivel local cu cele realizate la nivel județean și regional. Evaluarea implementării strategiei se bazează pe compararea gradului de atingere a țințelor propuse inițial cu situația dezvoltării comunei la diferite momente. Pentru aceasta trebuie avută în vedere evoluția indicatorilor de evaluare și a stadiului la care aceștia se află în funcție de țințele aferente stabilite în cadrul obiectivelor specifice. Evaluarea va fi efectuată de către departamentul care va realiza și activitatea de monitorizare. La o perioadă stabilită de Primarul Comunei Batoș (se recomandă perioade nu mai mici de 1 an), acest departament va prezenta în plenul Consiliului Local un raport de evaluare a implementării strategiei care va conține situația indicatorilor de evaluare. În baza acestei situații, departamentul va propune eventuale modificări sau actualizări ale prevederilor strategiei. Se recomandă ca în cazul unor schimbări socio-economice sau administrative majore să se efectueze o revizuire a documentului strategic. Pentru perioada de implementare a Strategiei comunei Batoș (2021-2027) se recomandă ca o primă revizuire a documentului să fie realizată la finalul anului 2021, mai exact în momentul în care vor fi disponibile toate informațiile cu privire la

disponibilitatea fondurilor europene pentru următoarea perioadă de programare. Se estimează că programele de finanțare din cadrul Perioadei de programare 2021-2027 vor fi publicate după mijlocul anului 2020, astfel încât se recomandă o primă revizuire a strategiei ulterior publicării acestora. Această revizuire nu va fi, însă, una majoră care să aducă modificări majore de conținut (viziune, obiective strategice, obiective specifice) și va consta în modificarea/completarea Planului de măsuri și acțiune pentru a identifica exact programele de finanțare care pot susține fiecare proiect din cadrul strategiei.

Indicatorii unui program pot fi definiți drept orice valori care pot fi calculate sau măsurate și care ne pot da informații despre gradul de succes al îndeplinirii obiectivelor unui program. Obiectivele sunt așteptări exprimate în termeni cantitativi (de exemplu, se așteaptă o creștere economică anuală de 5%) iar indicatorii sunt măsurători reale, sunt fapte (indicatorul creștere economică se măsoară la trecerea unui an de la anunțarea obiectivului; dacă este mai mare sau egal cu 5%, obiectivul a fost îndeplinit). Pot exista mai mulți indicatori pentru fiecare obiectiv și de aceea este foarte important ca indicatorii propuși să fie cu adevărat cele mai bune măsuri ale îndeplinirii obiectivelor.

Scopul monitorizării și evaluării implementării Strategiei este:

- Evaluarea atingerii obiectivelor în timp util și în bugetul local.
- Constatarea dacă proiectele implementate sunt durabile.

Succesul realizării Strategiei depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acesteia. În procesul implementării prezentei Strategii vor fi implicați mai mulți actori, fiecare respectând responsabilități bine determinate, îndeplinind rolul de implementator sau de control al proiectelor planificate. În plan instituțional principalii actori ai implementării strategiei vor fi:

- Administrația publică locală –Primarul, Consiliul Local, Primăria;
- Agenții economici;
- Investitorii;
- Societatea civilă.

Performanța implementării strategiei va fi evaluată pe baza unor rapoarte strategice, elaborate de Unitatea Administrativ Teritorială Batoș. În elaborarea raportului strategic se va avea în vedere includerea de date relevante pentru evaluarea eficacității și eficienței măsurilor

aplicate. Aceste rapoarte strategice vor fi realizate în 2022, 2024 și 2027, fiind prezentate în cadrul ședințelor și transmise autorităților de la nivel regional.

În cadrul raportului vor fi evidențiate:

- Situația și evoluția socio-economică la nivelul local
- Realizările, problemele și perspectivele în ceea ce privește implementarea
- Exemplele de bună practică
- Orice propuneri de modificare a strategiei de dezvoltare locală și a tabelor financiare
- Raportul va sintetiza evoluțiile relevante în implementarea Strategiei, deficiențele constatate și recomandările pentru remediere prin ajustarea Strategiei și a Planului de Acțiune, care vor fi, la rândul lor, supuse aprobării Consiliului local.

Indicatori de evaluare a implementării strategiei:

Dezvoltare economică și competitivitatea mediului de afaceri:

- Numărul întreprinderilor;
- Numărul societăților cu participare străină la capital;
- Densitatea IMM-urilor (număr IMM-uri la 1.000 de locuitori);
- Cifra de afaceri totală;
- Numărul șomerilor înregistrați;
- Numărul mediu al salariaților;
- Producția agricolă vegetală și animală;
- Suprafața terenurilor agricole valorificate;
- Număr silozuri agricole;
- Km de drumuri de exploatare agricolă înființate/reabilitate;
- Numărul de parteneriate de tip public-privat dintre Primăria Batoș și mediul de afaceri.

Infrastructură:

- Lungimea drumurilor comunale modernizate;
- Lungime trotuare modernizate;
- Lungime rețea de apă potabilă;
- Lungime rețea de canalizare;

- Grad de conectare la rețeaua de apă potabilă;
- Grad de conectare la rețeaua de canalizare;
- Grad de conectare la rețeaua de electricitate.

Educație și cultură:

- Numărul sălilor de clasă;
- Unități de învățământ reabilitate;
- Numărul laboratoarelor școlare;
- Numărul sălilor de sport;
- Numărul volumelor din Biblioteca Publică;
- Numărul de abonați ai Bibliotecii Publice;
- Numărul așezămintelor culturale reabilitate/ construite;
- Evenimente culturale organizate;
- Numărul obiectivelor cultural-religioase reabilitate;
- Numărul obiectivelor cu valoare istorică reabilitate;
- Numărul de locuri de parcare în vecinătatea obiectivelor culturale.

Sănătate și servicii sociale:

- Unități medico-sanitare reabilitate;
- Incidența bolilor frecvente;
- Numărul de parteneriate în domeniul furnizării serviciilor sociale;
- Numărul cazurilor de abandon școlar;
- Numărul cazurilor de violență domestică;
- Numărul cazurilor de abandon familial;
- Gradul de acoperire cu servicii sociale pentru copii proveniți din medii defavorizate;
- Rata șomajului în rândul persoanelor defavorizate;
- Numărul întreprinderilor sociale.

Servicii publice:

- Numărul traseelor de transport public școlar;
- Numărul stațiilor de transport în comun amenajate pentru transportul public școlar;
- Funcționari publici beneficiari ai sesiunilor de specializare și perfecționare în domenii de interes (achiziții publice, management de proiect, furnizarea serviciilor publice, ECDL etc);

- Numărul studiilor de evaluare a oportunității externalizării serviciilor publice;
- Numărul stâlpilor de iluminare stradală;
- Zone publice supravegheate video;
- Rata infracționalității (număr infracțiuni la 10.000 de locuitori);
- Numărul echipamentelor în parcurile de joacă pentru copii;
- Numărul băncilor instalate în spațiile publice;
- Numărul de coșuri de gunoi montate în spațiile publice;
- Numărul bazelor sportive;
- Numărul zonelor de agreement.

Mediu:

- Cantitatea de deșeuri menajere generate;
- Gradul de acoperire a serviciilor de salubritate;
- Cantitatea de deșeuri de echipamente electrice și electronice colectată selectiv pe locuitor;
- Numărul de acțiuni de ecologizare;
- Suprafața împădurită.

Evaluarea ex-post a impactului strategiei

Evaluarea ex-post a impactului strategiei va urmări să analizeze:

- modul de folosire a resurselor,
- realizarea impactului așteptat,
- eficiența intervențiilor.

Se vor evalua factorii de succes sau de eșec, cât și sustenabilitatea rezultatelor și impactului strategiei. Pentru o evaluare adecvată a rezultatelor strategiei evaluarea ex -post trebuie realizată după trecerea unui anumit timp de la implementare. În acest scop pot fi contractați evaluatori externi.